

ERİK AĞACI ÖYKÜ

ISSN 3062-0368

Kültür - Sanat - Edebiyat Dergisi

Mart - Nisan 2026

Sayı- 38 Yıl - 6

Fiyat: 100 TL

Selami Karabulut Dosya :

Hatice Eğilmez Kaya
Mukadder Yakupoğlu
Canan Sanlı
Aslıhan Tüylüoğlu
Oya Aksu

Söyleşi

Filiz Kalkışım Çolak

Halil Maraş - Fatma Nur Sağiroğlu - Ahmet Yılmaz Tuncer - Rabia Bahçeci - Sena Alboğa - Ayda Majidabadi
Cemal Karsavran - Canan Örs - Sevgi Erol Öçal - Hızır İrfan Önder - Mohsen Hoseinkhani - Rıdvan Yıldız
Fazıl Alasya - Serpil Tuncer - Nurdan Aladağ - Hayrunnisa Aşıroğlu - Özlem Kocabaş Karakurt - Ümit Topçu - Serkan Uslu
Zerrin Keskin - Başak Esmâ Arık - Arzu Candan Sürmen - Eyüp Erhun Köse - Erdal Noyan - Çeviri: Turgut Say

Erik Ağacı Öykü iyi
okumalar diler.

Dergileri okurken yalnızca satın almak ve okumakla kalmazsınız. Bir çok öykü ve edebi metin çeşitliliğini satın almış olursunuz. Beyninize girecek olan bilgilerin ve haznenin çeşitliliğini almış olursunuz.

Dolayısıyla kitap ve dergi satın alma işi basit bir alışverişi aşar ve siz beyninizin besinini almış olursunuz. Hangi edebi metine yatırım yaptığınıza yani kendinize dikkat ediniz. Sağlıklı bilgiler dileriz.

EDİTÖRDEN SEVGİLERLE

Sevgili Okuyucu

Takvimler değişirken, sözcüklerin ve imgelerin izinde yine dopdolu bir sayı ile sizlerle birlikteyiz.

2026 yılına edebiyatın dingin sesiyle; sanatın çoğaltan, derinleştiren bakışıyla adım atıyoruz. Dergimizde yer alan eserler ve sanatsal görsellerle, hızlı yaşamının tercih edildiği bu çağda sizleri kısa bir duraklamaya davet ediyoruz. Çünkü edebiyat ve sanat, içinde yaşadığımız modern zamanın hızını artırmaktan ziyade; durmak, bakmak, hissetmek ve biraz soluklanarak zamanın sert akışını yumuşatmak için vardır.

Bu yıl siz okuyucularımızı, aceleyle tüketilen metinlerle buluşturmaktan çok; altını çizmek isteyeceğiniz, kapattıktan sonra bile zihninizde kalacak satırlarla buluşturmak adına var gücümüzle çalışmayı hedeflemekteyiz. Edebiyatın, gündelik hayatımızda hepimiz için huzurlu bir alan olması en büyük temennimizdir.

Dileriz 2026 yılı, dünyada huzur ile barışın bir arada olduğu bir yıl olarak tarihe geçer.

Keyifli okumalar dileriz.

İÇİNDEKİLER

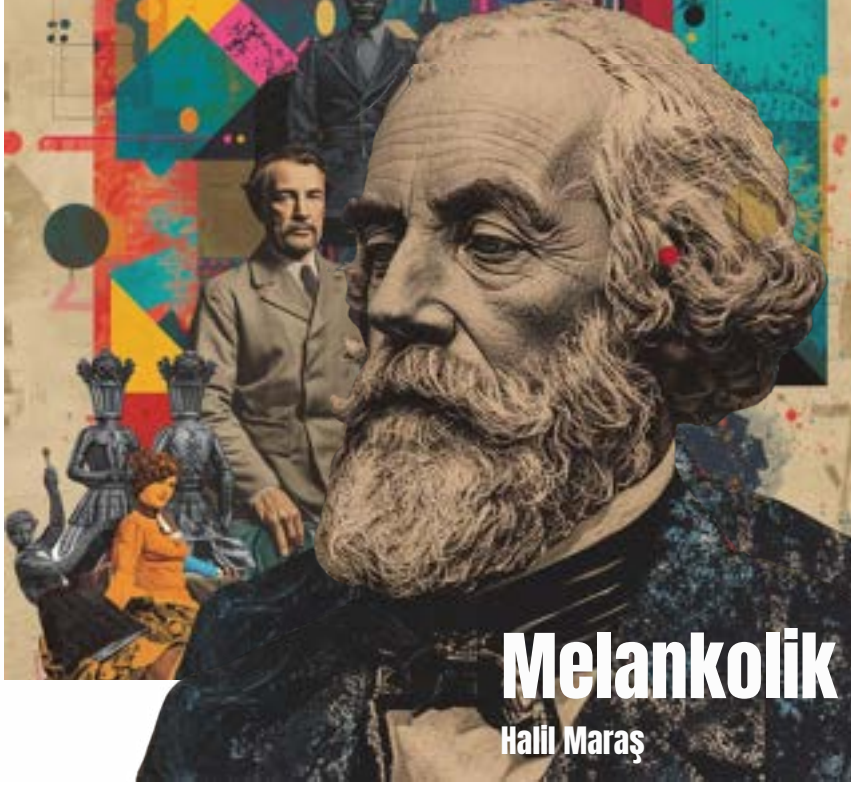

04	Melankolik Halil Maraş	12	İnsan İnsana Sevgi Erol Öçal
05	Geçit Fatma Nur Sağıroğlu	13	Kötü Bir Alışkanlıktır Hayat Hızır İrfan Önder
06	Asude Ahmet Yılmaz Tuncer	14	Eve Dönmeyen Turnalar Mohsen Hoseinkhani
07	Öleyim Diyorum Rabia Bahçeci	15	Dudaklarındaki Satır Rıdvan Yıldız
08	Şahit Sena Alboğa	16	Ah İstanbul, İki Yüzün Var Fazıl Alasya
09	İki Şiir Ayda Majidabadi	17	Tozdan Kadın Serpil Tuncer
10	Islaklığı Var Hâlâ Tadınla Cemal Karsavran	20	Kent ve Birey Bağlamında Selami Karabulut Şiiri Hatice Eğilmez Kaya
11	Yüzyıllık Aynada Çağdaş Bir İzin Bulanıklığı Canan Örs	24	Boy Aynası Selami Karabulut

İÇİNDEKİLER

25	Şiirin Dili Büyülü Bahçesidir: Selami Karabulut'la Söyleşi Filiz Kalkışım Çolak	50	Hüma Ümit Topçu
30	Bir Şair, Yazar Olarak Selami Karabulut Mukadder Yakupoğlu	53	Kapak Kızı Ayfer Tunç/ İnceleme Serkan Uslu
32	Selami Karabulut'la Hiçliğin Nehrinde “Yaş Düğümü” Canan Sanlı	56	Maskeli Beşler Zerrin Keskin
37	Göğün Altında, Kesik Bir Ürperti; Selami Karabulut'un Şiir Tufanı Aslıhan Tüylüoğlu	57	Sessiz Kıpırtı - Umut Kırıntıları, Farkındalık Başak Esmâ Arık
40	Geçti Rüzgarın Mevsimi Oya Aksu	58	Saatın İbrelerini Tersine Çevirdim Arzu Candan Sürmen
43	Unutulmuş Günlerin Bayramı Nurdan Aladağ	60	Canavar Eyüp Erhun Köse
45	Ab-ı Hayat Hayrunnisa Aşıroğlu	63	Karakum ve Kızılıkum Çöllerinde Erdal Noyan
48	Açlık Kahramanı Özlem Kocabaş Karakurt		

Çerçevesi yok aynası kırılmış çocukluğumun
Kim bilir kaçınıcı defa yıkılan umuduydun
Bir bozkırın bir denize kavuşması kadar mümkündü hayata
dair düşündüklerim
Ve sevgisiz bir kadın kadar düşküncü düşlerim
Zil seslerinin beni yıllarca kovaladığı okul yollarından
Hiçbir zaman bir merhaba da beklemedim
Seni gizlediğim çıkmaz sokaklardaki gibi
Kabulleniyordum sözde ihtimalleri
Lacivert bir ceketin solması kadar kolaydı oysa
Yüzümün hâl değişimleri
Seni yazabilecek bir teksir kağıdının kokusuna saklıydı
isimlerin
Merhametli sözlerin silindiği kelime hazinemde
Yarım bırakılmış bir tütün kâğıdı kadar özeldin
Mahsun ve dokunsan titreyecek çatlak ellerimle
Şiirler karaladım sana
Okunmasın diye
Her gece kısık, nemli gözlerimle
Nasıl güldüğünü yazdım anısal belleğime
Şimdi bu şehrin ayazdan başka bir gün bilmeyen mevsiminde
Şaşırmadım güzün kışa bu kadar hüznü beslemesine
Yağmur şehrinde esmer bir çocuk sevinecek değil ya elbet
Ve ben hep senin yanında toza toprağa bürüneceğim.

Fatma Nur Sağıroğlu

Eve döndüm dün
Savaş boyalarımı sildim de öyle girdim kapıdan
Cephanelerimi eski beyaz tüfek askısının yanına astım
Orda oluşunu hep bildiğim inandığım bir umut karşıladı beni
Bıraktığım kadar yeşil ve berrak
Çıkardım ayakkabılarımı fırlattım
Çıkan sestem ürkütüm
Savaş bitmedi sandım korkup
Bitmişti ben atmıştım son kurşunu hatırladım
Sakinledi coşkum ciğerlerim

Ömrün yorulmuşluğunu attım üstümden o an
Saman alevi gibi bir öfke de düşüverdi yüzümden
İtiraf edeyim
Mesnetsiz iftiralarından temyize çıktım sanki
Öyle bir hafiflik
Bi kaç parça hasarla beraber giydim pijamalarımı
Geçen yıla inat gün benimdi
Geçmez sandım geçmiş-ti.

ASUDE

Ahmet Yılmaz Tuncer

Çokça Aşiyân Tepesi gibiyim
Rumeli Hisarı'na komşu gönlüm
Kuş sesleri soğutur ama kanar yine gönlüm
Biraz kendime benzerim
Yoktur asude bir şarkım
Ara sıra Tevfik Fikret'in evine giderim
Biraz soluklanmak iyi gelir söylemem
Kimselere burada olduğumu denize bakarım
Boğazın o mavi sularında gözlerini ararım
Biraz kendime benzerim
Kuş sesleri soğutur ama kanar yine gönlüm

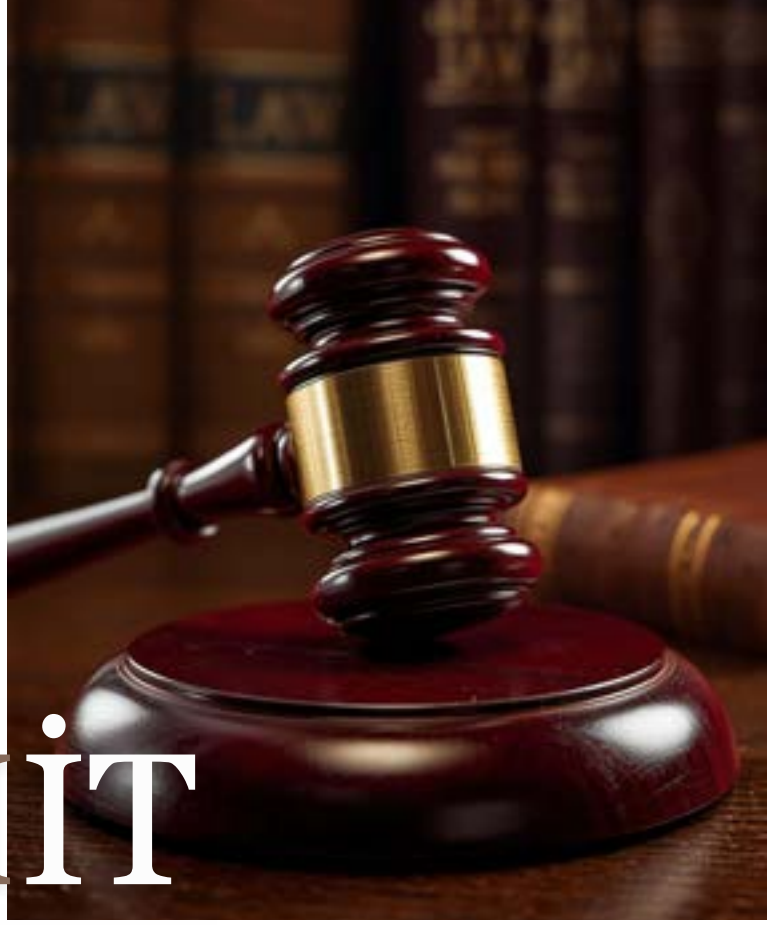
Aşiyân'ın güzel ağaçlı yolunda
hayallerim
Seni ve seni sevdiğimi düşlerim
Alır gönlümü elime dönerim
Aşiyân'dan bilirim
Rumeli Hisarı'na komşu gönlüm
Biraz kendime benzerim
Yoktur asude bir şarkım
Ardından bir kurtuluş belki ölüm
Bilirim bilir de kimseye söylemem

Öleyim Diyorum

Rabia Bahçeci

Yüreğim bu diyarın ülkesinde değil,
Aklım hep gelemediğim o gönlünde.
Ben sende değilim artık;
Fikrim başka memleketlerde.
Başkayım... Eskisi gibi olmak çok yordu.
Gurbetteyim; aklım, bir demet papatya gibi, hasret kokar oldu.
Firardayım; bildiğim doğrular yalan oldu.
Artık bucaksızım... Öleyim diyorum.
Memleketim, gurbetim, hasretim ve fırarım bir nihayete ersin.
Çıkamıyorum bu düzlükten.
Bilirim ki, sonsuzluk huzurunu bozar bu gidiş...

ŞAHİT

Sena Alboğa

Yüreğim inkılâbın eşiğinde sevgilim
Senden gelen bu yola seni adadım
Ben aşkın esiri değil aşkının eseriyim
Bir sabah uyandığımda seni bulamazsam
Bilki ölmüşüm!

Sensizliğin girdap dolu gecelerinde
Kaybolmayı dilerken
Hüzün rüzgârları şahidim
Kalbimde açan çiçekler solmadan
Kırılmasın diye gönlümün kanadında
Sesimi yastığına işledim
Kuşlar şahidim

Yokluğumu yokluğundan tanırım
Ne olur bir sesle gel
Kıskansın gökyüzü yokluğumuzu
Kalbimde solan bir çiçek
Adını ayağa kaldırsın
Say ki ruhum ruhuna çekilmiş
Aşkına şahit su gibi...

İki Şiir

Ayda Majidabadi*

I

Bugün
merdivenler
annemden
elli yaş
daha gençler.
Bu kadın ki
her gün
saçlarını
hayallerinin tepesinde
toplamaya mecbur
ve sınırlarını
ocakta kaynatmaya
ta ki belki
tok bir karınla
yatağa girilsin.
Talihin gözünü
oymak isterim
tarihin gözünü de
annemin gözlerinin yanına
koymak isterim
ne getirmişler başımıza
iyice görsünler diye...

II

Gömleğinin renginde bir mermi
düşüyor başımın üstüne
ben bütün dur ışıkları kadar
kızarıyorum.
Topla parçalarımı gömleğinin içine
bırak annem kapalı gözlerle
sarılsın sana.
Söyle onlara bir gün gelecek
senin eski çarşafını
Azadi** meydanında
bir bayrak gibi açacaklar.

*1990 doğumlu İran şairi.
** Tahran'ın merkezinde bir meydan.
Dünyanın en büyük meydanı ünvanına sahip.

Çeviri: Turgut Say

Islaklığı Var Hâlâ Tadınla

Cemal Karsavran

deli bir fırtınaydın gecede
Akdeniz sıcaklığıydın yatağında
ellerim yüzüm ter içinde

püfür püfür esen rüzgâr yırtarken
sıcaklığınlaydım sarılışınla
özlemlerim dağ doğuruyorken

fısıldadığım şarkılarla
geceyi sana yazdım
şen kahkahaydın uykularımda

melektin gülümseyen
öpüşümle uyandığında
ak pembeydi yanağın

sıcacık sütün buğusunda
seni içtim sabahın ayazında
dudaklarından tebessümünle

bir buse aldığımda
alından yanağından dudağından
ıslaklığın var hâlâ tadınla

Yüzyıllık Aynada Çağdaş Bir İzin Bulanıklığı

Canan Örs

durmadan yürüyorum kuyunun dibinde
bir çıkık lazım bana, ölüyorum gördüklerimle
asırlardır yalın ayak yürüyen bitkinliği
mercimek tarlasının kanda çırpınan öfkesini
içimden çıkaracak bir çıkık

kelimelerin gittikçe genişleyen anlamı
sığmıyor içime, boğuluyorum kelimeden
âmir, on iki kilometre, yalın ayak...
mercimek, pirinç, teşekkür, şükür... paaat!
kuyuya düşen bombalara aymaz bir bakış atan
omurgası çürümüş dünya
boğuluyor çocukların kanında
insan ne kolay yakıştırıyor çocuğu
yamyamın ağzına
ekranda kemikleri sayılan açlığa
tek bakışlık: -ah, yazık!
yamyamın ağzındaki çığlıkların
kıs sesini, kaçırma keyfimizi!
pat! pat! paaat!
birlikte yandığı çocuğu doyuramayan pirinç tanesi
iğreniyor dünyanın tokluğundan
varlığını kaydırakta eğlendiriyor yaratılmışların en...
paaat! eşref yok, sadece mahlukat...

kuyuya yetecek çıkık bulamıyorum
şüphesiz kuyudan taşacak yağmurlarla gök
fil vakası isli ruhlara bir daha yazılacak
çocuklar sevinç çığlıklarıyla koşacak sokaklarda
o gün, hepsinin dilinde o müjde: herzl mat!

insan insana

Sevgi Erol Öçal

Yeryüzü tuzak zamanlar tozlu
Gece gözlü evler alacakaranlıkta
Turuncu bulutlara göz kırpmakta
Köhne hayatlar hayallerinden vurulmuş
Karanlığın koynunda kanat çırpın
kuşlar
Gökyüzünü gezmek hevesinde
Yolu da sonu da acımasız çarkta
dönerler
Peşi sıra kanatlanıp gece kuşlarının boy
vermek niyetinde
Tükenmişlik kokan nefesler geç
kalmamak için çırpınmakta
Oysa ki ölüm bir gün batımı kadar yakın
Ömür solan kızıl bir gül kadar narin
Oysa ki muhtaç insan insana
İnsan insana muhtaç
Ertelemeler ertelenenler pişmanlıklar
Devrik cümlelerle yazılan ağır bir roman
Oysa ki sevmelere harcanmalı zaman
Zira öpmek ile ölmek arasındaki fark
sadece bir harf
Oysa ki yeşermek çiçeklenmek
Direnerek yaşamaya eşit
Harcamadan sevgileri yok saymadan
sevenleri
Oysa ki hafifletmek şart her şeyi
Oysa ki vefayı ölümü unutmadan
yaşamak gerek
Bir menekşe kokusunda anmak aramak
sevgiliyi
Oysa ki öğütücü akrep yelkovan
çemberinde dönerken dünya
Tutunmalı insan insana
İnsan insana
Sonrası zaten hep oysa ki
Oysa ki olmadan oysa ki insan insana...

Kötü Bir Alışkanlıktır Hayat

Hızır irfan önder

Kötü bir alışkanlıktır hayat, bilirim
Siyah güller kanatır akşamları!
Kör bir bıçak geceyi bölmeye çalışır
Mehtap ölür! Kalır geride hüznü...

Gözlerimle gördüm evvelsi gün
Hacamat yaptırıyordu yalnızlığım.
Bulutlarda bir hüznün, bir keder
Dokunsan ağlayacak gibi!..

Çöle yağmur yağarsa yeşerir yüzüm
Kurtulur kuyudaki Yusuf gibi ömrüm
Kurumuş ağaçlar bile çiçeğe durur.
Dirilir ölü kalbim, bir gülümsese annem!..

Eve Dönmeyen Turnalar

Mohsen
Hoseinkhani*
Çeviri: Turgut Say

I
İçimize akıtırız
ben ve selvi ağacı
sonbaharın yarasını

II
Umut ya da özlem
güvercin yuva yapmış
hapishane duvarına

III
Yaprak düşer
yaprak üstüne
hüzün, hüzün üstüne

IV
Nereden bilecektim
annemin koltuğunun
toza kalacağını?

V
Göçün yolunu çizer
eve dönmeyen turnalar...

*1988 Doğumlu İranlı genç şair. Bu beş Haiku onun son kitabı olan "Eve Dönmeyen Turnalar" isimli eserinden seçilmiştir.

Dudaklarındaki Satır

Rıdvan Yıldız

"Açılmıyor yüzünün perdeleri."

Karakterine bozuk bir nota girmiş
Akortsuz her günün
Doğru yol kesilmiş saçlarından
Bozuk bir güven ölmüş yıkıntılar arasında
Ölümcül hatalar giyinmişsin
Uyuşuk yarınlar...

Zayıf ellerinle hangi karanlığı yakaladın
Sana kanat çırpınlar senin yıldızın değil
Odada bir aşağı bir yukarı yürüyen uykun değil
Yanlış putlar sıçramış ruhuna
Bir deri bir kemik kalan gevezeliklerin
Gittikçe aptallaşır zavallı dilinde

Seni duymuyorum
(Kimliğini başkasından öğreniyor aklı şaşmış)
Başımı dumanlı dağ eyledin...

Yüksek sesle kendi kendine
Canlandıramazsın hayatı
Başka bir kartalın tünediği kayaya konamazsın
Bu neyin tavanı ite kaka günler hanımefendisi?
Egon boyundan büyük

Sen eskiden de yanlış b-akardın
Yolunu değiştiren sensin
Zehirli kalp atışlarının önünde uyanmayan sen
Özden yoksun kaybolmuşluğunun
Hamurunu başkasının eliyle yoğuran sen!

Ev utanıyor perişanlığından
Ev tepetaklak
Eskisi gibi sevmiyor ikimizi de
Hâlâ gücün kaldıysa 'araç' olmaya
Kimmiş bu övdüğün diğer insanlar?

Kahkahaların başkasında parçalanmış
Açılmıyor yüzünün perdeleri
Felaket kalsın kendi yükseğinde
Pişmanlıklarla ödeyeceksin aradaki farkı

Ah İstanbul, İki Yüzün Var

Fazıl Alasya

Başımı kaldırdım, çarptı gözlerim
Mağrur yükselen gökdelenlere
Kaldırımlara sinen para hırsına
Ayrıca, yoksulları da gördüm
Zengin sokakların ardına itilmiş
Çaresizliğe çare arayan
Aç gezen, aç yatan babaları
Ah İstanbul, iki yüzün var senin

Zamanı sır gibi gizleyen
Şehrin pırlıtsıyla sarhoş eden
Geceleri ışıldayan yüzünle
Sanki bir başka dünyasın
Dön de bak ağlayan yüzlere
İşsizliğin karanlığına düşenlere
Çıkart şu maskeni İstanbul

Hem büyülüyor hem zehirliyor
Şatafatlı yaşamınla aldatıyor
Ekmek kavgasına aldırmyorsun
Söyle bana İstanbul,
Lâle devri gibi ardında sakladığın
Delicesine rüzgârlar senin olsun
Benim kırmızı acılarım bana yeter

Tozdan Kadın

Serpil Tuncer

Dinlenme tesisine yanaşan beyaz otobüsün otomatik kapısı açılır açılmaz ilk o indi. Sıcaktan erimiş asfalta ayağını basar basmaz yere düşen gölgesi silinip perdelenmişti. Öğle vaktinin kızgın güneşi, yalnızca ona hizmet ediyor, yalnızca onu aydınlatıyordu. Bu hâliyle güneş, tıpkı tiyatro sahnesinde yer alan oyuncuların üzerine tutulan sahne ışıklarına benziyordu.

Üzerindeki şal desenli uzun eteğini görünce; bayırlarda uçuşan ve özgürlüğün tadını çıkaran ancak dokunur dokunmaz renkli toza dönüşen kelebeklere benzettim,

bu yüzden ona Tozdan Kadın adını verdim. O bunu bilmeseydi de adını çok sevdim. Bana doğru geliyordu. Omuzlarına inen dalgalı kızıl saçlarını eliyle aralayıp rüzgârın yönüne katan bir esintiyle havaya doğru şöyle bir savurdu. Saçları yasemin kokuyordu. Rüzgâr ondan önce davranmış, saçlarının kokusunu o gelmezden önce burnuma getirmişti.

Edasında bir film yıldızı havası vardı lakin şehirlerarası üçüncü sınıf bir otobüste yolculuk ettiğine göre bu işte bir terslik olmalıydı. Ya münzevi ruhluymuş yahut uçakla seyahat etmekten korkanlardandı.

Belki de bu aralar işleri kesattı, yaşadığı bir buhran sonrasında imzalayıp hayata geçireceği onca projenin hepsini kaldırıp çöpe atmıştı. Belki de ince eleyip sık dokuyanlardandı, en iyi senaryonun kapısını çalmasını bekliyordu. Gitarist de olabilir, doğrusu bu ya, çello da eline çok yakışır. Ünlü bir müzik grubunun gerisinde çalan, uzun turnelere alışkın, memleket aşığı, uykuyu seven bir sürrealistti.

Adımları öylesine yavaş öylesine ahenkliydi ki, yoksa balerin miydi? Bilir gibi, tanır gibi, kırk yıllık ahabıymışım gibi yanıma geldi. İşte şimdi karşımda duruyordu. Zeytin ağaçlarının mahzenlere akıttığı o yağ yeşili rengindeki gözlerinin içinde oturup kalmıştım. Buğulu bakışlarıyla beni baştan aşağıya süzüp, “Simit ne kadar?” dedi

Laldim. Konuşmayı bana o öğretecekti. Sağırdım, elimden tutup bana dünyayı gezdirecekti. Hamdım. Mayalanıp ocağında pişecektim. Yandım ki ne yandım... Bu hikâyeyi kimseye anlatmamaya kararlıydım çünkü nazardan korkanlardandım. Gülümseyerek, “Yirmi beş lira,” dedim

“Eh o zaman ver bi’ simit bakalım,” dedi.

“Buyurun,” dedim

Simidi o bakımlı elleriyle aldı... ıslıtlı boncuklardan yapılmış kırmızı çantasından bir ellilik çıkardı. Elliliği görünce çok utandım. Titrek sesimle, “İkramımız olsun,” dedim.

“Ben ikram sevmem,” diye tersleyince, “Afiyet olsun o zaman,” dedim.

Paranın üstünü verirken ellerim titriyordu. Demir liralara karton kutudaki kasamda çın çın öttü. Onları yere düşüreceğim diye ödüm koptu.

Otobüs, yolculardan birini indirdi. Muavin, bagajın kapısını kapattığı gibi bağdı.

“Dışarıda yolcu kalmasın. Herkes yerine. Otobüs kalkıyor.”

Bindi ve gitti. Beni de peşinden sürükledi. Otobüs, mola yerinden ayrılıp uzun tırların oluşturduğu otobandaki o katarı girdi. Sıcak yüzünden asfaltın üzerinden buhar çıkıyor, araçların titrek görünmelerine neden olan garip bir serap oluşturuyordu. Otobüs, muhtemelen şimdi ilerideki Papaz Tepesi’ni tırmanmaya başlayacaktır. Bu sıcakta mecburen ağır gidecektir.

Motoru zorlayan bu ağır gidiş ne bagajdaki yüklerin ne de yolcuların ağırlığındandır. Bu olsa olsa Tozdan Kadın’ı taşımanın ağırlığındandır ve şimdi o, simidini bitirip açlığını bastırmıştır. Tüh! Tozdan Kadın’a rastlayacağımı bilseydim eğer, kimseye çaktırmadan tesiste çöpe atılan gazozla soda şişelerini önceden toplayıp bir çuvalın içinde parçalar ve sonra da cam kırıklarını otobana serperdim. Böylece otobüsün tekeri Papaz Tepesi’nde patlayıverirdi. Yolda kalan otobüs mecburen tesise geri dönerdi. Bak şu Allah’ın işine! Döner mi döner. Ben de Tozdan Kadın’ı bir kez daha görürdüm. Kadın bir simit daha almak için yeniden yanıma gelirdi. Fırsattan istifade adını sorardım. Belki Elvan’ım derdi belki de Seyhan. Adının çok önemi var.

Bütün bunlar, Tozdan Kadın üzerine beslediğim, ayaklarımı yerden kesen hayallerdir, bir kenarda dürülüş gerçekler, beni kendime getirmek için yükseldiğim o beyaz bulutlardan inmemi bekler. Ne yazık ki düşüşler daima serttir.

Muhtemelen kadının yanındaki koltukta başını cama dayamış horul horul uyuyan kocası da olabilir. Adam zengin mi zengindir. Arabası tamirdedir. Bu yüzden yolculuk için otobüsü tercih etmiştir. Hemen yan koltukta uyuklayan iki de çocukları vardır. Pazar günleri misafir kabul etmezler çünkü pazar demek onlar için piknik demektir. Tozdan Kadın kırmızı et sevmez, kocası bu yüzden mangalda ona özel olarak balık pişirir. Keyifleri yerindedir. Geçimleri tıkrındadır. Gül gibi geçinip giderler. Tencereleri hep kaynar. Yokluk, biz simitçilere göredir. Ne garip! Tozdan olan belki de benimdir.

Bu konuya dair yana yakıla bir umut diyelim geliyor içimden. Al sana umut! Tozdan Kadın, belki de bekârdır ama sevdiceği de vardır. Bu yolculuk da ona kavuşmak içindir. Telaşı, heyecanı ondandır. Sonbahara doğru düğünü olacaktır. Daima bekleyiş içindeki günler geçmemek üzere sözleşmişlerdir. Her yeni gelin gibi evinin dekorunu kendisi düzenlemek ister. Döşemeler beyaz... Badana bej olsun. Yıldızlı tabaklar şuraya, maun renkli sehpa buraya... Kristal bardaklar misafir içindir, günlük kullanım içinse seramik kupalar iyidir. Kaynana olacak kadın Tozdan Kadın’ı pek sever. “Oh!” der... “Oğlum durdu durdu turnayı gözünden vurdu. En güzelini aldı a dostlar! Bu sonbahara düğünümüz var.”

Olasılık bu ki Tozdan Kadın da benim gibi yalnızdır. Mutsuz diyemem onun için ama mutludur demek de gelmez içimden. Hayalleri vardır. Umutları tükenmez kalem gibidir. Alışverişi pek sever. Hürmette kusur etmez. Ekmeğini taştan çıkarır. Kimseye eyvallahı yoktur. Ara sıra mesire yerlerine gidip ıslak çimenlerin üzerinde tek başına yürüdüğü doğrudur. Yürürken düşünür. İleride müstakbel eşi olacak olan o adam acaba kimdir? Şimdi nerede, ne işle meşguldür? Gelecek, bu anlamda onun için daima meçhuldür, tıpkı aynı geleceğin benim için de meçhul olması gibi. Aklıma takıldı. Şimdi otobüste gidiyorken benim onu düşündüğüm gibi o da beni düşünüyor mudur?

“Hey simitçi!” diyor biri.

Cırtlak bir ses hiç olmadık yerde düşümü bölüyor. Hay aksi! Karşımda dikilen müşteriye aval aval bakarken buluyorum kendimi.

“Duymuyor musun be adam!”

“Buyur abi.”

“Şuradan üç tane simit ver.”

Kent ve Birey Bağlamında Selami Karabulut Şiiri Hatice Eğilmez Kaya

“toprağın işleyen saatin ve kentlerin körlüğü adına konuşanlar okuyamazsa kim bilecek yazgımı”

Her kent, insanın kendi yalnızlığından kaçmasından doğar. Tekil kişinin çoğul kişiye olan gereksinimidir kentlerin oluşumuna ve kalabalıklaşmasına yol açan en güçlü neden. Kentin doğasında, zamana ilişkin üç hâlin; geçmiş, şu an ve geleceğin bileşkesini sağlama yetisi de vardır. İnsan kentlileşerek varoluşsal konumunu sağlamlaştırma içgüdüsünü yerine getirmiş de olur. Kentler yalnızca içinde yaşayan bireyleri anlatmaz, öte yandan tarihsel ve coğrafi çevreyi de biçimlendirir ve anlatır. Uygarlıkla eşgüdümlüdür kentlerin türeyiş ve gelişim öyküleri. Selami Karabulut’un şiirlerinde kentle bireyin kavgası, birlikteliği, birbirlerini beslemeleri, tüketmeleri, çok az arındırıp fazlasıyla kirletmeleri baskın bir içerik ögesi olarak kendisini gösterir.

21. yüzyılın çağ yangınları ile savrulan Türkiye’sinin seksen sonrasında yetişmiş bireylerindendir Selami Karabulut. Ülkesinin ve ülke insanının panoraması üzerine düşünceler üretmiştir. Okurun gözlerinin önüne serdiği gerçeklik; sanayileşme, dolayısıyla demokratikleşme konusunda gelişimini yeterince tamamlayamamış bir ülkenin gerçekliğidir. Kentli olmak ve feodal kalmak arasında kalmışlığımızın da üzerinde durur: “Sanayileşmesini ve demokratikleşmesini tamamlayamamış, bir yanıla feodal, bir yanıla da ‘kentli’ olan ülkemizde toplumun bütün katmanları, henüz farkına varamadıkları bu hızlı değişime ayak uyduramamanın da ötesinde, teslim olmuş görünüyor. Belleksiz ve geleceksiz bir “şimdiyi” öne çıkaran bu felaketin, bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de özellikle gençliğin üzerinde çok etkili olduğu gerçeği ayan beyan” (Aşkın Poetikası, s. 19) Onun şiirindeki zaman zaman yılgınlığa giden duygu durumu kentlileşme sürecimizdeki acıların izdüşümüdür.

Toplumsal hayatın içinde sormak zorunda olduğu sorulardan uzaklaşanları eleştirir Selami Karabulut. Kentin keşmekeşi içinde yaşamının anlamını yitirmek en dehşetli tehlikedir kent insanları için: “Kişi “niçin yaşıyorum?”, “nasıl yaşamalıyım?”, “yaşam benim için ne anlama geliyor?” ve “ne zamandır buradayım?” sorularını sorduğu sürece kendini toplumsal bir varlık olarak görebilir. Aksi takdirde Nâzım Hikmet’in, “gocuklu celep kaldırıncı sopasını sürüye katılı verirsin hemen,” dediği gibi, koyundan ne farkı olur ki insanın? Evet, bu soruları sormaktan uzak, telaş içinde yaşayan kent insanları, çağımızın en büyük ve en acımasız hastalığı olan “kendine yabancılaşma”yı en derin şekilde yaşıyor. Karl Marx içinde bulunduğumuz durumu, “1844 El Yazmaları”nda, “İnsanların üretim ilişkisi içinde bir yanılısma ortamında yaşadıkları bir toplum oluşturur. Böyle bir toplumda insanlar, zamanla kendilerine ve kendi gerçeklerine yabancılaşmaktadır. Bu yabancılaşma, kapitalist unsurun işleyen çarklarından birisi hâline getirir bireyleri” diyerek tarif eder. (Aşkın Poetikası, s. 93)

Kente ilişkin olarak, “yıllardır alışamadığım kentin yabancıyım ben/ onun da keşfetmeye değer bulduğunu sanmam” der Selami Karabulut (Sessiz Çağrı, s. 27). Şaire göre kent insanı zamanla seri üretimi yapılan eşyalara dönüşmektedir. İnsanın birey olma özgürlüğünü koruması çevresindeki insan kalabalığını seyreltmek ve sıkıştırılmış yaşam alanını genişletmekle olacaktır. Hayal gücüne sığınmayı, geleceğe güzellemeler kurmayı öneriyor yitip gitmemek için: “Kent yaşamının dayattığı boğucu dünyanın içinde bir kalıba dökülerek seri üretimi yapılan nesnelere benziyoruz hızla. Sıkışan yaşam alanları insanın ufkunu daraltıp duyarlılıkları törpülediği için artık hayal gücünü korumak özel bir çaba gerektiriyor. Bu karmaşık, aynı zamanda da tekdüze olan yaşamda, nefes almak ve geleceği güzellemek için hayal dünyasına sığınmaktan daha iyi ne olabilir ki? Evet, “hayal kurmak karın doyurmaz” belki ama kendimizle diyalog kurmamızı yardımcı olur, iç dünyamızı özgürleştirir, saplanıp kaldığımız takıntılardan uzaklaştırır.” (Aşkın Poetikası, s. 92)

Köyünü olanca güzelliği, ilk aşkı ve tüm ailesiyle birlikte arkasında bırakıp kente hapsedilmek zorunda kalan bir genci düşünün. Büyümeye zorlanmış bir genç...

Tek başına yaşamakla karşı karşıya kaldığı kenti soğuk ve yabancı bulacaktır kuşkusuz. Üstelik yaşı, sergilediği toplumsal roller ne olursa olsun. “kim bilir kaç yıl oldu,/ tutmadım hesabını/ sıcak döşeginden ayrı düşeli ilk aşkın / ışığını dişlerimin arasına hapsettiğim kent/ hiç gelmemişim gibi soğuk ve yabancı/ beni ısrarla büyümeye zorluyor babam” (Kesik Ürperti, s. 21)

Kent kavramı Selami Karabulut’ta havasıyla, suyuyla, sokaklarıyla bir bütün hâlinde ele alınır. Karmaşık, aynı zamanda iç içe sayısız katman içerir. Bu katmanların her biri onda içsel tepkimelere neden olur. Şair için kent sayısız ikilemi barındırmaktadır. En güzel ve en çirkin, en iyi ve en kötü, en temiz ve en kirli. Yüzlerde yalnızlıkların gizlendiği, akşamların hüznünü daha yoğun ele veren tekinsiz bir yerdir. Ateşe değince eriyecek kadar da naylonsu. Ancak düşlerde sevebilecek kadar ele avuca sığmaz: “ter, egzoz ve yalnızlıklar dolusu yüz/ usulca sokulması sonra kalbime akşamın/ buharlaşıp uçtu ellerimden günışığı/ değince ateşe eriyen naylondandır kent/ yalnızca düşlerimde sevmem ne tuhaf” (Kesik Ürperti, s. 28)

Devlet memuru bir şairdir Selami Karabulut. Memurlar şehri Ankara’da yaşayan bir şair. Sadık ve sabırlı olmak zorunda duyumsar kendisini. Ağır havası ile boynuna asılmış taş bir binada çalışıp kentin en uzak köşelerine bile düşsel yolculuklar yapmaktadır. Olanca şair duyarlılığı ile: “yılların bıkkınlığı kendime ettiğim itiraf/ biri duyacakmış gibi kovuyorum aklımdan/ sadık olduğu kadar sabırlı olmalı memur/ ağır havası boynumdan sarkan taş bina/ oh bana sabaha kadar kentin en uzak köşesi” (Kesik Ürperti, s. 28)

Kentten En Sıkılanın Baladı... Adıyla bile ele verir şairdeki tutsaklık duygusunu. Kentte ona göre herkes sıkılmaktadır fakat en çok sıkılandır şair. Kaleme aldığı dizeler de bu sıkınlığın baladı. Karasal iklimin ve yabancı olduğu insanların soğukluğu ile ürperir. Yaşadığı kentte kendisini çıplak ayaklı mülteci, sığınmacı hisseder. Onun değil, onu yoranların ve sıkınlardan kentin gövdesini üşüten: “bütün mankenler soyunsa/ ısıtmaz üşüyen gövdeyi/ sıkılıp yoruldum kentinizden/ git gide yaşanan kalbim/ çıplak ayaklı bir mülteci” (Kesik Ürperti, s. 41)

“Mecbur insan” der Yaşar Kemal Anadolu insanı için. Bu nedenle sık sık yazgıdan söz ederiz her birimiz. Gizlenmiş bir yazgıdır yaşanan. Selami Karabulut yazgısını yalnızca kentlerin körlüğü ve toprağın işleyen saatinin adına konuşanların okuyabileceğini söyler. Kendilerinden başkalarına karşı umursamaz olan kalabalıkları imleyerek: “toprağın işleyen saatin ve kentlerin körlüğü adına konuşanlar okuyamazsa kim bilecek yazgımı” (Kesik Ürperti, s. 78)

Kente ilişkin birçok benzetmede bulunur şair. Bu benzetmelerin önemli bir kısmı karamsar ve kederli simgelerle kuruludur. Basamakları çürük bir merdiven boşluğu bu benzetmelerden yalnızca birisi. Kentin şairde uyandırdığı tekinsizlik duygusunu betimler. Çevrede cinnet davulları vurulurken, zifiri karanlıktan göz gözü görmezken: “seçilmiyor, seçemiyorum gözlerini yine mi zifir/ basamakları çürümüş bir merdiven boşluğu bu kent/ vurulurken cinnet davullarının tokmağı, nereye/ nereye götürüyor seni karanlığına sürükleyen o el” (Kesik Ürperti, s. 165)

Bir yanı kır hayatına bağlı olan şair zaman zaman çocukluğunun ve ilk gençliğinin geçtiği topraklara gider. Doğduğu topraklarda da içine bir huzursuzluk ve aidiyetsizlik gelir yerleşir. Oralı değil, bir gezgin görür kendisini. Öyle ki otlar ve gevenler de olmasa kaybolacak gibidir: “burada, doğduğum topraklarda yolunu yitirmiş kentli bir gezginim. yönünü otlara ve gevenlere sora sora bulan... elim yüzüm salt uyku. unutuyorum adımlarımı bazen, iyiden iyiye duruldu mu nel” (Kesik Ürperti, s. 197) Evlerin dışı kadar içleri de bazen dıştan içe doğru, bazen içten dışa doğru uzanan sıkıntılı mekânıdır. Şair balkonları evlerin soluk alıp vermeleri olarak değerlendirir. Hüzün ve sevincin karmaşası ile yoğrulmuşlardır; hüznü bahçe, sevince panayır olarak... Ülkedeki kaos, kentin sıkıntısı, iş stresi, bankalar, seçim... derken insanı yoran ne varsa bir sandalye atımına muhtaçtır. Balkonda duyumsanan barak avazı, dağlar ve kuşlar oradan değil ötelerdendir: “soluk alıp veriş evlerin balkonlar. hüznün durağı ve bahçesi, sevincin nabzının attığı panayır. sıkıldım kentin dilinden. şuraya bir sandalye yeter iş stresinden, bankalardan, seçim sonrası ülkeyi bekleyen kaostan... kaçmalıyım... biraz da kendimden; soyunacakmış gibi gövdemden, dağılıp kat kat... ki bu aylarda bir barak avazıdır rüzgâr: yalın ve sahi. dağların komşusu olur kalbim, kuşların konuğu. şuraya bir minder ...” (Kesik Ürperti, S. 213)

Eskiden umacılarla korkutulurdu çocuklar. Masallarda, yaşanmış ya da kurgulanmış öykülerde periler, başka dünyalardan varlıklar sarıverirdi etrafımızı. Selami Karabulut şöyle bir kendisine bakar, kentin umacılarından birine dönüşmüş bulur gördüğünü. Esrik ve yoksun sıfatları ile tanımlar, sahaflarda dolaşan yalvaç şairi. Kent öylesine tekdüzedir ki evine her gün farklı sokaklardan dönmekte bulur çareyi: “kentin umacılarından biriyim, esrik ve yoksun/ geçmişini sahaflarda arayan yalvaç/ her gün başka bir sokaktan dönerim evime” (Kesik Ürperti, s. 219)

Uyku sıkıntılı bir günün en tatlı ilacıdır. Günü kısaltırsa de yalnızlığa ve can sıkıntısına iyi gelir. Kent bilinmezliği haykıran duran gürültüsüyle, acının kendinden emin sözleriyle kuşatır kent insanını. Sabretmek eylemini işler durur şair, hayat çoğunlukla katlanmak değil midir zaten: “bilinmez gürültüsüdür kent, acının toksözü/ rüzgarsa hiçbir yerde olmamanın esenliği/ sabırla karılır öğle saatleri uykunun harcı” (Kesik Ürperti, s. 230)

Kentlerde yaşayan her insan sürgün hissetmez kendisini. Bazıları bu duyguya kapılırlar. Onlardan biridir Selami Karabulut. Kentliler için “Sürgün kentlerin sürgün insanları” der. Kapalı anlatıma sahip şiirlere benzetir onları. Çalakalem yazılmış yanlış yazgılaradır başkaldırısı. Yalnız değildir sitem ettiği yazgısının karşısında. Dağ üveyiklerinin kanatlarında gezen düşleri ve işte o dağ üveyikleridir zaman ve mekândaşları: “sözü yüreğinde gizli şiirlere benzer/ sürgün kentlerin sürgün insanları/ kendi topraklarında bir ılgım üvey su/ akar çalakalem, yanlış yazgının inadına// çağırır geceleri beni/ kanadında düşlerimi gezdiren/ dağ üveyikleri” (Kesik Ürperti, s. 295)

Sahte ve yalancı kalabalıklar yalnızlığımızı maskelemekten başka bir işe yaramazlar. Kentler büyüdükçe ve yaşadığımız odalar küçüldükçe: “yalnızlığımızı maskeleyen ibaret/ büyüdükçe kentler daralıyor odalar” (Kesik Ürperti, s. 321) Kırangıçlar sonbaharla birlikte çekip gidecekler. Arkalarında kalan kentin ölü sessizliği olacaktır, dört yana savrulan insan yığınlarına ve onca gürültüye rağmen: “kısacık bu zaman içinde kırangıçlar/ terk edip gidecek onlar da bu kenti/ bırakarak arkalarında ölü bir sessizliği” (Kesik Ürperti, s. 335)

Selami Karabulut Sessiz Çağrı'ya bir alıntı ile başlar. İçindeki ve dışındaki yıkılmış kentlere atıfta bulunarak. Gece, gecenin karanlığına inat beyaz kalan kuşlar karamsarlıkla ve bunalımlarla savaşıyor umudun simgeleridir ve hep kıyıda kalmış olsalar da: “Beyaz kuşlar uçuşur kıyısında gecenin/ Yıkılan çelik/ Kentler üzerinde” George Trakl (Sessiz Çağrı, s. 5)

Bütün gün yorulan kent insanını akşamlar, özellikle ilkyaz akşamları günaha çağırır. Şairin bu çağırışı “günah” olarak değerlendirmesi gelenekten ve geleneğin bir parçası olan inanç sisteminden gelen bir söylemdir. Günaha çağrı alkol kokmaktadır. Güzel fakat sonradan bir parça pişmanlık uyandıran bir kokudur duyumsadığı koku. Kenti alıcı bir kuşa benzetir, kocaman ve ürkütücü kanatları olan bir alıcı kuşa. Kent kanatlarını açtığında dipleri dalar, neyse ki tez çıkar: “güzeldir akşam olduğunda günahın çağırısı/ ilkyazın ılık soluğunu taşıyor alkolün kokusu/ tez olsa da dönüşüm dölüp giderim dipleri/ alıcı bir kuş gibi açıldığında kentin kanatları” (Sessiz Çağrı, s. 10)

Kent şairin imgeleminde uçtan uca ölüler tarafından kuşatılmıştır. Böylesi bir duyguya kent akşamının kızılığın tanık olduğunda kapılır. Köyden kente göç etmiş bir ihtiyar uyuklarken. Ondaki sayıklamalar yüzlerce ayrıntının eşliğinde zarif bir şiirin şah dizesi/ mısrayı bercestesine kadar etkileyicidir: “çok seyirlik bir oyun akşamın kızaran lekeleri / aşk duasına çıkmış bütün kızlar ve arsızlar / kıyamet böyleyse tanrının işi zor/ kenti bir uçtan bir uca ölüler kuşatmış// bastonuna sarılmış gibi uyuyor bir ihtiyar/ köyden geldiği günü görüyor olmalı rüyasında/ sayıklamaları zarif bir şiirin şah dizesi/ aşktan geçmediği için bitirememiş hayat okulunu” (Sessiz Çağrı, s. 11) Kentin karmaşası içinde, bir ağacın altında uyuklarken görmüş olmalı o ihtiyar.

Gördüğü manzara onu coşkulandırır tanrısına içtenlikle seslenecek kadar. Ağaç ve ihtiyar bir olup şairi doğanın bilgisine çağırılmışlardır. O bilgi ki insan doğanın ıssızlığın ortasında var olmadan öncelere dayanmaktadır: “kenti şenlendiren bunca kargaşanın içinde/ ne güzel bir oyunun içindeyim tanrım/ ağaçla ihtiyarın bir olmuş gövdeleri/ beni de davet ediyorlar doğanın bilgisine” (Sessiz Çağrı, s. 12)

Kent kibarlıktan hoşlanır, şair bu hoşlanmayı sağlıklı bulur “kibarlık sevicisi” ifadesiyle belli eder kentteki, gerçekte kent insanındaki sağlıklı eğilimi. Sonra da üç sıfatla pekiştirir tuhaflıkla betimlediği kibarlık seviciliğini; süslülük, yavanlık ve riyakarlık/ ikiyüzlülük: “tuhaf bir kibarlık sevicisidir kentin ağzı/ süslü ve yavan, üstelik çokça riya” (Sessiz Çağrı, s. 29) Töre antik çağda bile bir canavara benzetilmiştir. Çekiştiren, tek tipleştirmeye çalışan, aykırıyı tehlikeli bulan öyleyse yok edilmesi gerektiğini düşünen, boğan, sıkın, öldüren... Şair kentin töresini işte bu canavar tarafından boynuna takılmış ipek kadar yumuşak ve görmekte zorlandığımız fakat ağır ve keskin bir ipe benzetir. Üstelik ne de haklıdır: “ah nasıl da ağır ve keskin kentin töresi/ gün boyu ip gibi boğdu beni önyargının ipeği” (Sessiz Çağrı, s. 29)

Yine umacılar, yine umacılar... Ve kendisini çocukluğunda korktuğu umacılarla benzeten bir şair... Umacılar tekinsiz, bir o kadar da yalnızdır. Yalnızlığa sabrederler, bilinmedik belki de hiç gerçekleşmeyecek bir şeyleri beklerken de sabırlıdır onlar. Selami Karabulut da yalnızlık duygusuna kapılır çoğu kez, umacılar kadar sabırlıdır üstelik. Yalnızca bir kişi vardır ki “o”, üçüncü tekil kişiye seslenmek için yaşar; kentte, dünyada ve varlığın ortasında: “avazı çıktığı kadar bağırın bir umacının/ bitmek bilmeyen sabrı var bende/ akşamları kalbine yürüdüğüm kentte/ yalnızca ona seslenmek için yaşıyorum” (Sessiz Çağrı, s. 92)

Selami Karabulut, kentte yaşamaktan hem şikayetçi hem de memnundur. Kentler şairleri daha çok şair kıldığındandır bu hem şikâyet hem de memnuniyet hali. Sokaklarıyla, karmaşasıyla, sıkıntısıyla, bunalımlarıyla, bazen anaç bir kadın gibi cömert bazen septik ve doyumsuz bir kadın kadar bencildir kent. Ve şair çocukluğu kırlarda geçse de kentli bir şairdir. Kentin çilesini, hüznünü, kaotikliğini çektiğinden. Çoğu kez kirli bulsa da onun göğsünde dinlenip beslendiğinden. Bu yüzden onun dizeleri de kentin ve bireyin dizeleridir.

Kaynakça:

- Karabulut Selami, Kesik Ürperti, 1. Baskı, Klaros Yayınları, Ankara, Şubat 2021.
Karabulut Selami, Sessiz Çağrı, 1. Baskı, İmgenin Çocukları, Ankara, Nisan 2021.
Karabulut Selami, Aşkın Poetikası, 1. Basım, Klaros Yayınları, Ankara, 2020.

Boy AYNASI

yağmurlardan önce de sulu sepkendi
soluğu seni aşamayan fırtınanın
durmadan kulak verip dinlerdim
geçitleri tutmuş haydutların korkusunu

hiç bilmeden yaşanır mı gazası
ekmekle kutsanıp tuzla ovulmuş yaranın
bana gurbet başkasına yurttu
yağmura el açmanın çölünde
sus işaretiyle fısıldanan adreslerim

hazırlanır gibi uzun bir kışa
üç vakte dönerim derdim gölgeme
herkesin sırrı kendi yükünce
kim katlanırdı vazgeçmenin közüne
şefkatli ve halden anlar olmasa
çaprazlama gövdeye asılan kollar

güzden önce de yabancısıydım
saatlerin tıkırtına kayıtsız yüzümün
aya aldanıp dile geldiğim geceler
bir barutluk izi kalsın derdim
şakağımda tekleyen hayatın
yalanlarıma tanık olmaya pek teşne
arsızca gülümseyen fotoğraflar

gün biter geceler hangi sese şifa
sızlayıp duran göğsümde
eşini yitirmiş üç telli turnaydı
kesik kesik sayıklayan parmaklarım

ki her gülüşten bulaşan leke
sevdirmeseydi bana kendimden geçmeyi
bir boy aynası gibi durduğumda karşına
aldanır mıydım yalancı ilkyaza

Selami Karabulut

Şiir Dilin Büyülü Bahçesidir: Selami Karabulut'la Söyleşi

Filiz Kalkışım Çolak

-Aktör isimli şiirinizin şu dizelerinden yola çıkacak olursak “Kimseler ummaz tanıdık bile değilim babama / düzenbaz ve hilekâr gizli bir deliyim aslında” bizlere şiirdeki Selami Karabulut’u nasıl tanıttırdınız?

-Şiir, verili gerçeği değil bilinmeyi, yok sayılıp inkâr edileni, silinerek buharlaştırılmak isteneni görünür kılar. Has şiire ulaşmayı hedefleyenler, işlek bir caddede cırlıçıplak kalmayı göze alan biri gibi cesur olmalı. Kendine ne kadar derinden bakarsa o kadar herkesin kalbine dokunan bir şiir dili oluşturabilir. “Kendine,” diyorum, şairin kendinden ve kaleminden başka malzemesi yok. Ben de kendimle didiştim durdum bir ömür. İçimdeki kör noktalar şiirin açtığı izden inmeyi göze aldım, ideolojik söylemlerin arkasına sığınmadan, cilalı sözlerden uzak durup varoluşun diplerinde denedim kulaçlarımı.

Yarım asrı geride bırakmış biri olarak sadece hiçten ibaret olduğumu şiir sayesinde anladım. Şiir, bana hiçliğin sunduğu bir ödül. Kendime bile itiraf edemeyeceğim tutkularıyla, yalpalamalarımı, zaaflarımla hesaplaşmalarımı şiirle yaptım. İnsan görünenin ötesinde bir varlıktır, aslında babasına değil kendine bile tanıdık gelmez çoğu zaman. Arada, sosyal fobiler var, öğretilmiş çaresizlikler, üstü hiç açılmaması gerektiği tembihlenen sakınımlar. Bu nedenle herkese göstermek istediğimiz yüzümüzle gezeriz, içimizdeki “benle,” hasbihal ederiz.

-Şiir yazma isteğinizde sizi ilk etkileyen olgu neydi?

-Metin Atıok’un “yani benim bunca gördüklerim / benimle toprak mı olacak.” dizelerini okuduğum bir kış akşamı dışarı çıkarak saatlerce gezdim. Yaşamın içinden geçip gittikten sonra bir toz yığınına dönüşmek bana çok zalimce gelmişti. En azından “beni ben eden,” kimi şeyleri kayıt altına almalıydım. Yok oluşa doğru akan zamanı durdurmaya gücüm yetmese de bir flaş patlaması kadar poz verebilirim sonsuzluğa karşı diye düşündüm.

-Şiirde özgürlüğünüzün kısıtlandığını düşünüyor musunuz? Toplumsal değerlerin, örf ve adetlerin yönetim şeklinin, inançların bunların üzerindeki etkisi nedir? Ya da diğer çekinceler konusunda bizleri aydınlatabilir misiniz?

-Mutlak özgürlüğün olduğunu düşünmüyorum. Bu güzel bir ütopya. İnsan toplumsal bir varlık olmak için çaba sarf eder, aynı zamanda da birey olmak için toplumla ve erkle sürekli çatışma halindedir. Ne kadar çelişkili görünüyor değil mi? İnsanın diğer canlılardan en keskin farkı da budur. Hem genele ait olup hem de bir öze yani bir kimliğe sahip olmak durumunda. "Ben," olabilmek sancılı bir süreç, oldukça da zorlu bir çaba gerektiriyor. Şiir de tam bu mücadele zamanında filizlenir. Toplumun kalıplarına ve yargılarına rağmen birey kimliğini kazanabilenlerin özgün şiirler yazabileceği kanısındayım. Bunu başaramayanlar sadece genelin ruhunu okşayan ama içinde kendi ruhu olmayan şiirlerle oyalanır. Sorunuzun başlangıcında ifade ettiğiniz "şiirde özgürlüğünüzün kısıtlandığını düşünüyor musunuz?" sorusuna gelince kendi iç dünyamda rahat davrandığımı düşünüyorum. Romanımda halk içinde rahatlıkla edilen küfürleri kahramanların ağzından yazdığım için eleştirenler oldu. Onlara "çevrenizde böyle konuşmayanlar var mı?" diye sorduğumda net bir "Hayır," cevabı alamadım. Aslında şairler ve yazarlar estetik kaygı iddiasıyla toplumdan daha geri düşebiliyor. Yazdıklarından dolayı ayıplanacağı korkusuna kapılıyor. Mutlak özgürlük yoktur ama özgürlüğün sınırlarını genişletmek de şairlerin görevi olmalı.

-Türk şiirinde ve dünya şiirinde esinlendiğiniz şairler kimlerdir, onlardan bahsedebilir misiniz?

-O kadar çok var ki, birini desem öbürüne haksızlık etmiş olurum. Bulduğum bütün şairlerin şiirime mutlaka bir katkısı olmuştur. Bir okur olarak ömrümce onların dünyasında dolaştım. Önüme açtıkları izden yürüyerek kendimi oluşturmaya çalıştım. Bir şair kendinden öncekilerin oluşturduğu zemin üstünden yükselir. Bir pentatlon sahasında olmak gibidir şiirde kendini var edebilmek. Şairler birbirinin rakibi değildir ama en iyisini yazmak için hem kendisiyle yarışır hem de yazılmış şiirlerle. Değişen koşullarla birlikte yaşam biçimi de değişiyor verili dil de. Gelişmelere ayak uyduran bir zihinle yetinmemeli daha ötelemlerden seslenmenin yollarını aramalı. Esinlendiğim şairler okur olarak her zaman yanı başımda ama şair olarak onların koyduğu çitanın öbür tarafına aşmayı hedefledim her zaman.

-Şu şiirim benim için çok farkı bir yerdedir diyebileceğiniz bir şiiriniz var mı? Bizlere bu şiirinizin sizdeki etkisinden bahsedebilir misiniz?

-“Kendine Kırgın,” kitabımdaki “Kolye,” şiirini severim. Çağımız imitasyon çağı. Bugünden yarına kalıcı bir nesne üretilmiyor artık, tüketip atılacak ürünler dayatılıyor. Çünkü yenisinin satılması için bir öncekinin gözden çıkarılması gerek. Aksi durumda kapitalizmin dişlileri arasında para akışının sürekliliği sağlanmazsa sistem çöker. Bu nedenle kıymetli bir nesneden daha albenilisini işporta tezgâhlarda her an görmek olası. Her şeyin taklidinin üretildiği çağımızda duygular da güvenden yoksun ve geçerlilik ömrü kısa. Bu yakıcı olguyu, sevgiliye hediye edilen bir imitasyon kolyenin kişilikleştirerek anlatmaya çalışmıştım. Bir de “Uzaklara Söz” kitabımdaki “Hiçbir Yerde Olmayanın Baladı’nı” severim. Artık gurbetin neresi sılanın ne tarafta olduğu belli olmayan, her yere yabancılaştığımız bir zamanın içinden geçiyoruz. Tek yurdumuz terk ettiğimiz halde kopamadığımız çocukluğumuz. İşte bu kaosun içinden kedime baktığım o şiirimi, ne zaman okusam kalbimin bir çağlayan gibi sözcüklere dökülmüş hâlini gördüğüm hissederim.

-Şiirde dil konusunu ele alırsak dille ilgili bizlere neler söyleyebilirsiniz? Işık gördüğünüz gençlere neleri önerirsiniz?

Dil canlı bir organizma gibidir. Sürekli değişip zenginleşir. Bunu başaramazsa ölür. Dünyada yok olmuş dillerin sayısı yaşayanlardan kat kat fazla. Genç şairler bunun bilincinde olmalı. Dilin sadece anlamdan ibaret bir iletişim aracı olmadığını bilmeli. Şiir, dilin büyüğü bahçesidir. Bu nedenle hem dolaşımda olmayan ölü hem de şiirsel kodları oluşmamış uydurma ve yapay sözcüklerden uzak durmalı. Sözcük işçiliği çok önemli. Titizlik yetmez sözcüklere tutkuyla bağlanmak gerek.

-Şiirinizde aşk temasını, acıyla, coşkulu bir dille işlediğinizi görüyoruz. Nitekim şiirlerinizde bu etkinin tesiri okuyucuda kalıcı oluyor. Acıyla aşkı böylesi coşkuyla işlerken şiiri arabeskleşmekten dokunuşları yumuşatarak lirik bir dille buluşturuyorsunuz okuru. Bunları yaparken özellikle neye ya da nelere dikkat ediyorsunuz?

-Ben aşkı doğanın insana sunduğu en büyük hediye olarak görüyorum. Aşk, insanı yaşama daha bir tutkuyla bağlar. Aşk olmasaydı her sabah kimse yollara düşüp hoşlanmadığı işlerle baş etmeye çalışmazdı. Çocukların gece uykularını zehretmesine kim katlanır, onların geleceği için mülk edinin rahat yaşamaları için çırpınırdı. Bu bizim insan olmaktan gelen bir meziyetimiz değil sadece, genlerimizde de var. Genlerimiz gelecek kuşaklara aktarılmak için başka bir genle bütünleşmek ister. Biz de onun amacına tutkuyla hizmet ederiz. Bu doyumsuz bir tutku, aynı zamanda varoluşsal bir özlemdir. İnsan deneyimlerini aktararak yaşayan bir varlık. Ama aşk hariç. Aşk, her şeyden muaf, aynı zamanda her yanıyla bağlayıcı gerekçelerin, kayıtsız kurallar silsilesi içinde yaşanır. Bunun kontrolü kaçınca hayatın anlamı hastalıklı bir hâl alır ve gök kubbe altında soluk almak zehir olur. İşte bu hastalıklı hâli, besleyen ve kıskırtan arabesk dile şiddetle karşıyım. Aşk şiirinde yaşam coşkusu ve geleceğin esenliği olmalı.

-Şiirlerinizde düşünce yönünün oldukça yoğun olduğunu görüyoruz. Anlatım olağanüstü bir yoğunlukta ve yalın. Okuru çok yönlü bir düşünceye sürükleniyor ve şiire çok açıdan bakarak şiirin içine giriyor. Bizlere tam da burada şiirin felsefedeki ve düşünce sanatındaki yerini nasıl anlatırdınız?

-Felsefe, düşünme etkinliklerinin sonucunda ortaya çıkmış bir disiplindir. Aynı zamanda yaşam duyusudur. Bu nedenle herkes kendi yaşamı içinde bir parça filozoftur. Gidin herhangi bir dağ başında çobanla konuşun, hemen dünya meşakkati içinde hayata bakışını estetize ederek size detaylandırmaya başlar. Ben çocukluğumun geçtiği köye gittiğimde dilsiz bir şaşkına dönüyorum. O ıssızlığa hapsolmuş dağların arasında yapılan sohbetlerin güzelliği kentin yapay dilini öyle bir anlamsız kılıyor ki işte hayatın özü bu diyorum. Felsefe de hayatın özünü aramanın bir yolu değil midir aynı zamanda? İnsanın olduğu ve hayatın aktığı her yerde felsefe olduğuna göre şiirde olmaması düşünülemez. Hatta en çok da şiire yakışır. Ancak şiir felsefe yapmanın bir aracı olamaz. Didaktik bir dil, şiirin düşmanıdır. Aforizma söylemleri, şiirin kanatlarını kırıp uçma yeteneğini kaybetmiş kuşa döndürür. Şiir, şairin düşüncelerini haykırdığı bir kürsü değil, bir ima sanatıdır. Okur onun niyetini dizeler arasında keşfeder.

-Şiirlerinizdeki imgeleri ele aldığımızda her birinin bir roman derinliğinde öykülerin olduğunu görüyoruz. Öykülerle ilgili şiirde hedeflemek istediğiniz durum ve olguyla ilgili bizlere ne söylemek isterdiniz?

-Her şiirin altında usul usul akan bir öykü vardır. Bu bazılarında belirgindir, bazılarını da okur kendi kurgular. Şiirin arkasında akan öyküleme şiirin izliğine yön verirken okuru da içine katar. Kıvamı iyi tutturmak gerek, tutturulamazsa yazılan şiir değil şiirsel bir metin olur. İmgenin önemi bu durumda daha bir belirginleşiyor. İmge, şiiri hem düzyazıdan kurtarır hem de çok katmanlı okumalara olanak sağlıyor. Hayatın inişli çıkışlı bir karmaşada ilerlemesi gibi öykünün içindeki savrulmalar da olur ama ana izlek alttan alta akan bir ırmak gibi devam eder. Çorbanın içindeki tuz ve baharat kıvamı ne kadar önemliyse şiirde de imgeyle anlatımın yani öykülemenin ölçüsü o kadar kıymetlidir.

-İmgelerin şairin psikolojik yapısı iç dünyası hakkında bizlere ipuçları verdiğini söyleyebilir misiniz?

-İmge benim iç dünyamın izdüşümleridir, ben onları hayatın anlamını sorgularken kendimi de sürekli yenilemiş oluyorum. Şiirin içinde şairin özü ışıldamazsa kâğıttaki izdüşümler yapay bir çiçek gibidir. Ne kadar albenili olursa olsun yapma bir çiçek gerçeğin yerini tutar mı?

-Şair şiirin dışında aslında kimdir? Şiirle amaçladığı şey nedir?

-Şairlere herkes, kendi beklentilerine göre kıyafetler biçiyor ve istedikleri doğrultuda hareket etmesini arzuluyorlar. Geniş kesimler derbeder, hep âşık ve aşkı arayan, hayal dünyasında kanat çırpın bir düşbaz ve ilham avcısı olarak görmesine rağmen politik çevreler bir aydın gibi hareket ederek öncü bir rol yüklenmesini istiyor. Edebiyat ve sanat çevresiyse entelektüel biri olması bekleniyor. Bunları anlamak mümkün, sonuçta şiir gibi önemli bir sanatla uğraşan birinden beklentiler elbette olacaktır. Ama ben, bir şair ne kadar sıradan yaşarsa o kadar şiirin dünyasıyla uyumlu olacağı kanısındayım.

Geniş bir okuma yelpazesine sahip olmalı, dünyadaki gelişmeleri takip etmeli aynı zamanda da ülkesinin ve yaşadığı çağın sorunlarına duyarlı olmalı. Ama kendini de toplumun giydirdiği kıyafetlerle ve ideolojilerin kalıplamalarıyla sınırlandırmamalı. İnsanı insan yapan özü, iyi tanımak için kendini sözcüklerin otopsi masasında kadavra gibi kurularak evrensel insana ulaşmanın yollarını aramalı.

- Şiirlerinizde bu döneme ait izlerin bulunduğunu gözlemledim. Bundan dolayı gelecekte bu çağın tanığı olarak okunacağı kanısındayım. Bu benim kendimce yaptığım bir öngörü. Siz şiirin evrenselliğe ulaşması bağlamında neleri söylersiniz?

-Şiir, bireyin iç dünyasından evrenselliğe bir köprüdür. Antikçağda yaşayan bir şairin yazdıkları, hâlâ bugünkü hayata bir karşılık buluyorsa bu şiirin gücünün göstergesidir. Kendi şiirim hakkında ne diyebilirim ki? İnsanın en uzağı kendisidir aslında. Kendini tanımaya da yaptıklarına bakmaya da taraflı hareket eder. Günümüz şiirinde yazdıklarımın ne kadar kıymeti var, bilmiyorum. Herkes şiirinin gelecekte okumayı ister elbette. Ama bu yeryüzünde ayak basılmamış bir yeri keşfetmeye adayım demek kadar uç bir ütopya. Çünkü ne ayak basılmadık yer kaldı ne de söylenmedik bir söz. Hele de artık bu klavye çağında. İnsanlar benim şiirimi okuduğunda böyle biri yaşamış, kendince bir şeyler yapmaya çalışmış, derlerse ne mutlu bana. Umarım birkaç kuşak sonra da okur bulacak bir şiirim vardır.

-Şiir acıdan beslenir diye yaygın bir kanı var. Sizin şiirinizde de acı var ama bu acı daha çok varoluşsal bir sancı olarak gösteriyor kendini. Acının şiirinizde bir ölçüsü var. Bu ölçüyü korurken nelere dikkat ediyorsunuz?

-Acı için Pavese, "Yaşama Uğraşı," kitabında acının hiçbir şeye yaramadığını tersine insanı duyarsızlaştırdığını söyler. Acı ne yazık ki sizin de dediğiniz gibi şiirin altın izleği olarak görülüyor. Sanki bir derinlik oluşturmak için acının okyanusuna doğru okuru sürüklemek geçiyor. Acı, elbette hayatın tartışmasız gerçeklerinden biri. Ama yaşam sevinci olmasaydı insanlık tarihi binlerce yılları aşır günümüze ulaşmazdı. Bir Karacaoğlan şiiri okuyunca içimde sayısız ışıklar yanıyor. Hiç unutmam ilk kitabım çıktığı yıllarda üniversite öğrencisi bir genç, günümüz şiirlerinde hep karanlık atmosferin olduğundan yakınlıkla "bu karanlığın hiç ışık sızdırmayacak kadar boğucu olduğunu söylemişti."

Ahmet Haşim de bu boğucu ve sürekli acı çeken bir ruhun yakınmalarından rahatsız olduğunu dile getirir. O gencin sözleri benim için bir dönüm noktası oldu. Şiirimi tamamen değiştirerek lirik şiirin peşine düştüm. Ama acıyı dizelerin arasından söküp atmak olanaksız.

-Şairlerin toplumlara fikir ve düşünceleriyle de yön verdiklerini ele alacak olursak, insan ve topluma dair düşüncelerinizin ana temasının varlık varoluş olduğunu görüyoruz. Ne dersiniz?

-İnsanın bilici, yaralı bir hayvanın düştüğü huzursuzluk gibidir. İçin için kendini sorgular, yaşamın anlamını, neden yaşadığını ve sonsuz bir karanlığın kapısı olan ölümü düşünür. Evet, insan yaralıdır çünkü doğada onu en üstün varlık kılan bilinç, aynı zamanda da bu soruları sürekli sordurduğu için onu zayıf hatta zavallı diyeceğimiz kadar çaresiz kılar. İnsan her ne kadar etkin bir varlık olduğu iddia edilse de zamanın geçiciliği karşısında edilgendir. İşte varoluş da tam burada kendini gösterir. Bu sorgulamalar ona bir sığınak olur, çaresizliğe karşı bir tesellidir varoluş. Ben de şiirlerimi genelde varoluşun bana sunduğu olanaklar içinde oluşturmaya çalışıyorum.

-Şiirlerinizi ele aldığımızda yoğun akıcı bir anlatımla karşılaşıyoruz. Bu yoğunluk okuyucuyu ana fikirden uzaklaştırmıyor. Denizine kavuşma arzusuyla sürüklenen bir nehrin yol boyunca uğradığı coğrafyalara, yüreklerle, farklı konularla, farklı dokunuşlarla uğradığını görüyoruz. Nitekim bu da bizi alışlagelmişin dışında müthiş bir bütünlükle karşılaştırıyor. Şiirlerinize farklı bakış açıları getirirken konu bütünlüğünü sağlamanızdaki teknik ve üslup hakkında bizlere neleri söylemek isterdiniz?

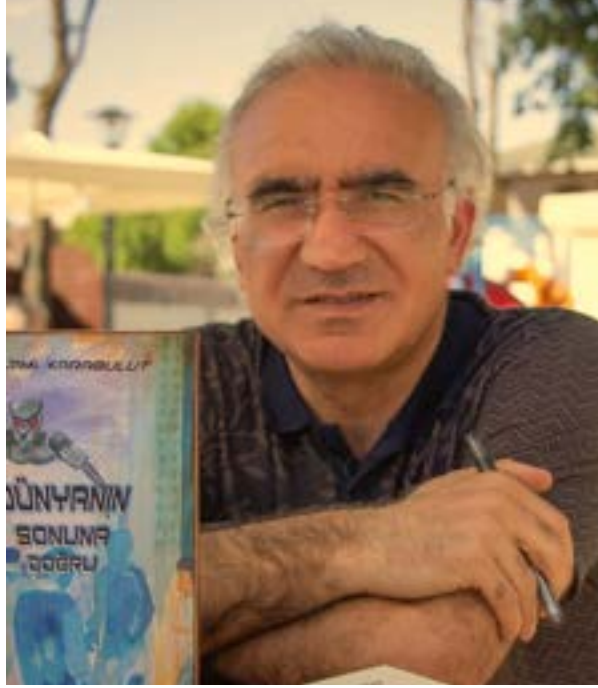
-Günümüzde çok güçlü imgeler ve zekice kullanılmış metaforlarla yazılan şiirler var. Ama bütünlük sorunu var genelde, izlek dağınık ve belli bir güzergâhta ilerlemiyor. Çok iyi gözlemlemişsiniz şiirimde bütünlüğü çok önemsiyorum. Benim için bir şiir, ne kadar savrulup yalpalasa da sonunda derli toplu bir atmosfer yaratmalıdır. Aksi takdirde deli saçması gibi rasgele oluşturulmuş bir metne benzer. İçinde güzel dizeler olsa da okurun zihninde bir anlam oluşturmaz bir şiirin hayatta karşılık bulması zor. Anlam oluşturmak diyorum evet, şiir hemşerim Muzaffer İlhan Erdost'un dediği gibi anlamsızlığa kadar giden bir özgürlüktür. Ama şiirin bütünü okurun zihninde bir anlam oluşturmali.

-Şiirlerinizdeki bir diğer şaşırtıcı noktanın finalleriniz olduğunu görüyoruz. Beklenen akışın dışında bir final bütünlüğüyle okuyucuyu vuruyorsunuz. Ve finale de okuyucu ana temadan uzaklaşmadan yeni düşüncelere açılıyor. Açık uçsuz bucaksız denizlere doğru sürükleniyor. Bunu yaparken ‘finale’ neyi hedefliyorsunuz?

-Dediğim gibi alttan alta akan öykünün sonu aynı zamanda da şiirin hedefi benim için. Atılacak mermiyi sona saklamıyorum ama hedeflediğim yolculuğa da ulaşmanın zaferi fişegini ateşliyorum.

-Size rağmen yapabileceklerinize ve yüreğinize rağmen aşkın şiirlerinizdeki etkisini nasıl anlatırdınız?

“Aşkın Poetikası,” diye bir kitap yazmış biri olarak lirik şiirin, üstü örtük bir aşk iletişi olduğunu düşünüyorum. Her şey aşka hizmet eder, şiirin de mayası aşktır. Bütün edebi eserlerin başat izleği aşktır. Ama aşk anlayışı da edebiyattaki akımlar gibi değişikliğe uğrayarak günümüze kadar gelmiş, değişerek de gidecek. 19. Yüzyıldaki aşk anlayışıyla günümüzdeki aynı değil. O zamanın romantizmi ve dolayısıyla şiirleri, bugün liseli kızları bile etkilemez. Hamaset koktuğunu düşünerek bayağı bulurlar. Aşk şiiri benim için lirizmin zirvesidir, ama şiirlerimde hep aşkı anlattığımı söyleyemem hatta pek az aşk şiirim var. Ama aşkın girdabı içinde dönen bir kalbin fısıltılar içinde bir dil arayışındayım. Soluğum yettiğinde de bu arayış devam edecek.

Bir Şair, Yazar Olarak Selami Karabulut

Karabulut'ta ilk saptadığım olgu, onun özgür ve kendine özgü bir yazar olmasıdır. Önce onun şiirlerinden dikkat çekici dizelerden söz etmek istiyorum: “Sabır Taşı” şiirinden: Sonsuzluğun incisidir sabır taşı / Gündüzler onun avucunda büyür / Açlığın doyuramadığı sabır / Çok ağızlı kurdun memesi

Defalarca okunmayı hak eden dizeler. Sabır yaşamımızın kaçınılmaz işkencesi olarak imgelerle şiirsel boyut kazanıyor. Karabulut hepimize özgün bir şair olduğunu gösteriyor.

Mukadder Yakupoğlu

“Hiçliğin Araf” şiirinden: Tüylenemeden dilim nasıl itiraf ederim cehennem

Yaşamı önce bize verilen bir armağan olduğunu zannederiz. Ya sonra. Acılarla tüylenen dil bize cehennemde olduğumuzun en büyük kanıtıdır. Bence tüylenen dil ifadesi, öfkeyi açıklayan ilginç bir imgedir. “Sessizliğin Efsunu” şiirinden: Duymazdan gelemezdim koşuşturmasını / Uykuların aşındırdığı karanlığın / Orman uzaksa korkusu neden burada /

Gece şairin saplantısı. Varoluşun acısı gecede daha da yoğunlaşıyor. “Yol Ayrımı” şiirinden: Çakıl taşlarıyla bir olup aşarım / Bataklığın kokusunu emen kayaları

Yaşam hep varoluş sorunlarını aşmakla geçer. Varoluş bir duvardır. Onu yıktığınız zaman dağılan taşların üzerinde git gide artan yaralara katlanmak zorunda kalınır. “Ukala” şiirinden: Henüz rehin düşmemişken dogmalara / Zararım büyümekti kârım gözyaşı

Büyümek kaybetmek demektir. Gözyaşı ise çaresizliğimizdir. Bu nedenle dogmalar pusuda beklemektedir. Denize düşen yılana sarılır. “Hayat Oyunu” şiirinden: Hayat sandığım oyalandığım bir oyun / Uyurken serap sanıyorum uyanırken rüya

Oyun, serap ve rüya. Varlık ve yokluk ikileminin dışı vurumu. “Orta Oyunu” şiirinden: Işıkların hünerleri hilesidir şehirlerin / Bütün yolların kesiştiği ortaoyunu

Şehir ışık demektir ama bu ışık güneş ışığı değildir. Karanlığın içinden çıkan bir aydınlıktır. Bu nedenle şehir ışığı karanlık korkusunu yok edemez. “Kendine Konuk” şiirinden: Her yüzde yalnızlık asma kilit / Bir ben değilim herkes kendine konuk

İnsan yalnızlığa mahkûmdur. İletişimin canlılığı geçicidir. Yalnızlık varoluşsal bir zorunluluktur. “Sır Köprüsü” şiirinden: İki uçurumun arasına gerilmiş bir köprü / Beni hiçbir yere götürmeyen ayaklarım

Yaşam süreci bir yolculuğa benzer ama başlangıcı ve bitişi trajiktir. Nereden geliyoruz, hiçbir yere götüren bu yolculuğu neden yapmak zorundayız ve bu yolculuğun ne zaman biteceği neden bizden gizleniyor? “Kendine Paravan” şiirinden: Ne desem ulaşmıyor kendime sözüm / Dünya benimle kalbimin arasında paravan

Şairin ilginç dizelerinden biri. Dünya kalbime uygun değil. Dünya beni benden uzaklaştırıyor ve bölüyor. Birey hiçbir zaman kendinin kim olduğunu bilemeyecek. “Açık Yara” şiirinden: İki kadehte çözüldü düğmesi / Çapraz sorguya alınmış kibrin / Alkollü gecede kişi diğerlerine açılıyor ve birdenbire çapraz sorguya alınıyor. Ve böylece kibrin düğmesi çözülüyor ve itiraf başlıyor. Şair bir kez daha ustalığını konuşturuyor. “Labirent” şiirinden: Bendim suçlusuz fiyakalı sonumun, sahteydim / Ah, kırıldım sırça yalanımın ortasında / üzümün yarısı ölü yarısı aman dinlemez katil / Kalbim dağıtsın alnımdaki utancı / Çıkaramadım kendimi beynimin kör labirentinden

“Tünel” şiirinden: Haddimi bildim acemi sayılmam ölüme / Tenimden geçer gibi geçtim aranızdan / Yalnızlık anılardan bahtıma düşen avuntu / Yol bitti, erken düştüm gecenin koynuna / İç geçirmeme bakıp yorulduğumu sanmayın / Hiçliğin sarhoşluğudur göğsümde yanan dağlar

“Endişe” şiirinden: Kalkıp gitsem diyorum ansızın omzumda bir el / Gençliğimin gururu hiç eskimeyen endişem / Orada, adımları heceleyerek boşluğa seslenen de kim

Şairin üç şiirinden seçtiğim dizeler, şiir sanatının felsefeyle nasıl bir ilişki kurduğunu göstermesi bakımından ilginçtir. Felsefe kavramlarla yapılır, şiir imgelerle yazılır. Bu nedenle felsefi şiir olamaz. Felsefi şiir, kavram ve imge çatışması nedeniyle imkansızdır ve üstelik iticidir. Ama şiirin içinden felsefenin çıkması, olağanüstü bir doğumdur. Haz veren şiir, varlığın felsefesini imgelere dönüştüren şiirdir. Selami Karabulut bunu başaran ender şairlerimizden biridir.

Selami Karabulut’un edebiyatın her alanında eser verme tutkusu var. Onun için sanki edebiyat kendi yaşamından daha önemlidir. Öyküleri bir yönüyle özellikle kendinin yaşadığı çelişiklere odaklanmıştır. Bürokrasinin merkezi olan Ankara’nın kırsal kesimden gelen insanların kendilerine yabancılaşmaları Karabulut’un yaşadığı ve gözlemlediği çelişkilerin ana eksenini oluşturuyor. Seçtiğim üç öyküden söz etmek istiyorum.

Birinci öykü “Karpuz Kokusu” merakımızı hep canlı tutuyor. Öyküyü hızla okuyorum. Öykü bana Yunan Trajedilerini anımsattı. Yaşamın trajik özünden kurtulamayız. Yazar yaşam trajedisini monoton günlerin içine saklıyor.

İkinci öykü “Atak Zamanı” manik depresif bir kadının çılgınlıklarına odaklanıyor. Yazar kadının çok para harcamasını kendini yok etme arzusundan kaynaklandığını acı bir dille ortaya koyuyor.

Üçüncü öykü “Geç Alınmış Öç” köyüne giden bir bürokratin trajedisine odaklanıyor. Ankara’daki bürokratların anlaşılabilir davranışlarının kent-köy uzlaşmazlığından kaynaklandığını gösteren bir öykü. Ana tema, bürokratin yaşamının boşluğu.

Selami Karabulut'la Hiçliğin Nehrinde “Yaş Düğümü”

Canan Sanlı

5 Aralık 2024, Karşıyaka, saat: 15.30

Şiir günlüğüme eklenenler:

Bugün beyaz sayfalara sevgili şair Selami Karabulut'un “Yaş Düğümü” şiirleri üzerine düşünce uçlarını ekleyeceğim. Şiirlerin arasına karışmadan önce, girişte, Rene Char'ın "Gün kısaldı aniden ölüleri yitirdiğimden, başımdan savıyorum bu itin gülünü, yaşayan son şeyi, dalgın yazı" özlü sözü karşılıyor beni. Ve daha sonraki sayfada şair, okurlarına şiirleri ile ilişkin bir ipucu veriyor: "yarım asırlık geçmişime" sözünü de içselleştirdikten sonra şiirlerle buluşuyorum.

“Yaş Düğümü” adlı kitaptaki şiirler; “Kör Düğüm”, “Kaçık İlmek”, “Askı Bağı”, “Aşk Mühürü”, “Kan Bağı” başlıkları altında 5 bölümle yapılanmış.

Bölümlerde, şiirlerin başlıkları üzerinde sayı olması ilgi çekiyor. Şairin kitabının adını “Yaş Düğümü” olarak oluşturması, şiirlerin yaşlarla ilişkili olduğu algılanıyor. Yaşların zamanını, yaşamdan eksilen yılları her şiire yansıttığı gibi her sayının arkasına eksi (-) imi koyarak biçimliyor. İlgi çeken bir biçimde her şiirde son birimden evvel boş satırda iki nokta üst üste(:) imi. Sessizce bir boşluğun devamı birimde, şiirin son sözlerinin vurgusu.

Kitapta, “Kör Düğüm” başlıklı bölümde İlk şiir “dünya kiri”(s.19) ve üzerinde-50.miat, yazısı şair öznenin 50. yaştan şiiri olduğunu düşündürüyor. 50. yıldan geçmiş yıllara akan her yaşın manifestosunu okura iletiyor, yaşama karışıyor. Burada oluşan soyut paradoksal vuruş her eksilen yaşla büyüyen şairin her yaşa ait şiirleriyle geçmişin sayfaları somutlaşıyor. Şiir dirimsel özelliği ile unutmaz, unutturmaz, sonsuza kadar yaşar, yaşatır.

Veysel Çolak'ın, “Her insan tuzaktır kendine, çöl soğukluğudur. Her insan ilaçtır kendi yarasına” anlamsal şiirsel tümceleri Selami Karabulut' un Yaş Düğümü adlı kitabın içeriğine anlamsal yönden katkı.

Şair, yaşamın diyalektiğinde kendinden yola çıkarken toplumsal yaşayışların sosyolojik, psikolojik, felsefi olgularıyla eşleşiyor, bütünleşiyor. Ömür bir tahterevallinin iki ucu. Bir ucu yukarı çıkarken diğer ucu aşağıya iner. Yaşam bir karmaşık bileşke. Ölümün gerçeğiyle yaşayan insanoğluna yaşam bir oyun gibi gelir çoğu zaman. Ölümün gerçeğini bilse bile o sonsuzluk düşünmeden yaşanır ki ta yaş ilerleyip de ‘yarım asırlık geçmişe’ geldiğinde bir hesaplaşma başlar. Şair “dünya kiri” (s.19) başlıklı şiirinde tam da bunu sorgular. Yıllar geçmiştir, şiirin öznesi-50.miata yani 50 yaşa tanınan süreye gelmiştir.

Yıllar geçmiştir geçmesine ama yaşamda bir değişiklik olmamıştır. Nedir, yaşamın telaşı, riya, kibir gibi insana özgü davranışlar sürer gider. “uyudum uyandım aynı riya aynı telaş”, ‘dünyanın kiri’ devam eder. Aşk ki umudu imler ancak aşk ve günah şair öznenin kefesinde aynı darada yer alır. 50. yaş şair öznenin yaşamı sorgulaması yılı olur sanki. “ömrüm ki bir tahterevallinin iki ucu/inerken ölümdü korkunun nefesi/çıkarken güvensiz bulduğum kendim/ : /kasvetli ateşlerde kaynayan ölü suyu/ gövdede mi arındıracak beni dünyadan mı?”

“dünyanın kiri” başlıklı şiir, kitabın ilk şiiridir ve bundan sonraki zaman yolculuğu sürecinde, şiir geçmiş yaşların hesabını sorgulamaya, yüzleşmeye devam edecektir. Her yaşanmış yaş, şiirin eyleminde yine yaşama, olaylara, olgulara karışacaktır. Olması gerektiği gibi kendini koruyarak sanatından ödün vermeden.

Hayatın dağınıklığı içinde yaşam serüveni sonsuza değin sürer gider. Şair özne 50.yaşından geçen yıllara yaptığı geri sayımda her yaşın kendinde bıraktığı imgelemde “ebedi bir devridaimin aksamayan ritminde” yaşamını gözden geçirmeye devam eder.

Şair, çarkıfelek sözcüğüyle yaşamın gelgitlerinin etkisinin belirsizliğini çağırıştırır. Çarkıfelek, felsefi anlamda; insanın kaderine ve alın yazısına bağlı olarak elde edeceği kayıp ve kazançlar ile ödül ve cezaları temsil eder. Şair özne, kendisiyle özdeşleştirdiği çarkıfelek, ödül olarak mı, ceza olarak mı yaşamına yansımıştır, buna karar veremez. Yine de yarına umutla bakmaktan kendini alamaz. (:)/ “her zaman çıkmaya bir mazeret bulunur/ akşamın şerrinin parlattığı sabaha”(-49.miat, söz bulamacı, s.20)

İnsanoğlu karmaşıktır. Düşünen, sorgulayan, yaşama, kendine ait sorunları, kendinden bile sakladığı sırları olan ama her dem var olmaya çalışan bir varlık. Şair özne, şiirlerinde içe dönük sorgulamalar yapıyor. İçinde biriktirdiği kırılganlıkları, sırları zamanın güvenli limanına demirliyor. Zaman her sorunu sağaltan ilaç misali. “sırsız bir hayatın af dileyen şaşkınlığım/kulağıma eksik üflenmiş masalda/ kuyudaki yusuf'u çocukluğu sanan” (-48.miat, sır köprüsü, s.21.) Yusuf peygamberin hikâyesine gönderme yaparak anlam oluşmasını sağlamak ister. Yusuf peygamber, özel imge olarak şair özneye özdeşleşir. Çocukluğundaki bulanık anıları anımsamadır belki zihninde beliren vitrin. (:)/ “İki uçurumun arasına gerilmiş bir köprü/ beni hiçbir yere götürmeyen ayaklarım”

Selami Karabulut şiir dilinin, şiir sanatının önceliğiyle olması gerekeni oluşturuyor. Söz öbekleri, özgün bağdaştırmalar şiirlerine varsıllık katıyor. Yaş Düğümü şiirlerinde her insanın sosyolojik, psikolojik hâlleri var. Şair her ne kadar kendinden yola çıksa da oluşturulan her şiirde, anlatıda herkes kendini bulabiliyor.

Yaşam örgüsü bitmeyen çilelerle örülen kimi karmaşık, kimi düz, yer yer düğümlenen yumakların çözülmesi için harcanan kusurlu, sıkıntılı zamanlar..."affedilmeyecek ne güzel kusurdu/ yeryüzünün doyumsuz can sıkıntısı// ne hedefi ıskaladı adımlarım ne dönüşü/(:)/ne desem ulaşmıyor kendime sözüm/ dünya benimle kalbimin arasında paravan" (-7.miat, kendine paravan, s22)

08 Aralık 2024, Karşıyaka, saat: 15.00

Sevgili günlük,

Yazıma, işlerim dolayısıyla 3 gün ara vermek zorunda kaldım. Şimdi kaldığım yerden devam ediyorum. Selami Karabulut şairimin şiirleriyle ilgili düşünceme S. Mallarme'nin sözlerini eklemek isterim: "Olani değil onun uyandırdığı duyguları anlatmak istiyorum. Şiir sadece kelimelerle kurulmuş olmayacak, söylemek istenilen şeyleri duyuracak; bütün sözler duyguların önünde silinecek." diyor, Mallarme. "Yaş Düşümü" şiirleri de bu bakışla, özgün, farklı bir anlayışla, kurguyla oluşturulmuş şaire özgü şiirler...

2. Bölüm: "Kaçık İlmek" başlığıyla yer alıyor. "-40 miat, "Hiçliğin Sesi" (s.31) başlıklı şiirde, şair özne yaşam yolculuğunun 10 yıl öncesine döner. Oluşturduğu temada hiçlik kavramına yönelir. Ruhunu özgürleştirmenin yoludur hiçlik nehrinde yıkanmak. Kibirden, dünya arzularının ağırlığını "nasıl kırılır söyle üstümdeki dağın kibiri" bağdaştırmasıyla sorgular. 40 yaş yaşamın bir dönüm noktası. Var oluşu, hiçliğin sisini sorgulayan bir bakışla, Tanrı'ya seslenişin çağrışımı da yansır dizelere. "şöyle bana nedir kırkuncu yaşın nektarı/ ey göğün direği yedi başlı kuşak /incecik bir sisim hiçliğin ağında/ soluğum ateş geçmişim yosun"

40. yaştan geriye doğru yılların hesabında neler düşünür, neler yaşar, şiirin kanatlarından sözler uçuşur sayfalara... Şiirle kendini onaran, şiirin farkındalığını yaşayan şair, şiirin tanrısallıkla bağı olduğunu düşünür: "kalemin kanında yeşerir can/ baştan okumak gerekirse cürufu/ tanrının ilk atasıdır şiir/ben sonsuzluğu kendimde keşfettim/ derim kafesten her bir hücreyi/ gövdeye dirim taşıyan damarların/ şiir damağıma sürülen ilk sütun akı/ (:)/herkesin bir sözü var aşka fısıldayacak/gözesinin düşünmez boyunu ırmakta sınar" (-39.miat, tanrının atası, s.32)

Her yaşa yüklenen düşünceler, hayaller vardır ya şair özne 37 yaşın yaşama yansımaları şiirin eylemine yükler. Biraz kavgalı, bungun, kararsız insani olgularla savaşı bulur kendini. (:)/ "çoktandır kararsız bakışlarla seçiyorum/ renklerin yelpazesine sığmayan karartıları" (-37.miat, kuru göz, s.34)

-36 yaşın sırlarına değinen şair özne yaşanmış gençlik yıllarındaki bir aşkı sorgular bu kez. Bir yarası vardır sır olarak sakladığı, herhangi bir etkiyle kanamaya hazır... Aşkla, ölümün çaresizliğini çıkmaz sokağa benzetir bir yandan. "kıvrılarak yüzümüzde yol yapan yıllar/ aşkla ölümün çıkmaz sokağı//açık unutulmuş ilk yaranın sırrı/ hazır her göz temasında kanamaya" (-36 miat, açık yara, s.35)

Selami Karabulut," Yaş Düşümü" şiirlerinde kendinden yola çıkarak hayatının muhasebesini yapmış, her yaşın ona yüklediği verilerin artılarını, eksilerini şiirin dilinde yaşamla buluşturmak istemiş. Sorgulayarak, yüzleşerek şiirin umuduyla yaşamını, kendisini sağaltmaya çalışan bir ruh hali yansımış dizelere... Hiçliğin, manevi duyguların bilincine, farkındalığına erişerek kendince hakikate yönelmiş. (:)"dünyevi bir körlüğün asil kavgası/ kadim bir kitabın sayfasında atan kalbim"(-35 miat, hiçliğin bilgisi, s.36) Ne kadar hiçlik nehrinde yüzse de dünyanın gerçeklerinden sıyrılmaz. Kendini sorgulamaktan alamaz. -34 miat, "ödül şehri", (s.37) başlıklı şiirde, "bir hiçsem neden yüzüm çok kimse" paradoksal vuruşla yüzleşerek hakikate yönelir. "fazladan kullanılmış kalplere emanet/ örselendikçe kıvılcımlar saçan şiir/ ateşten bir maşadır hakikate kalem" buraya kadar anlaşılır ancak her şiirde olduğu gibi son birimden önce iki nokta üst üste(:) iminden sonraki dize düşündürür. (:)"kimse bilmek istemez dervişin meramını/ herkese bir hikâye lazım hakikat bahane"

Yıllar zaman yolculuğunda hızla geriye akar. Şairin, askerlik yaptığı yılın son günleri şiirin eylemine yüklenir. Şair özne, terhis edilmeden yaşadığı bir vukuattan sorumlu tutularak, tezkere gününe ulaşmasını anı defterine not eder. Bilindiği gibi askerlikte yaşanan anlar, anılar bütün erler çok önemlidir.

“savunması alınmış son vukuatım/anı defterlerinin vazgeçilmez gözdesi/ tehlikeli notuyla mahkûm edilen bir şiir/az sonra içtima kayıtlarından düşecek/ tezkere cezası dolmuş erin son tekмили” (-21.miat, tezkere günü, s.52)

Şair öznenin zorlu askerlik yılları, -20. miat, “künyesi haki” (s.55) başlıklı şiirde de anılarda yaşar. Askerlik terimleri, askerlikte yaşanan durumlar şiire yansır. “susunluk içtima/ ranzalar karakol/ her çentikte daha bir olgunlaşıyor/ kusursuz cetvelle ezberletilen künyem//fotoğraflar bakarak eskir günler saya saya/mektuplar elden ele tamamlanan dua/ nizami mermiler hayallere karavana” son dizeye geçmeden yine iki nokta üst üste (:) iminden sonra askerlik anılarının yaşamındaki önemini vurgulayan şair, “esas duruşunu bozmayan gençliğim/anlatmakla bitiremediğim askerin anısı” der.

İki nokta üst üste işaretini (:); İki nokta çoğunlukla üst üste işaretleri, listeleri, alıntıları veya örnekleri göstermek için kullanılır. Ayrıca vurgulanmış olan anahtar terim veya kavramları da gösterirler. İki nokta üst üste işaretini genellikle şu anlamda düşünebilirsiniz: “sonraki ifade, bir önceki ifadeyi açıklar”. Şairin kullandığı iki nokta üst üste(:) imi de oluşturulan şiirden çıkarılan sonuç olarak düşünülebilir. Şairin, şiirine kattığı görsel anlam içeren biçimsel özellik gibi. Boş satırda iki nokta üst üste iminden sonraki çarpıcı, özgün, felsefi anlam içeren dizelerden örneklerle devam ediyorum:

3.Bölüm: Askı Bağı

:
"şöyle bana ey uygarlığın sakisi/ yenilerin son kullanım tarihi neden kısa"(-30. miat, hakikatin eşiği, s.43)
:
"zihnimde olup bitenin gizli haritası/ inzivasına soyunduğum göğün atı"(-28. miat, paradoks ve heves, s.45)
:
"birbirine eksilterek alır darasını/ varla yokun arasındaki terazi" (-26. miat, ölüm şöleni, s.47)
:
"hangi aşkın masumluğu kayıtlara geçer/dölünü saçmaya adaysa geleceğe"(-23.miat, bereket, s.50)

4.Bölüm: Aşk Mühürü

:
"bir gözetleme kulesinin yalancısıyım/gözlerim sonsuzluğun burcu gövdem arzunun"(-19. miat, mahrem kulesi, s56)
:

"yazılmamış bir şiirin ilk kusuru/ yüzümde yatağını arayan ırmak"(-17. miat, "sağlam kusur", s.58)

:
"randevusunu kaçırmış bir yabancıyım/ günlerdir aynada beni arayan sesime"(-14. miat, yol ayrımı, s.61)
:
"kalbim sen ahrazsan yenildiğin aşka/ben nasıl perdesi olurum yumduğun göze"(-11. miat, göğün ahrazı, s.64)

5.Bölüm: Kan Bağı

:
"kanla tatlandırılan bir öğünlük haz/ can havliyle kapanmayan avın mesafesi"(-10. miat, "denizin kini",s.67)
:
"Hayat sanıp oyalandığım bir oyun/ uyurken serap sanıyorum uyanırken rüya"(-6.miat, hayat oyunu, s.70)
:
"kendisiyle saklambaç oynamanın müptelası/içimdeki kuytuluklarda dolaşan körebe "(-1.miat, yalnızlık korosu, s.76)

Yaşanmış her ne varsa rüya gibi geçip gider, anılarda kalan görüntüler zihnin bir köşesinde dirimini korur. Şairin çocukluk yıllarında-5.miat, “çilehane şiiri” (s.72) başlıklı şiir de dirimini koruyan şiirlerden biri. Çocuklar hareketlidir, haşarıdır bilindiği gibi. Eylemleri yaramazlıkla adlandırılır. Ebeveynlerin çocuklarını terbiye etmek için uyguladıkları ceza yöntemleri kimi zaman çocukların yaşamında olumsuz izler bırakabilir. Şair özne 5 yaşında yaşadığı unutmadığı vahim bir olayı şiirin sırtına yükler. Şiir neler söyler, dinleyelim: “anımsatmak için arada bir annem/ tekke vergisisin der çeltekin babanın//usanır belki diye urganla bağlamıştı/külebi’nin köyünde amcam/ hiç ışık sızmayan çilehanenin direğine/sakacıktan sanmıştım gülüşmelere kanıp/ sürgüsü üstüme çekilmeden önce yalnızlığın//şiirin tohumu belki orada bulaştı kanıma/ : /bir ömür yürüdüm bıçağın açtığı yarayı/ silinmedi hâlâ alnıma sürülen eza"

Yaşanmışlıklar önemlidir; gençliğimiz, çocukluğumuz anayurdumuzdur bir bakıma. Kimileri yaşamdan izleri, anılarını öyküleştirir, kimilerinin ise yaşamı roman olur, kitaplaşır. Karabulut, yaptığı zaman yolculuğunda yaşamını şiirlerle buluşturmuş. İmgelemde dünü, bugünü yaşayan şair, her geçirdiği yaşın yaşamsal etkilerini, duygularını, düşüncelerini, değişimi, dönüşümü şiirin dilinde özgün biçim ve biçimle yine yaşama aktarmış. Şiirleri, yaşanmışlığın izdüşümü olarak yansımış şiirlere. Yansıyan şiirlerdeki gize ulaşmak için sözcükleri, söz öbeklerini, imgelerin çağrışımlarını iyice deşmek gerekiyor. Felsefi biçemle anlam oluşturan şair, varoluşsal düşünceye hiçlik anlayışını, ulvi bakışı, hakikat yolunu yansıtırken bir yandan karmaşık bir ruh haliyle, sır perdesinin gizlerini çözmeye çalışarak kendine, evrene dönük sorgulamalarını sürdüren şiirlerle her yaşın labirentlerine karışıyor. Okurları o labirentlerin içine çekiyor sanki. Şair, şiirin öznesi olduğu kadar, şiiri okuyan, şiirin içine giren okur da öznedir bir bakıma.

Şiir düşünürü Veysel Çolak, şiir ile okur arasındaki bağa, “Bir şiir okumak; cephede savaşmak, yıldızlara gitmek, bir direnişe katılmak, dünyayı dolaşmak, hapiste yatmak, ölümü göze almak, ihanete uğramak... gibi bir deneyimdir”, der. (...)” Şair, büyük anlamsal çağrışımları olan imgeler verir okura. Okurdan, o imgeler yoluyla düşler kurmasını bekler.” (Veysel Çolak, “O Şiiri Neden Yazdın”, s.6)

Selami Karabulut’un ‘sonsuzluğa soluk veren dil’inden dökülen sözcükler insana, yaşama dokunsun. İmgenin düş yolculuğunda nice şiirleriyle yolu açık olsun.

Karşıyaka, 10.12. 2024

Göğün Altında, Kesik Bir Ürperti; Selami Karabulut'un Şiir

Aslıhan Tüylüoğlu Tufanı

Selami Karabulut, İz ve Kaçak (2003), Kendine Kırgın (2007), Yarım Kalan (2010), Başka Tufan (2011), Kar Ateşi (2012), Göğün Altında (2014), Uzaklara Söz (2015), Sessiz Çağrı (2021), Yaş Düşümü (2023) adlı şiir kitapları ile kendi göğünü yaratan, kendi sözlüğüne çalışan ve şiirimizde kendine yol açan şairlerimizden biri. Bunların ilk yedisini topladığı toplu şiirleri Kesik Ürperti (2021) yanında şairin romanı olan Yol Boyu Gölgesiz (2014) ve hikâyeleri Geçti Rüzgârı Mevsimin (2022), söyleşilerini topladığı Şiir Aşk ve Ötesi (2013), çok özel denemelerden oluşan Aşkın Poetikası (2018) şiirden farklı yazı disiplinlerinde de ürün veren istikrarlı bir şekilde çalışan bir edebiyat insanı yapıyor onu. Çabalarının bir sonucu olarak çıkarttığı kitaplar, Behçet Aysan, Ceyhan Atuf Kansu, Sunullah Arısoy gibi önemli şairlerin yolu ile de kesişmiş ve ödüllendirilmiş. Yazmayı bir yaşam biçimi olarak benimseyen, sokağa şair olarak çıkan, yazdığına inanan ve sözü önemseyen, dünyayı anlama çabasına katkı koyan, ağırbaşlı ve alçakgönüllü tavrıyla kendine has bir şiir dünyası yaratan Selami Karabulut'un şiirleri üstünde biraz duracağız bu yazımızda.

İlk şiirlerinden itibaren, özgün bir üslup oluşturur Selami Karabulut. Dili evirip çevirip yan yana gelince kıvılcım çıkartan sözcüklerle kurar şiirini. Bildiğimiz sözcükler yeni dünyalar edinir bu kullanımlarla. Şiirin gereksindiği mecaz ve eğretilmeler doğallıkla anlatılan şeyin seçikleşmesine yardımcı olur. Hep bir sis içinde duran, ortaya çıkması güç olan duygular, şaşkınlıklar, gerilimler adım adım dilin soyut dünyasından çıkartılıp şiirin etki merkezine çevrilir. Çok kelimeli bağdaştırmalar yapmayı sever şair. Böylece kanıksanmış kelimeleri kıvrak bir şekilde yeniden farklı bir anlam üretir duruma getirir. Bunu da rastlantısal değil bilinçli bir şekilde yapar. Şu satırlar bu çabanın ifadesidir: “Zamanı mıydı, anlamı aşınmış imgelemlerden /Sesimin dalgalılığına yeni bir ahenk bulmanın Bilmem” (s.319)

Bu sözleri yalnızlık teması üstünden takip edelim: Kaldırıma düşen gölgem kadar yalnızım” (s.319) Hem kendisi hem gölgesi için kullanarak yalnızlığın karesini alır bu dizede. Benzetmeleri kullanırken en çok uz benzetmeyi tercih eder. “Gözlerim yağmurlu bir günün ikindisi” derken okurun çağrışım dünyasını harekete geçirerek kendi gözlemlerinden oluşan imgelemlerini uyarır, kendi tasarımlarını yaratmaya ayarlar.

Günlük hayatın akıp giden telaşı içinde bir anlık durgunlukla bu telaşa bakar sık sık. Çağımız insanının hissettiği o sıkıntıyı sık sık duyarız şiirlerden havalanan kuşların kanat sesleri gibi. Şiirlerin ana ekseninde yabancılaşma vardır. Bir söyleşisinde bu konuyu şöyle açıklıyor: “Birey, kuşatılmışlık altında kendine yabancı, mekanik bir yaşamın kucağında oyalanıp duruyor. Çağımızın bütün sorunlarının en çetrefili de bu olsa gerek. Kendi iç sesimize kulak verecek zamanımız, bir yerlere yetişme telaşı içinde akıp giderken onu algılayacak sezgilerimiz de yoksullaşıyor hızla. Bütün bu olumsuzluklara direnmenin ve karşı koymanın tek yolu sanattır bence. iyi ki, şiir yazıyorum. “(Damar, Şubat 2007) Günümüz insanını anlatırken yabancılaşmayı atlamak olamazdı. Özne “Kesik Ürperti” anlarında bunu fark eder: Örerken kozamızı için için /Hep bir tuğla daha koyarak yaşıyoruz /Kendimizle benzerlerimiz arasına /Yaşadığımız odaların / Gölge gibi sığındığımız balkonlarında (s.321)

Yabancılaşmanın beraberinde getirdiği en baskın duygu yalnızlıktır. Hayatı kavrama anları bulanıktır. Bazen anlaşılmaz bir şekilde sıkıcı olur hayat ve bireyin duygularını öldürdüğü yaşamasız bir hal alır. Belki bir duvarın öte yüzünde unutulmuş / Eskiden de anlam yükleyemediğin yabancılık” (s.315)

Bu yabancılaşmayı, sözcüklerin cephesinde de kuruyor Selami Karabulut, kullandığı bağdaştırmalarda sözcükler bildiğimiz yerlerinden çok uzak beklenmedik bir şekilde yan yana geliyor. Nesnelerden, yan yana gelen kavramlardan, duygu üretmeyi biliyor Selami Karabulut, bunu da kurduğu üslubun en baskın özelliği olarak kullanıyor. Bunu her şiirinde, dizesinde görmemiz mümkün.

“Gidiyorsun, dudaklarında ürperten bulanıklıkla /Korlaşan tortulardan soru imleri bırakarak Çiğnenmiş bir mevsimin gücenik göğüne “ (s.321)

“Ürperten bulanıklık”, “korlaşan tortu”, “çiğnenmiş mevsim”, “gücenik gök” tamlamaları bu üç dizede söylediklerimizi en iyi biçimde örneklemekte: Tepelerin uzayan gölgesiyle kararan /Bir ovanın kederli yalnızlığıym (s.105)

Dizelerinin tamamı tek bir tamlamadır. “Ovanın yalnızlığı” sıfatlarla genişletilmiş, nitelendirilmiştir. Anlamı örmeyi, şiiri bütün olarak kurgulamayı, söyleyeceği sözü açık bir şekilde iletmeyi amaçlar Selami Karabulut. Ama bunun için ilk başvurduğu öge biçimdir. Sıkı bir biçim verir şiirlerine. Dize, bölüm ve şiirin tamamında, sonrasında kitapta yer alan diğer şiirlerle benzer biçimler tasarlar. Önce biçimi tasarlayıp sonra yazmaya başladığını söyleyebiliriz onun. Biçimi kurduğunda rahatça özü işler. Biçim de bir anlam üretir çünkü. Şiiri şiir yapan biçimdir. Bu konuda titizdir. Dizelerin kurgusu, sesi, ahengi şiirin bütün yönleriyle tamamlanmasını sağlar. Söyleyeceği, anlatacağı konuya uygun bir biçim oluşturmak çıkış noktası olur. Biçim konusunda katıdır. Dolayısıyla şiirlerinde gevşek bir yapıya rastlanmaz. Bir tür mükemmeliyetçilik ile yazar. Şiire duyulan sevgi ve saygıdır bu da.

“Şiir, sözcüklerle mi, dizelerle mi, kurguyla mı, imgeyle mi, simgeyle mi, metaforla mı yazılır tartışması hep yapılmıştır, yapılacaktır da (...) Ortaya konulan savların hepsinin de doğruluk payı var. Ancak, bu tartışmalarda konu edilen, bütünü oluşturan gövdenin en küçük yapı taşının ne olduğuna dairdir.

Yani, bir organizmayı oluşturan zincirleme sistemin halkaları üzerinedir. Bu parçaları bir araya getiren şair, sezgileriyle hareket ederek kendi varoluş trajedisinden çıkarır şiiri. Varoluş sıkıntısını içinde taşımayan, şiir yazamaz bence” (Damar, Şubat 2007) diyen Selami Karabulut’un “Kronik huzursuzluğu” onu diğerlerinden ayırır. Bir sevinç anını bile ikircikli karşılar. Bu huzursuzluğa sebep olan algı, detaylarla buluşturur onu. Hep ele geçirildiğinde kaçırılan bir duygu, olumsuzluk, sanki doğuştan bulaşmış bir uğursuzlukla geldiği hayatı yorumlar, elinde böyle bakmak için de birçok kanıt vardır. Haklı bir karamsarlıktır onun duyduğu. Şiirin itici gücü de bu yoğun duyarlılığın ele geçirilme, anlatılma isteği ve gerekliliğidir. “Kendine Kırgın ”da şöyle açıklar bunu: “Bana kendimden başka mezar sormayın” (s.247) “Öyle bir kalbim var ki oradan bilirim cehennemi” (s.248)

Aynı “göğün altında” yaşayan onca insandan ayrılırken onun gibi olan onlarcasıyla da buluşur belki. Şiirlerde kendini kazan ve bulduklarını iri madenler olarak ışığa çıkaran özne hep bir irkilme anını kaydetmeyi amaçlar. Bu irkilme anı öznenin kendi gerçekliğini bulduğu andır. “Hiçbir kilide uymaz anahtarım” (s.267) “Anlamadınız mı yaramla avundum bütün yaz” (s.267)

Gök, gölge ve ayna irkilmenin anahtar sözcükleridir. Ölüm, hiçlik, intihar yaşamın anlamını ararken öznenin uğradığı diğer kapılardır. “Kim fark etti kadavra gibi yaşadım kendimi” (s.273) “Hiçim; yanardağın kıyısında uyuklayan pars / Durdum; ölüme göz kırpan korkuluktan gölgem” (s.273)

Selami Karabulut’un şiirinin mekânı şehir değildir. Yaşadığı şehri reddeder, yadsır. Onun bireye yüklediği karamsarlığı anlatmayı yeğler. Kenti olumsuzlar: Bir ören yerinde gibiyim gezerken caddeleri / sayısız iş hanlarını, yaz güneşini, işportacıları (s.161)

Şehirdeyken bile, dağları, kırları, ağaçları, kuşları anlatır ve anımsar. Çocukluğunda gözlemlediği sınırsız doğa hep onunladır. Kır onun hem yuvası hem de her türlü olumsuzluktan kaçtığı biricik yurdu. Şehirde bile keşmekeşi, trafiği, yolu, kalabalığı değil; kedileri, kuşları, baharda çiçeklenen bir ağacı, saksıda yetiştirdiği çamı yazmayı yeğler.

“Yarım Kalan” kitabında, dört mevsim ve ondan geride kalan yaşantıyı, hayatın mevsimlere bölünüp yeniden yeniden tekrarlanmasını ama tamamlanamayan şeyleri yazar. “Yarım Kalan” pastoral bir senfoni gibidir. Mevsimlerin insan duygularını tetikleyen fırtınasında şaşkınlıktır insan olmanın.

“Başka Tufan” da ise, aşkı iki boyutu ile ele alır, ilk günlerinde, mutluluk, güç, güven veren aşk; bitişiyle birçok çelişik duyguyu açığa çıkartır. Aşkın alabildiğine coşkulu, insanı yenileyen, gönendiren her şeyi değiştirebilecek gücü, insana uyanış veren hali, lirik dizelerde can bulur. Bütün geçmiş yeniden yazılır, temizlenir, hayata bakış değişir, zaman zaman geleceğe dair kuşklar gölge etse de yaşam sonsuz bir sevinç ve enerji ile kuşatılır.

Bir bahar rüzgârı gibi başlayıp bir tufan gibi kışla biter aşk. Ardında uzun bir can çekişmesi bırakır sanki. Tutkuyu kontrol edemeyen bir ayrılık kalır sonunda: Vazgeçmeye çalıştıkça kutsal bir acıya döndü / Beni günbegün sana bağlayan tutku (s.170)

Göğün altında olmak, bir eziyettir çoğunlukla, hayatın ezdiği birey, kimsenin görmediği ayrıntıları, insan- doğa, insan –insan arasındaki çelişkileri tutanaklarcasına sunar. Karamsar ve hüznü ses tonunda kendisiyle durmadan uğraşan bir insanın yenilip yeniden yola koyuluşu vardır. Bazen ölüm teselli olur: Hiçbir teselli huzur vermiyor bana / Bir gün öleceğimi düşündüğüm kadar (s.137)

Hayatın sonluluğu, çekilen acıların da sonu olduğunu gösteren bir teselli olur. Uzaklara Söz’de olduğu gibi seslenişi hep uzaklardır Selami Karabulut’un. Zaten en yakınındakinden uzaklaşır, en uzağındakini yakın hisseder: Anladım nerede değilsem orası benim yurdum. (s.24) Söze inanır Selami Karabulut, anlama bağlıdır. Dizelerini sağlam bir biçimde kursa da bunun anlamı ıstıcağını bilir: “Vurgun yemeye hevesli şairler / Sözün incisine değil sancısına inanır” (s.19)

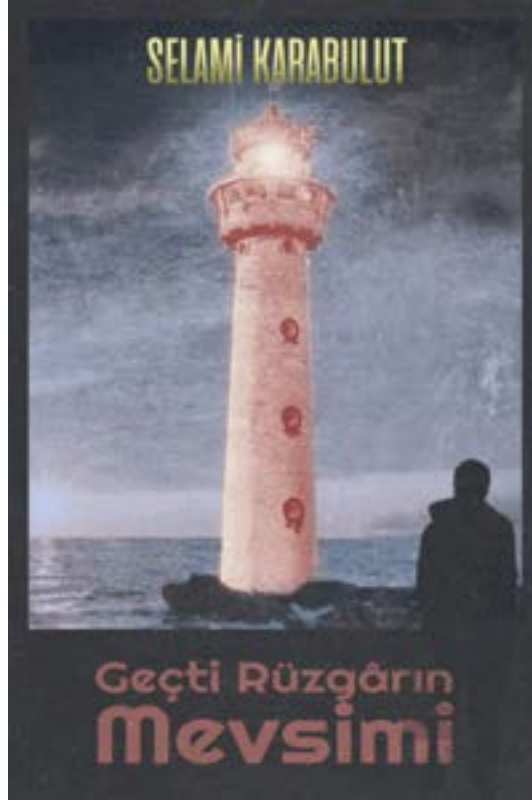
Bu dizeler poetik olarak onu kuşatan düşünceyi gösteriyor. O büyük büyük sözler değil, sözün sancılandığı yeri anlatmayı yeğlemiştir. Sözü kurarken yaşadığı sancıyı dile dökmüştür. Bu sancı tüm şiirlerin bel kemiğidir.

“Keşkelerden ve kuruntulardan ibaret”, sevinirken ikircik duymak, buradayken başka bir yeri özlemek, insanı bekleyen sonun altında ezilmek, aslında yaşam denilen eziyeti ta içten sezdirir Selami Karabulut, her bir üzüntünün baladını yazdığı, üzgün benlikleri bir özcede buluşturduğu şiirleri ile yüzeysel değil derinliğine yaşamının peşine düşerken, sıra dışı olanı gösteren, birbirini tamamlayan bütün şiirleri ile; kafasını gömmüş, düşünmeden hissetmeden yaşayan günümüz insanına bir irkilme, kesik bir ürperti anı ve gerçeği görmek için bir baş kaldırı sunar. Selami Karabulut’un “niçin şiir yazdığını” açıkladığı kendi cümleleri ile bitirelim yazımızı: “Şiir yazmam için birçok nedenim var. Ama en önemli nedenim: şiirin, sadık gölgem gibi hep yanımda olması ve bu yaşam denen karmaşayı benim için daha bir katlanır hale getirmesidir. Şiir olmasaydı nerden bilecektim huzursuzluğun önümde açtığı ufku ve insan olmaktan dolayı zavallılığımın sınırını. Eğer bugün kana susamış katil ya da dostlarını pazarlayan bir eyyamcı olarak karşınızda pişkin pişkin oturmuyorsam bunu nedeni şiirdir. Kalbim onunla daha bir serin ve daha aydın. Bazen şiirin ağır atmosferden bunalıp yorulsam da bugün hâlâ dimdik ayakta durabiliyorsam bu şiirin sayesinde.”

Not: Yazıdaki dizeler, Selami Karabulut’un “Kesik Ürperti” adlı toplu şiirler kitabından alınmıştır.

Geçti Rüzgârın Mevsimi*

Oya Aksu

Kitabı elime alıp adını ilk okuduğumda, geçmişten bir şarkı gelip yerleşti dilime; “Esti Baharın Mevsimi”. Belleğime takılan şarkı ve türküleri gün boyu söylerim içimden, hatta “yeter artık tekrarlamaktan vazgeç!” diyene dek.

“Geçti Rüzgârın Mevsimi” Selami Karabulut’un ilk öykü kitabı. On bir öyküden oluşuyor. Her biri bir çırpıda okunabilecek, insanı içine çeken, alıp götüren, sonra da kendiyle baş başa bırakıp, sudan çıkmış balığa döndüren öyküler bunlar.

Kitaptaki ilk ve uzun öykülerden biri olan “Karşı Kıyı” öyküsünü okurken, Patrick Süskind’ in “Koku” romanını anımsadım. Hatta beni en çok etkileyen öykü bu oldu diyebilirim. “Altmış yedi sene sonra buraya geri geldim, yoksunluklarla dolu çocukluğumun yurduna.” (S.7) girişiyle, okuru da çocukluğun gizemli ve çetrefilli kıyılarına çekiyor Karabulut. Yaşanmışlıkları etkileyici ve duru bir dille seriyor gözler önüne. Geçmiş ile bugün arasında gidip gelen insanın, her iki kıyıdaki arayışlarını, beklenti ve düş kırıklıklarını çarpıcı bir dille anlatıyor. Çocukluk ve yaşlılık olarak nitelendirdiği her iki kıyıda da bekleyen sıkıntıların, acıların, sevinç ve mutlulukların, kısaca hayatın özetini veriyor bir anlamda. “Karşı Kıyı” metaforu, bulunduğu yerden ulaşılmaz gibi görünen, gizemli, şüpheli olana olan merak ve yüzleşme korkusu olarak da karşımıza çıkıyor öyküde.

İnsan yaşadıklarından çok yaşayamadıklarından da pişmanlık duyar. Yaşam da bir yolculuktur, gerçek mutluluk ulaşılanda değil yolculuktur ve suçluluk duygusu yakasını bırakmaz insanın bu süreçte;

“...Dünya dolaşmakla bitecek gibi değil. Gurbet insanın kendisiymiş, sıra diye bir şey yok. Her yer kendini hemen açık etmeyen sırlarla dolu. Denizin dalgalı ninnisinin dövdüğü kıyılar görüldüğü gibi yaldızlı değildi. Her limanda sırtlandığı yükten daha ağır acıları olan insanlar tanıdım...” (S.15) Hayat hep bir şeyleri, özellikle mutluluğu aramakla geçiyor. Ömür denen her iki kıyı özleminde gerçekten ne aradığını bilmeyen insanın içindeki boşluğa da göndermeler var öyküde. Her iki kıyıda da gördükleri, buldukları hiçbir zaman yeterli olmuyor. Neyi aradığını bilmeyen insan hayal kırıklıklarıyla hep başka yerlere, başka kıyılara özlem duyuyor. Selami Karabulut’un öykülerinde okurun kendinden bulacağı çok şey var. Bu nedenle, bir sonraki öyküdeki hepimize çok tanıdık, çok yabancı gelen kurguyu merak ederek kitabı elinden bırakamıyor okur. Her bir öyküsünde de yanılmıyor okuru.

“Karpuz Kokusu” sadece bir öykü değil, İç içe geçmiş dokunaklı öyküler sarmalında “bu kadari da olmaz!” dedirten yaşamlardan kesitlerle, bir tokat gibi gerçekleri gün yüzüne vuruyor. Gerçek ne kadar korkunç ve üstü kapalı olursa olsun, bir gün bir ses, bir koku, ya da bir fısıltı ile anımsatıyor kendini. Karpuz kokusunun alıp götürdüğü geçmiş, öykünün kahramanlarına sorgulatırken, bugün bütün çıplaklığıyla kaliveriyor ortada;

“...Hamit, kanepenin yanında ağladı. Mezarlık gibi soğuk ve ürkütücü olan yaşlılıkta sığındıkları evleri, acılarına tanıklık etmenin şaşkınlığı içinde uyanmıştı sabaha...” (S:26)

Doğduğu ve yaşadığı koşulların insanı nasıl da çaresiz bırakabileceğini irkilerek görüyorsunuz “Karpuz Kokusu”nda. Aslına bakarsanız kitapta yer alan diğer hayatlar da benzer şekilde oldukça dokunaklı kurgulanmış. İnsanın karşı karşıya gelebileceği acıların sınırı yok belli ki... Yokluğun, yoksulluğun sürüklediği sebepler bir yana, evlat acısıyla yüzleşen Hamit ve Nefise’nin geçmiş ve bugünle yüzleşme öyküsü “Karpuz Kokusu”.

“Ölümler Sokağı” öyküsünde, gittikçe yalnızlaşan günümüz insanının en çaresiz anlarından birini dile getiriyor Karabulut. Kendini birdenbire bulduğu bu kaos içinde duyarsızlaşarak robotlaşan insanın, karşılaşabileceği en uç durumda, ölüm karşısında bile nasıl da umarsız davranabileceğini okuyor ve şöyle bir düşünüp, biz nerden nereye geldik diyorsunuz.; “...Acil servis görevlileri ölünün başına gelir gelmez en az üç gün olmuştur öleli diye mırıldandı. Hiç mi kimse fark etmemiş bu kokuyu, yazık. En az üç gün...” (S.30) İnsan kendini kamufle edebilen bir varlık, yine de tavır ve sözleriyle iç dünyasını ele verebiliyor. Ancak dikkatli gözler fark edebilir bunu.

“Atak Zamanı” öyküsünde insanın görüldüğünün dışında, bambaşka biri olabileceği, iç yüzünün ancak onunla zaman geçirerek ortaya çıkabileceğini görüyoruz. Kendini sıkıştırdığı kozasında bunalmış yalnız insanın renk ve heyecan arayışının tehlikeli bir oyuna dönüşebileceğini, kimsenin görüldüğü gibi olmadığını, aynı gün birkaç kişiliğe bürünerek hayal kırıklığı yaşanabileceğini şaşkınlıkla okuyoruz “Atak Zamanı”nda. “Geç Alınmış Öç” te ise; otuz yıl sonra köyüne dönen Kemal’in, geride bıraktıkları ve kendiyi yüzleşmesine tanık oluyoruz; “...Yatağı gençken sık sık gittiği genelevinin duvarları gibi sidik kokuyordu. Tüh! Hastalığından da olsa ilk kez babasının ona “sidikli tosağa.” demesine hak vermişti.” (S.51) Ne kadar uzağa giderse gitsin, köklerinden kurtulamayan zavallı insanın bir yerde geçmişle yüzleşme öyküsü “Geç Alınmış Öç”. İnsanı, yaşamının bir yerinde geçmişe dönüp dolaşıp buluyor ve hesap soruyor. Bu hesabın sonuçları ne kadar dayanılmaz ve acı olsa da kaçmak olanaklı değil belli ki.

Selami Karabulut'un öykülerinde insanlığın en gerçek hallerini görmek mümkün. Görünen ile gizlenen arasındaki duvarı yıkarak, insanın en çıplak, en gerçek hâllerini taşıyor öykülerine Karabulut. Hepimizin sırları var. Toplumun baskısı altında maskeleriyle dolaşan insan, ikilemleri ve gelgitleri ile geçiriyor ömrünü. "İlk Kadeh" öyküsü de bunlardan biri. Sırlarla dolu hayatlar, bulunduğu ortamdan memnun olmayan, başka bedenlerde mutluluğu arayan insanlar. Dış görünüşüyle insanları kendine mahkûm eden kadınlar...

"Uğursuz Kiracı" öyküsünde toplumun kılık kıyafete, dış görünüşe verdiği önemi anımsatıyor Karabulut. Öykü kahramanın geçtiği çetrefilli yolların ardından girdiği memuriyet sonrasında, çevresindekilerin ona bakışının, ilgisinin nasıl da birdenbire değiştiğini kendi dilinden okuyoruz; "...Birbirine sürterek biledikleri bıçaklarını uzun kollu gömleklerinin arasına sokup pencere altlarında sinsi sinsi dolaşan gençler bile artık bana farklı gözle bakmaya başlamışlardı. Düne kadar kimsenin önemsemediği silik ve elinde kitaplarla gidip gelen kuşkulu biriydim onlara göre. Nereden geldiğimi ve kim olduğumu merak eden bile olmamıştı. Kimin neyineydi ki? Ama bu kravatta ne varsa birdenbire mahallenin en sevilen insanı olmuştum..."

"Bir Gecelik Sevinç" öyküsünde şiire yakınlaştırıyor okuru Karabulut. Usta şair Nazım Hikmet ile bir nevi dertleşmesini okuyoruz şairin. Şairle, şairlikle yüzleşmesi bir anlamda bu karşılaşma. "...Gelip tekrar şairin karşısına oturdu. 'Bu kadar güzel anıyı anımsamam için senle hasbihal etmem mi gerekiyordu üstat?' dedi.' Ne tuhaf bir oyun bu? İnsan kendisini bile kaybediyor hayat denen bu kargaşanın içinde, suyu boşalmış akvaryumdaki balık gibi anılarından bile mahrum kalıyorsun zamanla..." (S.85)

İnsanın kendiyle yüzleşmesi, belki de yapabileceği en zor işlerdendir. Bu cesareti çoğu insan bulamaz kendinde. Kendisiyle ilgili gerçeklerle karşılaşmaktan, orada salt kendini bulmaktan korkar. "Aynadaki Uzun Sözün Kısası" öyküsünde böyle bir yüzleşmenin ayrıntılarını ve sonuçlarını okuyoruz.

"Yaşanmamış Bir Gün" bir günlük hastane serüveni. Sonuçlarını göstermek için gittiği hastanede kaygılarını bırakıp çıkmak isterken, yeni kaygılar edinip çıkıyor öykü kahramanımız. Günümüz insanını asıl hasta edenin stres ve sıkıntılar olduğunu, empati kurmanın da her zaman işe yaramayacağını mizahi bir dille anlatıyor Selami Karabulut.

"Üçüncü Kişi" kitabın son öyküsü. Bir aldatma ve aldatılma öyküsü olan bu son öykü yine merak uyandıran düşündüren, insanlık hallerini gözler önüne seren öykülerden. Selami Karabulut'un öykülerinde, İnsana dair her şeyle karşılaşmak olası. "Gerçekten bir ömür mutlu olan var mıdır?" sorgulamasına yönelten öyküler okudum "Geçti Rüzgârın Mevsimi" kitabında. Hepimizden bir şeyler var bu öykülerde. Mutlak bir yerinde okurun da iç sesini dillendiriyor Karabulut.

**Karabulut Selami Geçti Rüzgârın Mevsimi Nika Yayınevi*

Ayla, yeni taşındığı sokağa yabancı bir gözle baktı. Mahallede alışılmadık bir dilsizlik hüküm sürüyordu. Kapı önleri boş, balkonlar rüzgârın sürüklediği tozlarla kimsesizdi. Sanki her ev kendi içine çekilmiş, dış dünyaya kepenklerini indirmişti. Birkaç gün, sokağın canlanmasını bekledi; bir "merhaba" ya da bir çocuk neşesi duymak umuduyla. Ancak sessizlik, sokağın üzerine ağır bir örtü gibi serilmişti.

İçinde büyüyen o huzursuz boşluğu bastırmak için bayram sabahını seçti. Çocukluğunun o kalabalık, şeker kokulu bayramlarını anımsadı. "Bir kapıdan başlamalı," dedi kendi kendine. Elinde bir tabak tatlıyla, sokağın ilk eşiğinden adımını attı.

Girişteki o sessiz kapıyı çaldığında, karşısında zarif bir kadın buldu. Evin içine süzülen klasik müzik, odaların boşluğunu dolduruyordu. Kadın nazikçe gülümsedi, elinde buğusu tüten masın bir bitki çayı tutuyordu. Ayla'yı içeri davet etti. Masanın üzerindeki mumlar ve her yana dağılmış sanat dergileri arasında bir süre oturdular. Kadın, notaların insan ruhunu nasıl tek başına iyileştirdiğinden, yalnızlığın bazen en asil sığınak olduğundan bahsetti. Ayla dinledi ama hissettiği o hafif ürpertiye atamadı; bu kadar kusursuz bir yalnızlık ona biraz ağır gelmişti.

NURDAN ALADAĞ

Yan komşuya geçtiğinde ise tam tersi bir dünya karşıladı onu. Kapı açılır açılmaz yükselen kahkahalar, televizyondan taşan halay sesleri ve mutfaktan gelen dolma kokusu etrafını sardı. Onu hemen sofraya çektiler, "Yabancı değilsin, geç otur!" dediler. Bir süre bu coşkuya ortak oldu, gülümsedi ama kısa süre sonra o gürültülü kalabalığın içinde de kendini yalnız hissettiğini fark etti. Müsaade isteyip sessizce ayrıldı.

Sokağın orta yerindeki evde, kitapların kokusu karşıladı onu. Tavana kadar yükselen raflar arasında dolaştı gözleri, sevdiği şairin bir kitabını gördü masanın üstünde. Ev sahibiyle göz göze geldiklerinde, konuşmadan anlaştılar. "Her dizesi içimden geçer," dedi adam. O an Ayla, iki insanın sadece bir dizede bile nasıl buluşabileceğini fark etti. Bu ne ilk evin soğuk yalnızlığına ne de ikincinin yorucu kalabalıklığına benziyordu.

Bir sonraki durakta ise parmakların mucizesine şahit oldu. Her köşede bir heykel, duvarda bir el işi tablo vardı. Ev sahibi, kanadı kırılmış ve sonradan onarılmış seramik bir kuşu avucunda tutuyordu. "Kırık yerlerinden daha güçlüdür artık," dedi kadın. Ayla kuşa dokunurken kendi içindeki kırıklıkları düşündü; herkesin biraz yaralı ama onarılmaya değer olduğunu anladı.

Sokağın en sonundaki kapı, diğerlerinden daha zor, daha yavaş aralandı. Karşısında duran yaşlı kadının gözleri bulutlanmış, elleri belli belirsiz titriyordu. Evin içi karanlık ve soğuktu. "Beni burada kimse sevmez kızım," diye fısıldadı yaşlı kadın. "Selam vermezler, yüzüme bakmazlar. Adım hırsıza çıktı bir kere."

Ayla'nın kalbi sıkıştı. Kadın, eski bir ressam olduğunu ama unutkanlığın pençesine düştüğünden beri hayatının karardığını anlattı. Bir gün komşusunun kaybolan bir eşyasını yanlışlıkla kendi evine getirmiş ve o günden sonra mahalleli ona kapılarını kapatmıştı. "Ben sadece anımsamıyorum," dedi kadın hıçkırarak. "Kötü biri değilim, sadece eşyaların yerini şaşıyorum bazen."

Günler geçtikçe Ayla, bu unutulmuş eve daha sık uğrar oldu. Birlikte resimlerin tozunu aldılar, dertleştiler. Ancak bir öğleden sonra, sehpanın üzerinde duran imzalı bir kitap Ayla'nın nefesini kesti. O kitap, yıllar önce en yakın arkadaşının Ayla'ya hediye ettiği ve içine kendi ismini yazdığı o kitaptı. Fincan elinden kayıp halıya düştü.

Yaşlı kadın donup kalmıştı. "Ben... anımsamıyorum," dedi sesi titreyerek. "Belki sokakta buldum, belki yanlışlıkla aldım." Ayla o an bir öfke hissetmedi. Sadece bir insanın, küçük bir unutkanlık yüzünden tüm hayatı boyunca nasıl dışlanabildiğini, o ağır yükün bir ruhu nasıl ezdiğini gördü. Kadının titreyen elini tuttu. "Önemli değil," dedi yumuşakça. "Gerçekten önemli değil."

O günden sonra sokağın çehresi değişmeye başladı. Ayla, bir köprü oldu; ressam kadının evinde minik bir sergi düzenledi. Kitapları seven adamı, klasik müzik dinleyen kadını, neşeli komşuları bir araya getirdi. Seramik kuşun kırık kanadı mahallenin yeni simgesi oldu.

O akşam mahallede ışıklar her zamankinden çok daha geç söndü. Perdeler artık ardına kadar açıktı.

Ab-ı Hayat

Gece, şehrin üstüne bir örtü gibi serilmiş, gökyüzü karanlığa bürünmüştü. Yıldızlar birbirinden uzak ama keskin bir titizlikle parlıyordu. Taşlar, yılların derin ağırlığını taşıyor, üzerine her basıldığında ayak izlerini hafızalarına kazıyordu. Atmosferde bir soğukluk vardı. İnsanın içi titremekteydi. Bu soğukluk sadece havadan değil taşların kendi tarihinden, kırık duvarların yıllar boyunca tuttuğu gölgelerden ve toprağın derinliklerinden geliyordu. Fenerimi yaktım; titrek ışığı kalıntıların arasında süzülürken, duvarların arasında küçük gölgeler sanki sohbet ediyormuşçasına kargaşa yaratıyorlardı. Her ışık huzmesi bana bir zaman rehberi oluyor gibiydi: Yıkılmış, zamana yenik düşmüş bir kalenin sessizlik uğultusu, uzun bir koridorda kaybolmuş ayak sesleri... Fenerimin ışığını biraz daha ileri taşıdığımda karanlığın içinden şekiller belirliyordu. İlk bakışta rastgele taş yığınları sandım. Ama ışık büyüyünce onların sıradan taşlar değil, Aşağı Hisar'ın kalıntıları olduğunu anladım.

Aşağı Hisar'ın kalıntıları bir köşede tarumar durumda sadece taş yığımından ibaretti. Bazı duvarlar yarım, bazıları ise yeraltına gömülmüştü. Her bir taş kendi içinde bir yaşam taşıyordu. Unutmanın, bilinmezliğin sessiz ve yorgun tanıkları... Yıldızlar gökyüzünde, görünmez bir kalemin ucuyla göğe çizilmiş gibi işaretler bırakıyordu. Sanki "Beni takip et." diyorlardı. Ve fener ışığım harabenin arasından göğe çıkıp yıldızlarla buluşuyordu. Bu, artık sadece bir gece gezintisi değil geçmiş zamanın içine adım atmak. Bir an kendimi Aşağı Hisar'ın sağlam olduğu zamanda buluyorum, adımlarım bir gizeme doğru gidiyordu. Orta meydana yaklaşıyordum. Kalıntıların arasında kalmış ve yosunlaşmış bir pınar belirdi. Su, sessiz ve belirgin bir ritimle hareket ediyor, sessizliğin melodisine canlılık ekliyordu.

Ab-ı Hayat'ı daha önce Uzunçarşılı'nın Kütahya Şehri kitabından okumuştum. Dizlerimin üzerine çöktüm ve avuçlarımı suyla doldurdum. Soğukluk sadece fiziksel değildi; suyun berrak hafızasından mıdır bilinmez, geçmişin soğukluğunu taşıyordu. İlk yudumu içtiğimde tarifsiz bir huzur hissettim. Sanki binlerce yıllık susuzluğum dinmişti.

Hayrunnisa
Aşıroğlu

Ardından içime bir boşluk doldu. Kendimden bir şeyler kaybolmuş gibiydi. Önce ismimi unuttum, sonra yüzümü... Bir anda ruhum eskiye bir yolculuk yapmaya başladı. O devirdeki tüm yaşanmışlıkları benimsiyordum. Hepsi zihnimin farklı katmanlarında çoğalıyor, vücudumun hücrelerinde volkanik zelzeleler oluşuyordu. Suyun hafızası da bana yavaş yavaş geçiyordu; eski anılar, unutulmuş olan her şey, zaman ve bilinmezlikler de beraberinde geliyordu.

Ab-ı Hayat, sadece su ihtiyacı için değil, hatırlatmak için oradaydı. İkinci yudumu içtiğim anda, zamanın hızında ani bir değişiklik hissettim. Sanki taşların içinden geçen damlalar harekete geçmiş, gökyüzündeki yıldızlar bile yörüngelerini kaybetmişti. Nefes alışverişim bile ağırlaştı; havadaki nem, atmosferin soğukluğu ve suyun içindeki sessizlik birbirine karışarak beni içine çekti. İçtiğim her bir yudum, bana geçmişten bir anı veriyor, bunun karşılığında ise zihnimden bir parça koparıyordu. Ab-ı Hayat, ölümsüzlüğün kendisi değil, ölümsüzlüğün takas yoluyla kurulan yanılsamasıydı. Su bana yabancı hayatları ödünç veriyordu. Gözlerimin önünde binlerce yüz belirdi; hepsi bana aitmiş gibi tanıdık ama asla hiçbirisi benim değildi. Kendimle başkaları arasında sınırlar siliniyor, ben yavaş yavaş çoğalırken aynı anda eksiliyordum. Kendime gelmek için suya doğru eğilip yüzümü yıkadığım sırada, suyun üzerinde kimsenin gölgesi olmayan bulanık silüetler belirmeye başladı. İlk başta kendi yansımamın kırılması sandım. Sonrasında öyle olmadığını anladım. Yoksa benden başka birileri de bu esrarengiz yolculuğa çıkmıştı? Etrafıma bakındım kimse yoktu. İyice suyun yüzeyine odaklandım ve anladım ki o silüetler zamanın kenarında yaşayan, fark edilmeyen ne ayak seslerini duyduğumuz ne de görülen yolculardı. Bazı silüetler bana tanıdık geliyordu sanki çocukluğumda bir an gördüğüm sonra unuttuğum bakışlar, eski defterime yazıp yarıda bıraktığım cümleler, kum gibi avuç içinden kayan anılar ve zaman... Hepsi gölgesizlerin üzerinde yeniden şekilleniyordu. Benim oradaki varlığım ise onların sadece bir zerresiydi. Kulağıma gelen bir ses bana “Her unutulmuş anı, gölgesizlerin hanesine yazılır.” dedi. Ve fark ettim; gölgesizler, zamanın boşluklarında değil, bizim içimizde saklanıyorlardı. Onlar bir su yansımasında değil suskun kaldığımız anlarda, yarım bıraktığımız cümlelerde, özümüze yuva yapmışlardı. Benim gördüklerim ise kendi iç dünyamdı. Görünmeyen yanımin keskin bir işaretiydi. O işareti hissettiğim anda, ruhsal bir yolculukta olduğumu bildim. Zaman, sessizlik ve yol her an kendi dünyamda büyüyor büyüdükçe de içimde inanılmaz fırtınalar kopuyor, gizem büyüyordu. Geçmişte kaybolduğunu sandığım her şey aslında bende saklıydı. Yıldızların gökte çizdiği işaretler, benim içimdeki boşlukları dolduruyordu.

Aşağı Hisar, sadece bir harabe değildi; insanın kendi içinin aynasıydı. Adımlarım beni, kalenin taşları arasında beliren dar bir sokağa götürdü. Fenerin ışığı taşlara vurdukça, duvarlarda harflere benzeyen oyuklar görüyordum. Parmağımı taş duvara değdirince soğukluğu içimi ürpertti. O soğukluk, birdenbire tüm damarlarımda gezmeye başladı. Ve tekrar kulağıma gelen ikinci bir ses duydum. Ses bana “Unutulan her şey burada, taşların gövdesinde uyuyor. Ama sen hatırlamak için buradasın.” dedi. Geçmişle bugünün arasındaki perde kalkmıştı. Bir an için gölgelerin arasında hareket eden bir silüet gördüm. Ona yaklaşmak istedim. Silüet geri çekildi.

Ben her adım attıkça o da kalenin derinliklerine doğru çekiliyordu. Bir iz sürer gibi peşine düştüm. Koridorun sonunda, bir kapı belirdi. Bir cesaretle içeri adım attım. Pınarın suyu bu kapının ardında daha çoktu. Daha dikkatli bakınca taşların arasındaki nişler, gömülü kanallar ve yer yer ortaya çıkan havuzları gördüm. Bu yapı sadece savunma için yapılmamış aynı zamanda şehrin su ihtiyacını karşılamak, kaynağını güvenceye almak için tasarlanmıştı. Az ileride küçük ama dikkat çekici kalenin duvarlarıyla bitişik bir yapı vardı. Mimari yapısı altıgen planlıydı ve tuğladan örülmüştü. Yanına meraklı adımlarla yaklaştım ve kapısına geldim. Derin bir nefes alıp kapıyı aralayınca bir mescit olduğunu gördüm. Altındaki su yapıları, o dönemin hem teknik hem de toplumsal zekâsının bir göstergesiydi. Bizans temelli bir çekirdek, Selçuklu ve Osmanlı dokunuşları, zamanın üst üste koyduğu tamirler ve eklemeler... Aşağı Hisar, artık sadece bir kale değil kent belleğinin, yaşam ve su düzeninin yazılı olduğu bir atlas gibiydi. Fenerimi kapatıp taşlara yaslandım. Ruhum ve bedenim çok yorulmuştu. Mescide girip biraz dinlenmek istedim. Kafamın altına bir seccadeyi katlayıp yerleştirdim. Gözlerimi kaparken dışarıdan hâlâ suyun ritmi geliyordu. O ritim beni fark etmeden uykuya çekmişti. Tüm gece bana ninni olmuştu. Sabah olduğunda hemen uyanıp dışarıya çıktım.

Yine günümüzdeki yerdeydim. Sabah güneşinin sıcak ve uzun kolları beni sarıyordu. Etrafıma baktığımda yine her şey normale dönmüştü. Kalenin duvarları yok olmuş, mescidin taş bedeninden başka bir şey kalmamıştı. Dün gece beni içine çeken o devasa pınardan geriye kalan, incecik akan utangaç bir ılıpınar vardı. Önce büyük bir hayal kırıklığı hissettim. Dün gece gördüklerim bir düş müydü? Yoksa zihnimin bana oynadığı bir oyun muydu? Ama sonra fark ettim ki gerçeklik suyun kendisiydi. Su hem geçmişin hem de bugünün şahidiydi. Dün gece bana yüzyıllar öncesini fısıldayan oydu, sabah serinliğinde önümden usul usul akan da...

İnsan, hatırladığı kadar vardır. Su, nasıl kaynağından doğup binlerce taşın arasından süzülerek yolunu buluyorsa insanın hafızası da öyledir. İçimde bir karar büyüyordu. Biliyordum ruhum hâlâ o geceki kalenin burçlarında dolanıyordu. İyice kendime geldikten sonra düşündüm; kendime çizdiğim yeni yörüngedeki hedefim bu bilinmez kalenin hikâyesini yazıya dökmek olacaktı. Böylece kentin belleği korunmuş olacaktı. Çünkü bir yerin suyu az da olsa korunmuşsa o yerin hikâyeleri de susuz kalmazdı. Su, yalnızca bedenleri değil, hafızayı da beslerdi. İşte o yüzden ılıpınar'ın incecik akışı bana bir teselli veriyordu. Zayıflamış, belki yorgun ama canlıydı. Kalktım, son kez suya baktım. O an şunu düşündüm: belki de biz, suyun yolculuğuna eşlik eden birer yolcuyuz. Su, bizden çok daha uzun yaşar, çok daha şey bilir. İnsan, unutmaz da suyun hafızası unutmaz. Bundan dolayı Ab-ı Hayat'ın bana hatırlattığı şey sadece ölümsüzlük değil, suyun hafızasıydı. Adımlarımı atıp uzaklaşırken suyun sesi kulaklarımdaydı. "Unutma, senin hikâyen de bir gün bu suya karışacak..."

AÇLIK

KAHRAMANI

ÖZLEM KOCABAŞ KARAKURT

Bir ikinci vaktiydi. Enlem ve boylam derecesinin önemsizliğinde, mevsiminden bağımsız bir zamandı. Kahvaltının doygunluğundan uzak vakitte bir açlık, dünyayı sarıp sarmalamıştı. Uzay boşluğu ise akılları karıştıran kara deliklerin açığındaydı.

Bir çift göz, kuş bakışı bakarak Anadolu'da küçücük bir şehre ulaştı. Şehirde sihrine bürünüp, görünmez olarak bir bahçe içerisine girdi. O bahçede dünyanın minyatürü saklıydı. Bitkilerin çeşitliliği, sınırlı olarak sınırsızlığındaydı. Çeşit ağaçlar, çiçeklerin renk çeşitliliği arasında yeşilleniyordu. Fıskiyelerden fışkıran su damlaları, zamanlı zamansızlığında raks edendi.

Minicik kanatlarıyla özgürler, bitkiler üzerindeki çeşitliliğin bir aynasıydı. Kediler, köpekler, kuşlar, yılanlar, kemirgenler havuz başına uğraklı. İnsanlar, bahçenin ev sahibi olarak ilan edilmişti. Bahçe üstündeki gök, bir gece bir gündüzdeydi. Bir yakar, bir yağar, bir üşütür, bir de ferahlatırdı.

Bir çift göz, bir an değişik bir şey fark etti. Bahçedeki yeşillikler arasında bir podyum gördü. Orada aniden bir kişi belirdi. Boylu poslu kişinin kaskından eldivenine, tam tekmil kostümünden ötürü görünür bir teni yoktu. Elinde aş taşıyan o kişi, açlara yetişen bir kurtarıcı gibiydi. Kendinden emin adımları ile o kahraman, açlığa yetiştiğini bilir edadaydı.

O yerde birbiri üstüne dizilmiş haneler, blok oluşturmıştı. Blok da yan yana dizilerek yüz haneye ulaşmıştı. Hanedeki yüzler, yüzde yüze yakın aç gibiydi... Zira podyum yürüyüşündeki açlık kahramanları peşi sıra çoğaltıvermişti. Onların her biri, benzer kurtarıcı cüsseleri ve kostümleri ile birer kahramandı. Aş'ı evlere taşıyan kahramanlar, bahçeden ayrılırken dimdik yürüyorlardı. Görevi layığı ile yerine getirmiş olmanın büyük gururu, omuzlarının vatkasıydı. Kabarık omuzlar, durmaksızın bir başka aç doyurmaya gidiyordu. Sunduklarının içeriğinden bağımsız, doyurucu sıfatı onları tatminkâr kıldı.

Bir çift göz, kuş bakışı bakıp bilinçli bir seçimle oraya gelmişti. Bilirdi ki, aslında haneler dünyanın aynasıydı. Açlık aynadaydı. Açlık her yandaydı. Erkek egemenliğindeki barış karşıtlarının çetrefilli işleri tükenmeksizin tekrerrür ederdi. Bu alengirli işlerde masum çocukların açlığı, yürek parçalayandı. Anaçların tokluğu ise çocukların açlığının bir sonucuydu. Tokluklarında bir başka açlığı yaşayan anaçlar, zıtlık âleminin de kadınıydı. Her lisanda üleşmeyi en içten seven, çeşit ırktan kadınlar; inandıklarıyla açlığa karşı merhamet silahlı savaşçılarıydı. Kadınlar, çocuk sevgisini pay ederken, hayvanlar âlemindeki açlığı da en iyi görebilenlerdendi. İnsanların kimileri ise sevgi yoksunluklarını hayvanlara kadar uzatmışlardı. Kadınlar; anaçlığa bahşedilmiş sevgilerini, gönüllü açlık kahramanı olarak oralara da pay ederlerdi.

Defalarca şahit olduğu bu açlık sahneleri, o an bir çift göz için gözyaşına vardı. Doğanın açlığını susuzlukta çoğalıyorken gören o bir çift göz, oralara kurtarıcıları taşıyamayandı. Acizliği gözlerini kuşatmışken, ateş içerisindeki doğanın alev alev yanırlarına da şahitlik etmişti. Dünya açlıkla sınanıyordu. Bir çift göz, açlık kahramanlarından tüm dünyaya kuş bakışı serpi vermek istedi. Kahramanlar sayıca yetersiz kalacaksa, duygu açlığındaki bilimden faydalanmak istedi. Kurtarıcıları klonlayarak çoğaltmayı hayal etti. O an, içindeki duygu açlığı taşarcasına ona kendini anımsattı. Anladı ki, dünyayı saran açlığın yansıması kendindeydi. Bir çift göz, tüm açlıkların kaynağını, çıplaklığıyla o yansımada gördü. Duygu açlığı, dünyayı çepçevre kuşatmıştı. Duyguların iyi hissettirmeyenleri çoğalıırken açlık yayılmıştı.

Kuşatılmışlıktan sıyrılamadan, ardında adım seslerinin gürleştğini işitti. Adımların çok yakınında olduğunu hissetti. Açlık kahramanını ürkütme istemedi. Sonrasında görünmezliğini anımsadı ve rahatladı. Adımları takip etti. Bir açlık kahramanı daha, eli kolu aş dolu hâlde hanenin birine doğru yol alıyordu. Görevinin ulviliğiyle aç doyuracaktı.

Hanelerden birinin balkonunda sevimli bir kız çocuğu görüldü. Kahramanına seslendi: “Seni bekliyordum, açlık kahramanım. Hoş geldin.” Bir çift göz, gördüğü çocukça sevinçle doyduğunu hissetti. Küçük kızın iki yan bloğunda bir kadın, göğü izliyordu. Gökyüzünde seyir hâlindeki gözleriyle bir dilim ekmeği huzurla yerken görüldü. Bir çift göz, kuru ekmeği kendi yemişçesine doyunluğunun arttığını hissetti. Bir genç oğlan, hanesinden bahçe kapısına ulaşmadan önce bir kedinin başını okşayıp sevdi. Bir avuç mamayı önüne koyuverdi. Gözler, mamayı görüverince tokluk hissetti. Gözlerin uğurladığı gencin ardından bir adam görüldü. Adam, bahçeden hanesine ulaşırken bir dal yasemin koparıp yanına yoldaş etti. Gözler: “Bir dilim ekmeği, huzurla üleşmeyi seçen balkondaki kadına yasemin ne yakıştırdı.” diyerek uzaklara daldı. Yenice şahitlik ettiği bambaşka açlık kahramanları, o gözlerin düşlerini süsleyendi.

ÜMİT TOPÇU

HÜMA

“Rüyalar, insanların bilinçaltılarında biriktirdiklerinin bir dışavurumudur.”

der eski bir bilge, peki ya bilinçli olarak görmek istediğimiz rüyalar nedir? Hayal mi? Yoksa kendi kendimizi kandırma eylemi mi? Bilinmez ama bildiğim bir şey varsa o da bu günlerde kafamın karmakarışık olduğu.

“Benim adım Duygu.” Buraya ne zaman ve nasıl geldiğimi hiç hatırlamıyorum. Gözümü ilk açtığımda bu cümleyi tekrar tekrar söylediğimdi tek hatırladığım. “Benim adım Duygu.” Belli belirsiz bir ses duyuyordum, kime ait olduğunu bilmediğim. Ürkütücüydü.

Sonsuz bir boşluğun içindeydim. Rengi olmayan. Kokusu olmayan. Biraz sonra bir güvercin dolaşıp duruyordu tepemde. Boynu kahverengi, kanatları ve gövdesi beyaz bir kuştı. Dikkatlice bakıldığında bu dünyaya ait olmadığı hemen anlaşıyordu. Küçük kırmızı pençeleriyle değişik bitkiler ve küçük haşerelere benzeyen birtakım canlılar taşıyıp duruyordu hiç durmadan.

Bir görünüp bir kayboluyordu. Bulanık göllerde yüzen Karabataklar gibiydi. Korkuyordum ama kaçamıyordum da. Bütün reflekslerim kilitlenmişti sanki. Daha önce hiç duymadığım hiç bilmediğim bir dilde konuşuyor, bir şeyler anlatmaya çalışıyordu.

“Seni anlamıyorum, seni anlamıyorum” diye bağırdım defalarca. Cesaretim de yoktu “yeter artık sus demeye”.

Beni anlayıp anlamadığından da emin değildim ya. Ben baktıkça konuşmaya devam ediyordu. İki elimi de kulaklarıma götürüp beni sağır eden sesleri engellemeye çalıştım ama sonra iki kolumun da yerinde olmadığını fark ettim. Bir, ormana benzer rüyalar, bazen çıkış yolunu bulmak için sürekli koşarız önümüze çıkan hiçbir şeyi umursamadan. Bazen de hiç bitmesini istemeyiz.

Arka bahçede çam ağacının gölgesine serdiğim kilimin üzerine sırt üstü uzanmış kitap okuyor ve gökyüzünü seyrediyordum. Saat akşamın sekizini gösterdiğinde güneş hep aynı yerden gülümseyerek ağır ağır batardı gözlerimin içine bakarak.

Güneşin tamamen batmasına çok az bir süre kalmıştı. Birden gökyüzünden siyah bir pırıltı kıvrıla kıvrıla hızla üzerime doğru gelmeye başladı. Önce ne olduğunu anlayamadım ama çok geçmeden üzerime doğru gelen cismin bir kuş olduğunu anladım. Kahverengi boynu, beyaz kanatlı narin bedeniyle çok güzel görünüyordu. Batan güneşin ışıkları arasında kanat çırpı çırpı indi ve ayaklarının ucunda duran tahta taburenin üzerine kondu. Ürkekti bakışları. Onu korkutmamak için yavaşça doğruldum ve el sallayarak “merhaba, hoş geldin” dedim gülümseyerek. O da küçük narin başını sağa sola çevirip şaşkın bakışlarla, guruldayarak beni selamladı. Biraz dikkatlice baktığımda onun neredeyse her gece rüyalarıma giren boynu kahverengi, kanatları ve gövdesi, beyaz olan güvercin olduğunu anladım. Seni tanıdım dedim. Tarif edemediğim bir şaşkınlık içindeydim. “Yoksa yine rüya mı görüyorum?” diye bir soru sordum kendi kendime. Ellerimle yüzümü gözümü yokladım. Çam ağacının gövdesine dokunup ellerime sinen çam balı kokusunu ciğerlerimin en uca köşelerine kadar çektim. Sonra ellerimle sarı, kıvrırcık saçlarımı çekiştirdim güvercinin şaşkın bakışları nezaretinde. Daha sonra rüya görmediğime inandım. Rüyalarındaki kuş, karşımdaydı. Şaşkındım. Biraz korku biraz da heyecanlı bir ruh haliyle güvercine doğru yürüdüm ağır adımlarla. Onu ürkütüp kaçırmak istemiyordum. Yanına yaklaştım, çömelip gözlerinin içine baktım, “merhaba ben Duygu” dedim. “Benim adım Duygu.” “Peki ya senin ismin ne?” diye sordum ona. Öylece baktı, durdu minik boncuk gözleriyle. “Senin ismin Hüma olsun mu?” dedim gagasına işaret parmağımla dokunarak. Guruldayıp kanat çırpı. Belli ki Hüma ismini çok beğendi.

Annem Hüma kuşunun cennette yaşadığını söylerdi, çocukken beni uyutmak için anlattığı masallarda.

“Yoksa sen de masallardan mı kaçıp geldin buraya? Sevgili Hüma, sana bir şey söyleyeyim mi? Seni neredeyse her akşam rüyamda görüyorum. Ne kadar şaşkınsın, bunu sana nasıl anlatacağımı inan bilemiyorum.” Gözlerinin içine bakarak bunları söyledim Hüma’ya. Oysa sadece boncuk gözleriyle bakıp kafasını sağa sola salladı ve guruldadı. “Seni anlayamıyorum,” dedim rüyalarımındaki gibi.

Otomobillerin gürültüsünün ve insanların bitmek bilmez koşuşturmalarının bütün şehri esir aldığı bu akşam saatinde, Hüma ürküp kaçmasını diye onun için az ilerdeki çeşmeden küçük cam bir tabağa su doldurup getirdim. Kafamın içinde hâlâ sorular dolaşıyordu cevaplarımı bulamadığım. İçinde olduğum bu durum rüya mıydı? Yoksa gerçek mi? Hüma, suyunu büyük bir iştahla içerken onu keyifle izledim. Bir an kafamın içinde dolaşan soruları aklımın bir köşesine hapsettim. Hayat düşünle gerçeğin arasında sarı ışıktan bir çizginin üzerinde ilerliyordu sorgu sual etmeden. Az önce okuduğum kitabı tekrar elime aldım ve suyunu neredeyse yarılarmış olan Hüma’ya döndüm. İçinden en çok hoşuma giden bölümü açtım. Şöyle diyordu yazar. “Hayat keşfedilmeyi bekleyen bir coğrafyadır, içinde gece gündüz durmadan dolaştığımız. Madem içindeyiz ve istediğimizi yapabiliyoruz, neden keşfedemiyoruz? Gözlerimiz kör, kulaklarımız sağır mı bizim?”

-Ne doğru söylemiş yazar değil mi?

Şaşkın şaşkın bana bakıyordu Hüma, “ben nereden bileyim” der gibi.

-Sevgili Hüma, içinde olduğumuz için mi göremiyoruz yoksa yaşamasını mı bilemiyoruz? Sen ne dersin?

Hüma birdenbire kanatlandı ve evimizin kiremit çatısının etrafında özgürce dönerek uçmaya başladı. Doğrusu ona çok özendim. “Keşke ben de uçabilseydim,” demekten kendimi alıkoyamadım. Kısa süren bir gezintiden sonra tekrar süzülerek aynı yere gelip kondu. Onu sorularıyla sıktığını düşünüp çok üzüldüm.

Oysa hiç oralı bile olmadı. Tıpkı annemin masallarındaki gibi en yükseklerle uçup yolculuk yapıyordu hiçbir şeye takılmadan. Sanki bir mesaj veriyordu bana.

Acaba gitmek mi istiyordu? Akşam karanlığı yeryüzünü iyice esir almıştı. Otomobillerin gürültüsü hissedilir derecede azalmış insanların koşuşturmaları bitmiş, yerini dinginliğe bırakmıştı. Birazdan annem ile babam, istendönecekti. Evimiz, şehri yüksekte gören bir yere inşa edildiği için bütün şehri kolaylıkla görüyor dinleyebiliyordum.

Bir an dönüp baktım ve Hüma'nın hızla kanat çırpıp gökyüzüne yükseldiğini gördüm. Güneş tamamen batmıştı. Çam ağacına asılı mavi ışığı açtım ve az önce Hüma'nın konduğu tahta tabureye oturdum, kitabımı okumaya devam ettim. Annem ile babam çoktan işten gelmiş ve beni akşam yemeğine çağırıyorlardı.

Sonsuz bir boşluğun içindeydim yine, rüyada mı, yoksa gerçek hayatta mıydım ayımsayamıyordum. “Benim adım Duygu, benim adım Duygu,” diye peş peşe ismimi tekrarlıyordum durmadan. Elimde günlerdir okuduğum hikâye kitabı vardı. Kitabı açıp biraz göz gezdirdim. Az sonra en zirveden aşağıya doğru bir güvercin süzülerek inmeye başladı. Alçaldıkça netleşiyordu görüntüsü. Kuş indi ve sol yanımda bir yere kondu. Onu tanıdım fakat hiçbir şey söylemedim. Hüma'ydı o. Çok neşeli görünüyordu. Kanatlanıp etrafımda iki üç defa dolaştı sonra tam karşımda durdu ve boncuk gözlerini şaşkın bakan gözlerime kilitledi. “Merhaba ben Hüma dedi.” Sesini tanıdım. Bana rüyalarımda adımlı soran sest, yüzünü hiç göremediğim. Nedense, ürkmemiştim bu sefer.

O gece ve sonrasında bir daha hiç rüya görmedim. Elimde günlerdir okuduğum hikâye kitabı ile bahçede çam ağacının altındaki tahta taburede oturup, güneş batana kadar Hüma'yı bekledim durdum. Gözlerim sürekli gökyüzündeydi.

Ama Hüma bir daha hiç gelmedi.

Kapak Kızı Ayfer Tunç / İnceleme

Kitap Kapak Kızı[1], Yeşil peri Gecesi ve Osman üçlemesinin ilk kitabıdır.

Kitap 1992 yılında yayımlanmış fakat daha sonra yazar tarafından 2004 yılında düzenlenerek yeniden yayımlanmıştır. Yazar bu durumu yeniden yazım olmadığını, özün aynı kaldığını, yeniden yazsaydı çok daha farklı olacağını belirtir. Kitap tren yolculuğunda geçer. Birbiri ile yabancı olan garson Bünyamin, bankacı Ersin ve radyo programcısı Selda'nın bakış açılarıyla kitabı okuruz. Pergelin sabit ayağı kitaba ismini veren Kapak Kızı Şebnem'dedir. Tabii kitaba ismini veren ve bir derginin kapağında hem okurun hem de kitabın içindeki karakterlerin karşısına çıkan Şebnem'i kitabın içinde görmüyoruz. Şebnem'le, kendi anlatımıyla serinin ikinci kitabında tanışacak ve daha iyi tanıyacağız.

Serkan Uslu

Kitapta diri görünen fakat içeriden çürümüş ve yıkılmaya yüz tutmuş ağaç gibi duran aileleri, ahlak timsali ve örnek insan görünen insanların, değer yargılarının arkasına sığınarak yaptığı zulümleri, akraba sözcüğünün akrep kökünden gelmesinden midir bilinmez, büyük yaraların akrabalar tarafından açıldığını göreceğiz. Toplumun ahlaki yargılarının, toplumsal baskının ve travmaların hayatımıza nasıl yön verdiğine şahit olacağız. Erkek ve kadına dayatılan rolleri ve kutsallaştırılan içi çürümüş düzenin eleştirisini okuyacak, insanın varoluş sancısını göreceğiz. “Yazarlar sıradan sandığımız insanları evirip çevirirler, başka bir gözle bakarak onlardan yeni insanlar yaratırlar. Bu yeni gözle biçimlenmiş insanlar, artık bizim için sıradan değildirler, birer kahramandırlar. Gerçek hayatta da gizli bir elin onları alıp yeniden biçimlendirmesini isteriz. Bir el, deriz, bizi de biçimlendirse, biz de kendi hayatımızın kahramanı olsak. O el kendi elimizdir oysa.”[2]

[1] Kapak kızı Ayfer Tunç Can Yayınları 10 baskı 2019 İstanbul

[2] Ayfer Tunç, Kapak Kızı, Syf.109

Kitap gerçekten oldukça akıcı ve yazarın dili sade. Yazar karakterleri hem geçmişe götürüyor hem de vicdan muhasebesi yapmaya itiyor. Biz okuyucular da aile kurumunu, takılan maskeleri, insanlar ne der? Düşüncesiyle atılan adımları, ziyan edilen hayatları ve aile kaynaklı travmaların çocuklara etkilerini, görülen fotoğrafla Şebnem'in zihinlerde doğuşunu zaman zaman sarsılarak okuruz.

Bazı aileler vardır, masallardaki devler gibi heybetli ve senelere inat göğsü merdiven dayamış çınar ağaçları gibi ihtişamlı, aynı zamanda da mütebedeyyindir. Yazar kitapta "İyi aile çocuğu olunca yanmadan öğreniyorsunuz ateşten uzak durmayı ama hiç değilse bir kere inanmak lazım." Diyor ve bunu arka kapağa ilştiriyor. Dışarıdan bakılınca dağ gibi olan aileler vardır, heybetiyle imrenilen, şefkatiyle keşke dedirten ama içten içe çürümüştür, dışarıdan arşa yükselen ağaçlar gibi. Fakat bu ağaçlar ufak bir rüzgârda yıkılıverir birden. Dışarıdan iyi görülen ailenin görünmeyen yerlerinde altında alaz alaz ateşin yandığı kazan kaynıyordur. Kin, haset ve nefret kemiriyordur can damarlarını. Yen içinde kalmıyordur artık ya da yen içinde kalmasın herkes onun ne mal olduğunu görsün diyordur bazıları, herkes birbirini çekiştiriyordur. Kardeş kardeşe küsmüştür. Abi, abla ve fertler arasına dünya girmiştir. Çocukluk yılları dahi özlenmez olmuştur. Belki de o ailelerde acı çocuklukta başlamıştır. Dilerseniz kitabın içine biraz daha girelim. Yazının bundan sonraki kısmında spoiler olduğunu da belirtmiş olayım.

Hikâye Bünyamin, Ersin ve Selda'dan oluşan üç koldan başlar. Üç karakteri sırayla tanırız. TCDD şef garson olan Bünyamin baktığı derginin kapağında "Ayın Kızı Şebnem'i" görür. Gözleridir onu etkileyen, kucağına başını koymak ister. Zihni gözlerini onun çıplak bedenine değil, gözlerine dikkat kesilmesinin emrini verir. O esnada aklına annesi ve karısı Cennet düşer. Karısının onu komşusu Garo'yla aldatma ihtimali içi içini kemirirken, Şebnem zihninin bir kenarında durur. Karlı bir günde Yola çıkar tren Ankara'dan. Trende Bünyamin dışında Şebnem'le bağı olan ve yemekli vagona Bünyamin'le yolu kesişecek, Şebnem'in fotoğrafını gören iki beden daha vardır.

Selda radyo programcısıdır. Ankara'ya toplantı için gelir ve ailesinin dışladığı Hülya Hala dediği akrabasının kızı Şebnem'in fotoğrafını dergi kapağında görünce beyninden kaynar sular dökülür. Hülya kocası Cahit ile üvey de olsa akraba evliliği yapmıştır ve onu hiç kimse istememiştir. Hatta aile Hülya'yı istenmeyen ilan etmiştir. Mutlu ve mesut yaşamlarına devam ederken Cahit kaza geçirir ve kolunu kaybeder. Kitap bu bölümde birazcık Türk filmine bağlar. Cahit karısını kendisinden soğutmak, uzaklaştırmak ve yalnız kalmak için Hülya'yı döver. Kendisini alkole verir ve çalışmaz. Hülya'ya, siz yolunuza bakın, der. En sonunda Hülya dayanamaz ve kızını alıp gider. İnsanlar gitse de gittiği yerde uzaklaşmak istediği şeyleri görür. *"Bütün şehirlerde ucuz inşaat malzemesi ile yapılmış akıllı almaz çirkinlikteki apartmanlardan, çağdaş ve modern görünsün istenen ama şehrin geleneksel ticari mantığını sürdüren mağazalardan, büyük şehirlere özenen zavallı kafelerden, sürüyle otomobillerden ve kenar mahallelerde ağır yoksulluktan başka bir şey yoktu. Gittiği her şehirde etkileyici bir yabancılık bulacağını zannederken, kendisinin de istemeden dahil olduğu bir sıradanlık, neredeyse aynılık bulmuştu. Sanki bilmediği bir şehrin sakinleri ile değil, ailesinin alt seviyedeki uzak akrabalarıyla tanışıyor, onlara tahammül ediyordu."*[3] Tanıştı bir doktorla evlenir. Dedikodular arşa çıkar. Burada doğrunun ne olduğunu önemi kalmaz. Aile içinde Hülya'nın yeni kocasından da boşandığı, aslında onunla evlenmediği, Almanya'ya başka bir erkekle gittiği gibi dedikodular dolaşır fakat aslını kimse bilmez. Hülya arada kendini gösterir. Duruşuyla bak hâlâ güzelim hâlâ kızım la ayakta dimdik duruyorum der. *"... Selda annesine dinlemeye devam ediyordu. İnsanlar hakkında konuşmanın çekici bir tarafı vardı, kötülük kurcalandıkça zevk veriyor gibiydi. Kendisi için başkalarını sıkıntıya sokmaktan çekinmeyen, kardeşi hakkında babası da atıp tuttu biraz, illallah demişti, bu ne bencillik böyle?"*[4] Şebnem de annesi Hülya gibi güzeldi. Bir cumartesi günü yapılan akraba ziyaretinde Şebnem hayatına girer ve aynı gün çıkar. Büyüklerin kendi aralarına ördükleri kalın, yüksek ve aşılmaz duvarları çocuklar arasına da inşa ediyorlardı. Onlar arasında da böyle bir duvar vardı.

[3] Ayfer Tunç, Kapak Kızı, Syf.129

[4] Ayfer Tunç, Kapak Kızı, Syf.175

Hala kızının onu unuttuğundan emindi. “...oysa Selda hiçbir şeyi ciddiye almadığını sandığı bu uzak hala kızının o karlı Cumartesi’yi de kendisini de çoktan unutmuş olduğundan emindi.”[5] Fakat Şebnem onu unutmamış ve bir ay önce radyoyu aramış, televizyona nasıl çıkabilirim demiş, sonra da şaka şaka deyip telefonu kapatmıştır. Güzelliği ile aklında kalan halasının kızı erkek dergisindeki fotoğrafıyla onda iz bırakmış ve onu geçmişe götürmüştür.

Trendeki sonuncu kahraman Şebnem’in amcasının oğlu, bankacılık yapan Ersin’dir. Ersin mesleğini bırakmak isteyen, hayatından sıkılmış, Şebnem’e âşık olan ve bir şeyleri yarım bıraktığına inanan bir adamdır. Kapaktaki Şebnem’i görünce içinde fırtınalar kopar. Kimi zaman tepeden bakar, kimi zaman onu kınar, kimi zamansa onu yalnız bıraktığı için kendini suçlar ve Şebnem’i düşmüş görür.

Karlı bir günde yola çıkan bu tren yolda kalır ve yemekli vagonda karakterler bir araya gelir. Birbirini tanımayan Ersin ve Selda karşı karşıya oturup konuşurken, garson Bünyamin onlara eşlik eder. Önce havadan sudan konuşurlar sonra Selda’ya gelir muhabbet. Sırlar dökülür ortaya. Bünyamin hamile olan karısının çocuğunun başkasından olma ihtimalini sineye çeker ve benden o çocuk der. Ersin, masada duran ve gözlerinin önünden gitmeyen Şebnem’in fotoğrafını görünce çorbayı döküp elini yakar. Uzun uzun konuşulur. Tren İstanbul’a gelir. Takside Ersin Şebnem’i arayıp bulabiliriz deyince, Selda, onu ezmek için mi? der. Doğru diyebilir Ersin. İnsanlar iyi niyet maskesi takarak, çoğu zaman muhatabının eksikleri ve hataları yüzlerine vurmak için karşısına çıkmıyor muydu? Ersin’in, o zaman unutulım, cümlesine Selda, unutamayız ki ancak unutmuş gibi yapabiliriz, yanıtını verir. Tıpkı aileler içindekimiş gibiler, olmamış, yaşanmamış, yokmuş gibi davranmalar gibi.

[5] Ayfer Tunç, Kapak Kızı, Syf.106

Kitapta üç yabancı fotoğrafı görmüş, etkilenmiş, kendisini ve yaşananları sorgulamıştır. Kitapta arzulanan ya da yadırganan Şebnem’in hikayesini serinin ikinci kitabı yeşil peri gecesinde okuyacağız diyerek kitaptan bir alıntıyla noktayı koymuş olalım. “Hayatın tek doğrusu yoktu, hayatım birkaç ya da birçok doğrusu da yoktu, hayatın sayısız doğrusu, sayısız yanlış vardı, her hayat tekti, benzersizdi.”

66

MASKELİ BEŞLER

ZERRİN KESKİN

Gözlerimi açtım. Terliğinin tekini yitirmiş yetim ayaklarımın, seramik parkeyle öpüştüğünde hissettiği ürpertilere aldırmadım. Üstümdeki paçavralarla birlikte; duş başlığının vaat ettiği soğuktan sıcağa alakart menü şifasız suların altına daldım. Dün akşam yaşananların hüsrânından, sırtıma kaçak kat çıkan yüklerimden, sıvanıp ikinci derim olmuş tortularımın, korkularımın arınmak istedim. Giderin yutaksız boşluğunda kaybolan sabun köpüklerine bakarken... Arınmadım.

Islak çamaşırlarımı makineye tıktım. Kıyafet yığınlarımın arasından, eşeleyerek bulduğum ne varsa üzerime geçirdim. Saçlarımı kuruttum. Pudramı, kapatıcımı, fondötenimi; sol yanağımın üzerine çöreklenen hayatın dört parmak izini kapatmak için bulduğum ne varsa sürdüm. Bedenime göre hayli ufak kalan ellerime ilişti o sırada gözlerim. Annemin tek biyolojik emaneti, hayat emektarım ellerime... Kurumuş, çatlamış, egzaması kaderine terk edilmiş ellerim sessizce işlenirken;

ilk taşı en günahkârın attığı çocukluk günlerime gittim. O ellerin asıl sahibinin yüzümde yarattığı acıyı dindirmeye çabaladığım sisli bir güne... Aynada, minik yanağımın aksinden sırttan beş kardeşe küstüğüm; çatlayan, kırılan, un ufak olan anne-kız bağımın eprimiş parçalarını gözyaşlarımla karıştırıp yaptığım maskemin, kurumasını bile beklemeden yüzüme taktığım o güne...

Böylece, eğreti gülümseyişimin ardına gizlenen; ruhumun çatlaklarının gerçeklerle temasıyla oluşan sızı bir nebze kesilmiş oldu. Yılların zulmüne yenik düşen her maskemin yerine, daha da güzeline yapmayı başardım. Kusurlarını makyajla gizlemeye çalıştığım ustalık eserim ise dert artçılara daha fazla dayanamamış son darbesini hasretle beklemekteydi.

Sol yanağımdan bana bakan ürkek gözleri görünce korktum. Panikledim. Emeğini hiçe saysam da gücüne sonuna kadar güvendiğim minik yumruklarımı sıktım. Aynaya uyguladığım bilmem kaç newtonluk güçle oluşan çatlaklardan, bana bakan yeni benlerle selamlaştım. Ruhumun derinliklerine doğru kaçışan minik ayak seslerini, yitinceye kadar dinledim.

Anahtarımı, şemsiyemi; kentsel dönüşüme gitmeye direnen, orta hasarlı bedenimi de yanıma alarak evden çıktım. Yağmur sonrası ılık yüzünü gösteren kış güneşine teslim oldum. Düşlerimdeki, kalbimdeki, zihnindeki tüm çatlaklara ışığın şefkatle dolmasını sabırla bekledim. Çiseleyen yağmur minik çillerimi öperken, doğanın merhametli ellerinde güvendeydim.

Sessiz Kıpırtı – Umut kırıntıları, farkındalık

BAŞAK ESMA ARIK

Gözlerimi kapattım ve birden o yaz akşamına döndüm. Balkonun demirlerine yaslanmış, yıldızları izliyordum ama bu sefer sessizlik bana ağır gelmiyordu. Bir şey değişmişti, farkında olmasam da...

İçimde, uzun zamandır unuttuğum bir sızı yerine, hafif bir kıpırtı vardı. Rüzgâr, yine usulca saç tellerimi savuruyordu ama bu sefer geçmişi sürüklemiyordu; sadece yanında götürdüğü bazı parçaları, hafif bir anı olarak bırakıyordu.

O anda fark ettim ki, bazı yaralar, sessizliğiyle büyürken, bazıları da küçük bir ışıkla iyileşmeye başlıyordu.

Sokak lambasının sarı ışığı altında yürüyen birini gördüm. Bu kez durdum ve baktım. Gözleri benimle karşılaştığında, bir anlığına yalnızlığım hafifledi; sanki yıllardır eksik kalan bir kelime, cümleme fısıldanmış gibiydi. İçimdeki sessizlik hâlâ vardı ama bu sessizlik artık korkutucu değildi. Tam aksine, bir şeyler anlatmak için bekleyen bir boşluk gibi... Belki de yarım kalan her cümlemin sonunda, bir gün tamamlanacak bir kelime vardır. Belki de ben hâlâ yarımım ama artık eksikliğimin ağırlığını taşımak yerine, onu hissetmeyi öğreniyordum.

Birden rüzgâr kesildi. Sokakta yürüyen kişi bana gülümsedi. Gülümsemesi, yıllardır kaybolmuş bir melodinin tekrar çalması gibiydi. İçimde, adını koyamadığım bir umut kıpırdadı. Belki yalnızlık hep var olacak, belki bazı yaralar kapanmayacaktı ama o an anladım ki yalnızlıkla baş etmeyi öğrenmek, eksik cümlelerle yaşamayı öğrenmek kadar gerçek ve değerliydi.

Balkona yaslanıp derin bir nefes aldım. Gözlerim yıldızlarla dolu gökyüzüne takılıydı. Belki hâlâ yarımım; belki tamamlanmayı bekleyen bir cümlemin içinde yaşıyorum. Ama artık yalnızlık bana düşman değil, bir öğretmendi. Bana, eksikliklerimle var olmayı, sessizlikle konuşmayı ve kendi pusulamı bulmayı öğretiyordu. Ve o an, fark ettim ki: Yarım olmak, bazen tam olmanın en saf hâliydi...

SAATİN İBRELERİNİ TERSİNE ÇEVİRDİM

ARZU CANDAN SÜRMEN

Sırtımı döndüğüm her sabah, geç kalınmış bir güne uyanıyordum. Perdeleri araladığımda sokak hep aynı gölgelerle kirlenmişti; posta kutusundaki boşluk, hâlâ bana yazılmamış mektupların ağırlığıyla doluydu. Gözlerim, her aynada biraz daha silinen bir hatıra gibi duruyordu. Hayatımda sadece iki şey kesin gibiydi: Pişmanlık ve saate olan takıntım.

Bir gün, şehrin paslı kenarlarında kalmış eski bir saatçiye girdim. Sırf ellerimin hâlâ bir şey tutabildiğine emin olmak için. Kapıyı açtığımda çingirak çalmadı; içeride hava, zamansız bir yorgunlukla doluydu. Toz, raflardaki her saati yaşlandırmıştı sanki. Duvar saatleri durmuş, masa saatleri yorgun düşmüş, cep saatleri kapanmıştı.

Tezgâhta duran yaşlı adam başını kaldırmadan konuştu: “Hangi günü değiştirmek isterdiniz?”

Soru öylesine söylenmiş gibiydi ama içimde bir yer delik gibi açıldı. Sormadım, nasıl bildiğini. Belki herkes o dükkâna aynı yükü giriyordu. Birkaç cümle daha kurdu: “Sadece bir gün. Ne ileri ne geri. Sadece bir gün. Gerisini sen düşün.”

Elinin altından bir saat çıkardı. Kapağını açtı. İçindeki ibreler, sanki geri gitmeye alışkınmış gibi tersine döndü. Zamanın nabızı ters atıyordu. Saati bana vermeden önce ekledi:

“Geriye döndüğünde hiçbir şeyin aynı olmayacağını bil. Çünkü sen artık aynı değilsin.”

Saat ağırdı. Evin yolunu tutarken ellerim titriyordu.

Elimdeki ağırlık, yalnızca metalin değil, seçimimin yüküydü. Hangi günü seçecektim? Babamın öldüğü gün mü? O tartışmayı başlatmayabilirdim. Belki hastaneye erken götürürdüm. Ya da ondan da önce, annemin evi terk ettiği günü mü? Belki sustuğum bir cümleyi söyleseydim, kalırdı. Ama ben başka bir günü seçtim. Küçük bir günü. Kimsenin bilmediği. Sıradan görünen bir günü. O sabah geç kaldığım, cevap vermediğim, sadece uzaklaştığım o günü. Çünkü en büyük hatalar, büyük olaylarda değil; küçük suskunluklarda başlar.

Saati kurdum. Gözlerim karardı.

Uyandığımda, otuz beş yaşındaydım. Aynı gömleği giymiştim, aynı çay soğumuştur, aynı haber spikeri ekrandaydı. O gün. O çok önemsiz sandığım ama içimde çürümeye başladığım gün.

Kapıyı çaldım. Açtı. Gözlerinde yıllar önce kaybettiğim ışıltı vardı. Henüz kırılmamış, henüz geri çekilmemiş, henüz vazgeçmemişti. Bana baktı, hiçbir şey olmamış gibi. “Ne oldu?” dedi.

Bu defa konuştum. Kelimeler ağzımdan dökülmedi; fışkırdı. O gün susmamış olsaydım ne söyleyeceksem, hepsini söyledim. Çırlıçılak kaldım kelimelerimin içinde. Korkmadım. Çünkü ikinci bir günüm olmayacaktı. O da bunu biliyor gibiydi.

Yüzünde garip bir tebessüm vardı. Bir şey söylemedi. Gitti. Yine. Ama bu defa o gidişte başka bir şey vardı. Bir veda değil, bir teslimiyet. O günü geri almıştım. Ama sonucu değiştirememiştim. Çünkü bazı insanlar seni sevseler bile seninle kalamazlardı. Bazen sorun, neyin söylendiği değil; ne zaman söylendiği idi.

Akşam, saat cebimde sessizdi. Ne çalışıyor ne duruyordu. Ben o saati camdan attım. Cam kırıldı, saat kayboldu. Geri dönemedim. Geri dönecek ne kaldı ki?

Birkaç gün sonra o saatçiyi tekrar bulmak istedim. O sokakta ne bir dükkân ne bir iz kalmıştı. İnsanlara sordum. Hiç kimse böyle bir saatçiden haberdar değildi. Belki de gerçekten yoktu. Belki de yalnızca benim suçluluğumun içinde yarattığım bir hayaldi.

Şimdi odamda tek bir saat var. Akrebi yok. Yelkovanı sabit. Her baktığımda aynı saati gösteriyor: O günü seçtiğim anı. Bazı anlar, yaşandıktan sonra zamanı öldürür. Saat işlemiyor, çünkü pişmanlık ilerlemez. Durur. İçinde bir şey kemirir. Her sabah, aynı saat aynı sessizlikle başlıyor.

Ve ben, hayatım boyunca ilk defa zamanla bir anlaşma yaptım:

Geri dönmeyeceğim.

Ama artık geç de kalmayacağım.

Eyüp Erhun Köse

Canavar

Bazen bir telefon sesi, bütün günü başka bir renge boyar ya...

Hah, işte o gün de öyle olmuştu.

Bizim fakültedeki arkadaşlarla Edremit sahilinde, göle bakan bir çay bahçesinde oturuyorduk. Sınavlardan yeni çıkmışız, içimiz rahat, omuzlarımızda hafif bir gevşeklik.

Herkes kendi dünyasından konuşuyordu: biri geçen yaz Erciş'te çalıştığı otelden bahsediyor, öbürü memleketine bilet bulamamaktan yakınıyor, bense sadece gölü izliyordum. Kimse bilmiyordu, Zehra'yla birkaç gün evvel ayrılmıştık.

Van Gölü'nün mavisi başka bir mavi... Sanki içine biraz kül karışmış bir su rengi, petrol. Yüzeyi, sabahın rüzgârıyla dalgalandıkça çarşaf gibi serili; ışık, ince ince kırılıyordu.

Telefonum çaldığında konuşmak istemiyordum aslında. Yine annemdi. Sesinde alışıldık bir şey vardı, ne sevincin ne de kederin tam karşılığı. "İyi misin oğlum?" dedi sadece. "İyiyim." dedim. "Göldeyim, bir çay bahçesinde, arkadaşlarla."

"Göl mü?" dedi, "Suya fazla yaklaşma, oralar birden derinleşir."

"Tamam anne ya... tamam!" deyip kapattım. Annem hep böyledir, anlaşılmaz bir panik ve takıntı hali, belki de annelik böyle bir şey... Ama içimde, onun bu cümlesi kırık bir taş parçası gibi kalmıştı.

Telefonu cebime koyarken masadaki konuşmalar arkamda kaldı. Sanki biri beni görünmez bir iple sahile çekiyordu. Ayağa kalktım, kimseye bir şey demeden yürümeye başladım. Adımlarım yavaş, başım hafif önde... Göl kıyısına indikçe sessizlik artıyordu.

Biraz ileride, güneşin altında yaşlı bir adamın eğilmiş hâlini gördüm.

Önünde küçük bir sandal vardı; burnu çatlamış, tahtası kırılmış. Adam, elindeki basit aletlerle kırık tahta çatlaklarını inceliyor, arada bir çekiciyle vuruyordu. Üzerinde solmuş bir yelek, başında siyah bir kasket. Güneş alnını parlatmış ama o aldırıyor gibiydi.

Yaklaştım. "Selamünaleyküm amca." dedim. Başını kaldırmadan, sanki önceden duymuş gibi "Aleyküm selam oğlum." dedi. Sesi, yaşlıların o tok ama yumuşak sesindendi. "Sıcak, nem bastı bugün, göl bile terliyor ha!" Sanki kendi kendine hep orada konuşuyormuş gibi...

Gülümsedim. "Ne olmuş sandala amca böyle?" Adam, gözlerini kısıp bana baktı. "Heee," dedi sanki yeni bir şey keşfetmiş gibi. "Onu Hatice'ye sor hele."

Sonra başını sağ tarafa çevirdi, elini havaya kaldırıp seslendi:

"Haticeeee! Gel hele Hatice gel! Bak, bu erkek uşağı sandala ne olmuş diyi sorar!"

Biraz ötede, gölün kenarına yakın bir taşın üstünde oturan yaşlı bir kadın vardı. Elinde emaye bir çaydanlık, başında mor bir yazma. Gülümseyerek kalktı, ağır adımlarla geldi.

"Hoş geldin oğlum," dedi. "Çay ister misin?"

"Sağ ol teyze, şimdi içtim." dedim.

Kadın gülümsedi, gözleri incelendi. "Mustafa emmin de yine başına dikilmiş sandalı onarır, sanki yeniden suya indirecekmış gibi..."

"E, anlat hele Mustafa amca," dedim. "Ne oldu bu sandala?"

Mustafa amca, yavaşça ayağa kalktı. Elleri nasırlıydı, gömleğinin yakası tuz lekesiyle sertleşmişti. Her şeyiyle çok samimiydi.

"Bak evlat," dedi, parmağıyla gölün ortasını, belli belirsiz birkaç kayalığın olduğu yeri işaret etti. "Orada oldu."

"N'oldu amca?"

"Ne olacak oğlum? Benle benim küçük oğlan, sandaldan düştük."

Bir an sustu. Gözleri, uzak bir zamanı seyrediyordu.

"Gözümüzü açtığımızda sahildeydik. Güneş pırıl pırıldı. Balığa çıkmıştık sabahın erkeninde. Ama ne olduysa orada oldu."

Hatice teyze, elindeki çaydanlığı yere koydu.

"He ya," dedi, "Bekçi Şehmuz geldi, 'Hatice teyze, çabuk yetiş, Mustafa emmiyle senin küçük oğlan suya düşmüş!' dedi. Kalbim yerinden fırlayacaktı vallahi."

Ben bir şey demedim, sadece baktım. O ikisinin sesinde bir garip titreme vardı; ne korku ne de hüznün tam olarak.

"Peki amca," dedim, "Nasıl oldu da düştünüz?"

Mustafa Amca gözlerini kıstı.

"Canavar oğlum," dedi, sanki çok açık bir şey söylüyormuş gibi. Böyle saat kaç, nasılsın, der gibi...

"Canavar mı?"

"He ya... Nasıl bilmezsin? Bu gölde bir canavar var."

Gözleri ışıldadı. "Ben gözlerimle gördüm. Önce sırt yüzgeçleri belirdi. Kara taşlar gibi sivriydi. Sonra koca gövdesiyle sandala çarptı, bizi olduğu gibi devirdi."

Rüzgâr yön değiştirdi o an. Gölden gelen serinlik, sözlerinin altına gizli bir ürperti kattı.

"Amca," dedim tereddütle, "Belki bir kayaya çarpmışsınızdır, olur ya... Sular aldatır bazen."

Hatice teyze hemen araya girdi:

"Olur mu oğlum?" dedi, "Ben de gördüm. Kırık kırık taşlar gibi yüzgeçleri var, gece ay çıkınca kıyıya kadar gelir. Bizim köyde herkes bilir."

"Benim babam da anlatırdı," diye ekledi,

"Tandır başında ne hikâyelerini dinledik."

Sözleri birden, o çocukluk anlatılarına dönüştü sanki. Gölün üstünde, eski insanların inancı parıldıyordu.

Ama ben, yine de inanmadım.

Yine de o ses tonundaki gerçeklik beni tuttu orada.

Bir süre sessizce Mustafa amcanın eline baktım. Sandalın kırık tahtasına yeni bir parça çakıyordu. Her çekiç darbesinde tahta biraz daha uyum sağlıyor, biraz daha bütünleşiyordu.

Ben oturdum taşın üstüne. Göl kıyısında çocuklar suya taş atıyor, uzaklarda bir motor sesi duyuluyordu.

Kuşlar, dalgaların üstünde süzülüyordu; her şey olağan görünüyordu ama gölün altı, sanki başka bir sır saklıyordu.

"Amca," dedim birden, "Sen o canavarı hâlâ bekler misin?"

"Beklemem evlat," dedi. "Ama her sabah buraya gelir, sandala dokunurum. Suyu bakarım. O günkü gibi berraksa, bilirim ki biz hâlâ buradayız."

Bu cümleyle içimden bir şey koptu.
Belki inanmadım ama o an, inancın ne kadar canlı bir şey olduğunu anladım.
Hatice teyze, çaydanlıktan bana da bir bardak doldurdu.
“İç hele, iç.” dedi, “Gölün kenarında içilen çayın tadı başka olur.”
Çayı aldım. Buharı yüzüme vurdu, gölün kokusuna karıştı.
Sessizce içtim.
Bir ara telefonum tekrar çaldı. Zehra sandım bir an, kalbim çarparak cebimden çıkardım ama arkadaşlarım “Neredesin?” diye soruyorlardı.
“Geliyorum.” dedim ama gitmedim hemen.
Bir süre daha orada oturdum, gölün kıyısında, iki yaşlı insanın suskunluğunu dinleyerek.
Rüzgâr birden arttı. Sandalın çatlağından içeri bir su sızdı, Mustafa amca hemen elini uzattı, parmağıyla suyu silip dışarı attı.
“Bak,” dedi, “Su içeri girince dayanamaz tahta. Önce şişer, sonra çatlar.”
Ben başımı salladım. “İnsan da öyle mi amca?” dedim.
O gülümsedi, “He ya, insan da öyle.”
O sırada gölün yüzeyinde bir hareket oldu. Ufak bir dalga, sanki az ilerideki kayaları sürükler gibi kıyıya doğru ilerledi, sonra birden kayboldu.
Ben istemsizce ayağa kalktım, irkildim “Gördün mü amca?” dedim.
Mustafa amca sakinlikle “Görürüm oğlum, ben her gün görürüm.” dedi.
Hatice teyze de arkasını dönüp göle baktı. “O, bize zarar vermez artık.” dedi. “Varlığını bildirmek ister.”
Bir süre daha konuştuk, havadan sudan, eski hikâyelerden.
Sonra ben kalktım.
“Sağ olun,” dedim. “Hem çay hem sohbet için.”
Mustafa amca elini uzattı, tokalaştık. Eli sıcaktı, yüreğini taşıyor gibiydi.
“Yolu düşen her insan bir şey bulur bu gölde,” dedi. “Kimi korkusunu, kimi hatırasını.”
Arkamı döndüğümde güneş batıya kaymış, gölün üstü altın rengine dönmüştü.
Arkadaşlarım hâlâ çay bahçesindeydi, kahkahalar uzaktan duyuluyordu ama ben artık o seslere ait değil gibiydim.
Yürürken bir kez daha arkamı döndüm.
Mustafa amca eğilmiş, sandalı zımparalıyordu.
Hatice Teyze de çaydanlığına su dolduruyordu.
Göl sessizdi.
Belki de o sessizlik, canavarın kendisiydi.
Eve dönerken hep bunu düşündüm. İnsanın içinde taşıdığı inanç, insanın bizzat kendi gerçekliğini oluşturuyordu. Orada canavar var mıydı, hâlâ bunu bilmiyorum ama canavarın varlığına inanan kayıtsız insanların olduğunu biliyorum.

Karakum ve Kızilkum ölllerinde

Buhara'nın geniş caddelerinin seyrek trafiğini Hiva'ya gitmek amacıyla geride bırakmak üzereyiz. Kent'ten çıkmadan önce mavi-beyaz UzTelecom'un önünde tam boy bir heykel. Sol elinin baş başmağını bir kitabın arasına koymuş, sarıklı, cübbeli İbn Sina. Kaidesinde "Abu Ali İbn Sino, Avicenna, 980–1037" yazı ve tarihleri. Kiril harfleriyle ve Arap rakamlarıyla. Avicenna, İbn Sina'nın Avrupa dillerindeki karşılığıdır.

Erdal Noyan

Yolun iki yanında ağaclar, büyükbaş-küçükbaş hayvanlar, ekili topraklar ve seralar. Buranın koyunu, keçisi kara renkli mi diyecekken beyazlara da rastladım. Mısır tarlası henüz başak vermemiş. Belki ikinci üründür. Buralarda yaban domuzu yaşıyor mu acaba? Balkan köylerinde mısır çok ekilir ve insanlar domuzların talanlarıyla uğraşırlar.

Buğday hasadı tamamlanmış. Biçilenleri destelemişler. Götürecek taşıt bekleniyor. Su kütlelerinde pirinç mi ekili? Özbekistan'da pirinç üretiliyor.

Solumuzda beyaz çiçekleriyle pamuk tarlası. Türkiye'nin Şanlıurfa, Adana, Aydın ve başka onca ili dururken, bir pamuk kozasını bitkisinde avucuma almak ilk kez Buhara-Hiva yolunda kısmet oldu. Kozanın arasında küçük çekirdekler (çiğit) görüyorum. Bir saat kadar sonra ekili alanlar bitti. Artık bodur bitki örtüsü arasındayız.

Özbekistan topraklarının (tuproqq) yüzde 46'sı yaylalardan ve bozkırlardan, yüzde 41'i çöllerden ve diğer toprak tiplerinden oluşuyormuş. Toprakların yüzde 3'ü orman ve koruluk, yüzde 10'u tarım alanıymış. Bir de iyi haber: Ekilebilir toprakların yaklaşık yüzde 95'i sulanabiliyor. (ticaret.gov.tr).

Karakum Çölü'ndeyiz. 350,000 km² yüzölçümündeki Karakum'un ana parçası, neredeyse dörtte üçünü kapladığı Türkmenistan'da. Özbekistan'a girmediği de söyleniyor ama ben çölün rengine bakarak öyle diyorum. Kızilkum'la Karakum arasında geçişler olduğu kanısındayım. Bir çölden öbür çöle yolculuk algısı da ayrıca çekici geldi. Karakum üstünde kısa bir yürüyüş ve gözlem arası veriyoruz.

Karakum, yalnızca kumdan oluşmuyor. Hemen ufalansa da toprak bile sayılır. Üstünde bitki örtüsü. Çöl denebilir mi? Çölden çok bozkır görünümünde gibi geldi bana ya da öyle sanmak istedim.

Toprağın bitkileri arasında rüzgârların yerleşimlere toz taşımalarını engellemek amacıyla yönetimce dikilenler de varmış. Onlar da bodurlar. Yer yer set oluşturacak biçimde sıralanmışlar.

Kızilkum çölündeyiz. Toprağın sararmaya başlamasından anlıyoruz. Yüzölçümü yaklaşık 300.00 kilometrekare. Seyhun ve Ceyhun arasında uzanan, sınır aşan bir çöl. En geniş bölümü Özbekistan'da. Kazakistan'ın ve Türkmenistan'ın da bir bölümünü içine alıyor. Köylerde kasabalarda evler bir katlı, iki katlı. Türkiye'de çatılara da oda örmek alışkanlığı var. Bence rezillik. Orası kısa zamanda bir kata, bir daireye dönüştürülüyor. Nazar değdi derler ya, yoluma çatısına kat çıkılmış bir ev denk geldi. Çift şeritli bölünmüş yolun tam arasında kırmızı çubuklu bir polis. Yolun iki yanında birer polis aracı maketi. Bir derenin ya da geniş bir kanalın üstünden geçiyoruz; Ceyhun'un doğal ya da yapay bir kolu olabilir.

Kumun üstünde tutunan çalılar, küçük bitkiler yer yer set gibi sıralanmışlar. Ceyhun'un suyu buraların hepten kurummasını önüyor. Çöl canlıdan da yoksun değil; saksağan, serçe sürüleri... Polis yolun bir noktasında kırmızı çubuğuyla araçları durdurup dinlenmelerini sağlıyor. Çölün yeknesaklığı karşısında yararlı bir yöntem. Kaçanlarla ilgilenmiyor. Onlar için kameralar var. Polisin güneşten ve yağıştan korunması için yolun orta boşluğunda bir alanın üstü tenteye kapatılmış, dinlenmesi için de iki sandalye konulmuş. Ancak araç geçişi oturabileceği denli seyrek değil.

Durduğumuz alanda bekleyen Özbekistan Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı'nın siyah plakalı aracında bir yazı: "Bir mamlakat bir maksad". Bir girişimci lokanta (Zahratun Restaurant) açmış ve lokantasının yanına dileyenlerin yemek yiyebilecekleri büyükçe iki çadır kurmuş. Kumların üstüne kuyu, yüklü bir deve ve değnekli bir tüccar yerleştirmiş.

Çadır bize havasız geldiğinden yemeğimizi lokantada yiyoruz. Şişlik (şiş kebabı) ve samsa yedik. Siyah çay? Elbette.

Kızilkum üstünde yürüyoruz. Karakum'a oranla çok daha çöl. Üstünde bitki barınsa da çoğunlukla kum. Tam çöl kumu. Hava epeyce rüzgârlı. Yine de biraz kum savurduk. İkimizden birisi kumula uzandı. Acaba hangimiz!

Her dinlence biter. Yoldayız. Sağımızda uzanan demiryolu tek hatlı. Önümüz tıkanı; biz de durmak zorunda kalıyoruz. Trenin geçişini bekliyormuşuz. Araçtan inip gezinerek oyalanıyoruz.

Otoyolun kıyısında kara bir köpek uzanmış dinleniyor. Ortalıkta yerleşim yeri görünmüyor. Buraya nasıl ve neden geldi? Özbekistan'da dışarıda kedi, köpek pek bırakılmamış. Belki kendini buraya atarak kurtarmıştır canını.

Demiryolu köprüsünde geçiş tek yönlü. Tren geçtikten sonra o yüzden de oyalanıyoruz. Karşı şeride girerek ileride araya sızmaya çalışan yüzüzler burada da göründüler. Altımızda geniş yataklı bir ırmak. Sanırım Ceyhun'dur. Hiva'ya varmadan çöl görüntüsü bitti. Ağaçlıklar ve tarım alanları başladı. Altımızda geniş yataklı bir ırmak. Sanırım Ceyhun'dur. Gaz (Metan) istasyonundayız. Çok yoğun. Dolum makinesi çok da çalışan az. Birine pompayı takıp diğer makinedeki araca koşuyor. Ücretleri tek gişe (operatör) alıyor.

Özbekistan'da sıklıkla denk geldiğimiz otomobil ve minibüs araç markası Chevrolet. Çünkü Andican kentinde üretiliyorlar. 1996 yılında kurulan otomobil fabrikasında Daewoo marka araçlar üretilirken, 2008 yılından sonra Chevrolet marka araç üretimine geçildi. Otomobil şirketinin bugünkü adı UzAuto Motors.

Sağımızda kümbet yapılar görüyorum. Evler mi, mezarlar mı? Ufukta renk devinimi... Gök kızılılaşırken girdik Hiva'ya. "Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta..." dizesini içeren Merdiven şiirinin şairi Ahmet Haşim'i selâmlıyorum.

DERGİ EKİBİMİZ

01

**Dergi Sahibi ve
Genel Yayın
Yönetmeni**
Serpil Tunçer

03

**Grafik Tasarım ve
Yapay Zeka
Yönetimi**
Gülse Tunçer

05

**Sosyal Medya
Sorumlusu**
Muhammed
Balaban

07

Editör Ekibimiz
Fatma Türkdoğan
Ayten Dirier
Hatice Eğilmez K.

02

Dergi Basım
Son Çağ
Yayıncılık ve
Matbaacılık.

04

Yayın Kurulu
İnci Yılmaz Şimşek
Binnur Tekinalp
Enver Karahan

06

Yazım Düzenleme
Dilek Ayrıbaş
Betül Fırat
Nurcan Ören

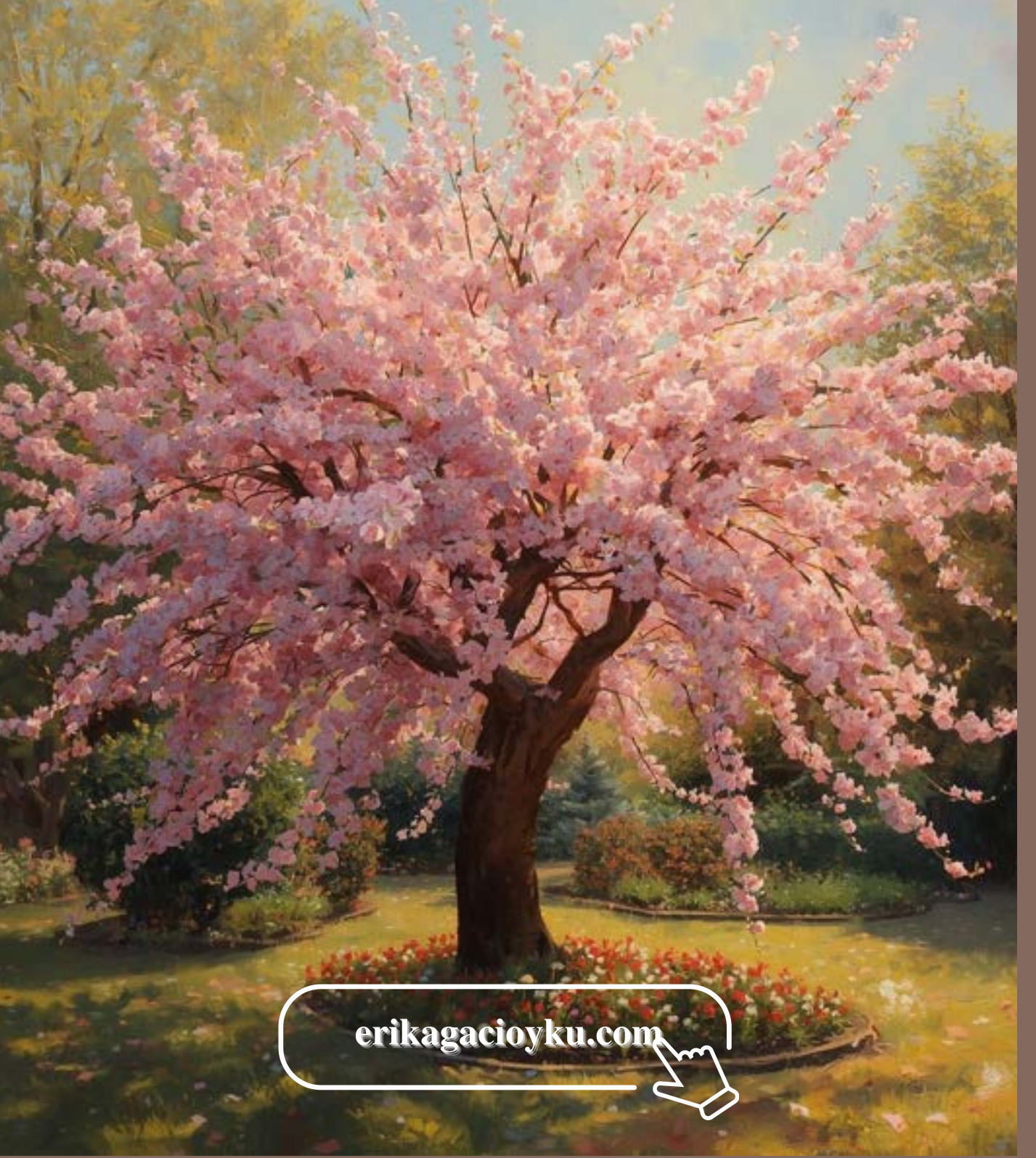

08

Haber Editörü
Gülse Tunçer

Zübeyde Hanım Mahallesi, İstanbul Caddesi, İstanbul Çarşısı no:48/48 İskitler Altındağ, Ankara
Eserlerin gönderimi ve iletişim için ; erikagacidergi@hotmail.com
Resmi Sitemiz ; dergi.erikagacioyku.com

BİR ADIM AT

Acaba beğenilir mi dediğin bütün eserlerini bize gönder. Bence kendine sakladığın şaheserleri yayınlama vakti.